

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Навчально-науковий юридичний інститут

EUROPEAN CREDIT TRANSFER SYSTEM

ECTS – ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАКЕТ

081 ПРАВО (МАГІСТР)

8.03040101 ПРАВОЗНАВСТВО (МАГІСТР)

2016 р.

1.1. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЮРИДИЧНОГО ІНСТИТУТУ:

1.1. Адреса: вул. Шевченка, 44А, м. Івано-Франківськ, 76000

Контактні телефони

тел. (0342) 50-87-60

тел. (0342) 59-61-81

e-mail: Lawdept@pu.if.ua

Приймальня директора

тел. (0342) 50-87-60

Інформація про склад деканату

Директор інституту: Васильєва Валентина Антонівна –

доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України

тел.: (0342) 50-87-60

e-mail: Lawdept@pu.if.ua

Заступник директора: Вівчаренко Олег Антонович –

доктор юридичних наук, доцент, Заслужений юрист України

тел.: (0342) 59-61-11

Заступник директора: Логвінова Марія Володимирівна –

кандидат юридичних наук, доцент

тел.: (0342) 59-61-38

Заступник директора: Микитин Юрій Іванович –

кандидат юридичних наук, доцент

тел.: (0342) 59-60-09

Вчений секретар ради: Олійник Оксана Степанівна –

кандидат юридичних наук, доцент

тел.: (0342) 59-61-30

Голова науково-методичної ради: Банасевич Ірина Іванівна –

кандидат юридичних наук, доцент

тел.: (0342) 59-61-30

Методист заочної форми навчання: Недоляк Марія Володимирівна

тел.: (0342) 59-61-78

Диспетчер: Нижник Наталія Владиславівна

тел.: (0342) 59-61-81

КАФЕДРА КОНСТИТУЦІЙНОГО, МІЖНАРОДНОГО ТА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

(вул. Шевченка, 44 А, м. Івано-Франківськ, 76001

тел. (0342) 59-61-34, e-mail: kkmar@pu.if.ua)

Склад кафедри:

1. Розвадовський Володимир Іванович – завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, доцент
2. Петровська Ірина Ігорівна – кандидат юридичних наук, доцент
3. Грицан Ольга Анатоліївна – кандидат юридичних наук, доцент
4. Пташник Ірина Романівна – викладач
5. Козлов Микола Володимирович – старший викладач
6. Албу Андрій Аркадійович – викладач
7. Гергелюк Наталія Тарасівна – кандидат юридичних наук, викладач (зовнішній сумісник)
8. Попович Мар'яна Миколаївна – лаборант кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права

КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

(вул. Шевченка, 44А, м. Івано-Франківськ, 76000

тел. (0342) 59-61-34, e-mail: kkpp@pu.if.ua)

Склад кафедри:

1. Фріс Павло Львович – завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор
2. Козич Ігор Васильович – кандидат юридичних наук, доцент
3. Микитин Юрій Іванович – кандидат юридичних наук, доцент
4. Медицький Ігор Богданович – кандидат юридичних наук, доцент
5. Петечел Олексій Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент
6. Кадук Світлана Володимирівна – кандидат юридичних наук, доцент
7. Круль Святослав Михайлович – кандидат юридичних наук, доцент
8. Шпіляревич Вікторія Вікторівна – кандидат юридичних наук, викладач
9. Смушак Олександра Маркіянівна – кандидат юридичних наук, асистент
10. Харченко Іван Григорович – старший викладач

11. Кузик Леся Олегівна – асистент (зовнішнє сумісництво)
12. Красій Марія Омелянівна – асистент
13. Потяк Вікторія Іванівна – асистент
14. Кернякевич Юлія Володимирівна – доцент (внутрішнє сумісництво)
15. Павликівська Надія Василівна – лаборант

КАФЕДРА СУДОЧИНСТВА

(вул. Шевченка, 44А, м. Івано-Франківськ, 76000

тел. (0342) 59-61-78, e-mail: ks@pu.if.ua)

Склад кафедри:

1. Галянтч Микола Костянтинович – завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор
2. Махінчук Віталій Миколайович – доктор юридичних наук, професор кафедри судочинства
3. Логвінова Марія Володимирівна – кандидат юридичних наук, доцент
4. Яремак Зоряна Василівна – кандидат юридичних наук, доцент
5. Кузьмич Олег Ярославович – кандидат юридичних наук, доцент
6. Ковалишин Олександр Романович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри судочинства
7. Семків Віта Василівна – кандидат юридичних наук, викладач
8. Ганкевич Ольга Михайлівна – кандидат юридичних наук, викладач
9. Кульчак Леся Степанівна – старший викладач
10. Микитин Юрій Іванович – кандидат юридичних наук, доцент (внутрішній сумісник)
11. Петечел Надія Михайлівна – асистент (внутрішній сумісник), лаборант кафедри судочинства

КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

(вул. Шевченка, 44А, м. Івано-Франківськ, 76000

тел. (0342) 59-61-33, e-mail: ktidp@pu.if.ua)

Склад кафедри:

1. Присташ Лідія Тихонівна – завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, доцент
2. Адамович Сергій Васильович – доктор історичних наук, професор
3. Андріюк Володимир Володимирович – кандидат юридичних наук, доцент
4. Саветчук Наталія Михайлівна – доктор філософії, викладач
5. Тонієвич Євгенія Дмитрівна – кандидат юридичних наук, викладач
6. Розкошинська Світлана Орестівна – кандидат юридичних наук, викладач
7. Шинкарук Ярослав Іванович – кандидат юридичних наук, доцент (внутрішній сумісник)
8. Сворак Степан Дмитрович – доктор історичних наук, кандидат юридичних наук, професор (зовнішній сумісник)
9. Шиманська Наталія Станіславівна – викладач (зовнішній сумісник)

КАФЕДРА ТРУДОВОГО, ЕКОЛОГІЧНОГО ТА АГРАРНОГО ПРАВА

(вул. Шевченка, 44А, м. Івано-Франківськ, 76000

тел. (0342) 59-78-22, e-mail: kteap@pu.if.ua)

Склад кафедри:

1. Кобецька Надія Романівна – завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, професор
2. Багай Надія Онуфріївна – кандидат юридичних наук, доцент
3. Кернякевич-Танасійчук Юлія Володимирівна – кандидат юридичних наук, доцент
4. Кохан Наталія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент
5. Мороз Галина Василівна – кандидат юридичних наук, доцент
6. Романко Світлана Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент
7. Вівчаренко Олег Антонович – доктор юридичних наук, професор кафедри (внутрішній сумісник)
8. Данилюк Леся Романівна – асистент (внутрішній сумісник), лаборант кафедри трудового, екологічного та аграрного права

КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

(вул. Шевченка, 44А, м. Івано-Франківськ, 76000

тел. (0342) 59-61-30, e-mail: kcpp@pu.if.ua)

Склад кафедри:

1. Васильєва Валентина Антонівна – завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор
2. Коструба Анатолій Володимирович – доктор юридичних наук, професор
3. Луць Володимир Васильович – доктор юридичних наук, професор
4. Банасевич Ірина Іванівна – кандидат юридичних наук, доцент
5. Гейнц Руслана Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент
6. Зеліско Алла Володимирівна – кандидат юридичних наук, доцент
7. Олійник Оксана Степанівна – кандидат юридичних наук, доцент
8. Мироненко Ігор Віталійович – кандидат юридичних наук, доцент
9. Зозуляк Ольга Ігорівна – кандидат юридичних наук, доцент
10. Стефанишин Наталія Михайлівна – кандидат юридичних наук, викладач
11. Схаб-Бучинська Тетяна Ярославівна – викладач
12. Козлов Андрій Миколайович – викладач
13. Саракун Ірина Богданівна – кандидат юридичних наук, доцент (зовнішній сумісник)
14. Сіщук Ліліана Василівна – кандидат юридичних наук, викладач (зовнішній сумісник)
15. Сліпенчук Наталія Андріївна – кандидат юридичних наук, викладач (зовнішній сумісник)
16. Гришко Уляна Петрівна – асистент (зовнішній сумісник)
17. Сохан Олена-Анна Володимирівна – асистент (зовнішній сумісник)
18. Чмихов Юрій Анатолійович – асистент (зовнішній сумісник)
19. Щерба В.Д. – старший лаборант кафедри цивільного права

2. ПЕРЕЛІК НАПРЯМІВ ТА СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ З ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В ІНСТИТУТІ ІЗ ЗАЗНАЧЕННЯМ ЛІЦЕНЗІЙНОГО ОБСЯГУ ТА ТЕРМІНУ НАВЧАННЯ

Шифр	Напрямок та спеціальність	Освітній ступінь	Форма навчання	Ліцензійний обсяг	Термін навчання
081	право	бакалавр	денна	150	4 роки
7.03040101	правознавство	спеціаліст	денна	100	1 рік
081	право	магістр	денна	50	1,5 роки
081	право	бакалавр	заочна	150	4 роки
7.03040101	правознавство	спеціаліст	заочна	125	1 рік
081	право	магістр	заочна	25	1,5 роки

3. УМОВИ НАВЧАННЯ УМОВИ НАВЧАННЯ (КОРОТКА ІНФОРМАЦІЯ ПРО МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНУ БАЗУ ІНСТИТУТУ)

Юридичний інститут є складовою частиною Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Історія університету бере свій початок із 1940 р., коли було сформовано Станіславський учительний інститут, на базі якого у 1950 р. Було створено Івано-Франківський державний педагогічний інститут імені Василя Стефаника. Указом Президента України 26 серпня 1992 р. він був реорганізований у Прикарпатський університет імені Василя Стефаника. У 2004 р. йому було надано статус «національного».

Становлення Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника датується 1 червня 1992 року створенням кафедри теорії та історії держави і права. З 1 вересня 1994 року започаткована діяльність юридичного факультету, першим деканом якого став доцент О. А. Вівчаренко.

У вересні 2002 року відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України № 365 від 20 червня 2002 року «Про реорганізацію структурних підрозділів Прикарпатського університету імені Василя Стефаника» шляхом реорганізації юридичного факультету та юридичного коледжу створено Юридичний інститут, директором якого на сьогодні є доктор юридичних наук, професор В. А. Васильєва.

В Юридичному інституті функціонують шість кафедр – кафедра теорії та історії держави і права (завідувач, кандидат юридичних наук, доцент Присташ Лідія Тихонівна), кафедра цивільного права (завідувач, доктор юридичних наук, професор Васильєва Валентина Антонівна), кафедра кримінального права (завідувач, доктор юридичних наук, професор Фріс Павло Львович), кафедра конституційного, міжнародного та адміністративного права (завідувач, кандидат юридичних наук, доцент Розвадовський Володимир Іванович), кафедра трудового, екологічного та аграрного права (завідувач, кандидат юридичних наук, професор Кобецька Надія Романівна), кафедра судочинства (завідувач, доктор юридичних наук, професор Галянтич Микола Костянтинович); Криміналістичний центр у складі криміналістичної лабораторії, фотолабораторії, криміналістичного полігону та Юридична клініка.

Відкрито постійно діючу аспірантуру зі спеціальності 12.00.03 — цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право та 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право.

Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України № 820 від 11.07.2016 р. в Юридичному інституті відкрито спеціалізовану вчену раду К 20.051.14 з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право».

Юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника наділений не лише високим рівнем навчально-методичної та матеріально-технічної бази, а й володіє потужним високопрофесійним професорсько-викладацьким складом, який здійснює ефективну роботу на науковій ниві. На підставі багаторічного досвіду і творчого виконання наукових досліджень в інституті функціонують три авторитетні наукові школи. Це школа цивільного права під керівництвом проф. В. А. Васильєвої, школа кримінального права під керівництвом проф. П. Л. Фріса та школа екологічного права, якою керує доц. Н. Р. Кобецька. Крім того, наукові дослідження в інституті виконуються за сімома фундаментальними темами, які пройшли державну реєстрацію, а саме: «Правові проблеми здійснення майнових та особистих немайнових прав в умовах ринкової економіки»; «Політика Української держави у сфері боротьби зі злочинністю»; «Вдосконалення правового регулювання земельних, аграрних та екологічних відносин в умовах адаптації до законодавства ЄС»; «Шляхи удосконалення способів захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб в умовах проведення судової реформи в Україні»; «Становлення і розвиток правової системи України»; «Сучасні правотворчі процеси на шляху демократизації українського суспільства»; «Правове регулювання реалізації права на працю в Україні».

На базі інституту діють Лабораторія з вивчення проблем корпоративного права Науково-дослідного інституту приватного права та підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України та Навчально-наукова лабораторія дослідження проблем політики у сфері боротьби зі злочинністю Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності ім. В. В. Сташиса Національної академії правових наук України. Активно працює Центр відновного правосуддя.

Свої наукові розвідки вчені-юристи мають можливість публікувати у збірнику наукових статей Юридичного інституту «Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України», який є фаховим виданням, та міжнародному журналі «Право і суспільство».

Апробація наукових праць викладачів і студентів здійснюється шляхом участі в роботі науково-практичних конференцій. Щорічними науково-практичними конференціями, які проводяться у стінах Юридичного інституту, є Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених та аспірантів «Проблеми вдосконалення правового регулювання щодо забезпечення прав та основних свобод людини і громадянина в Україні», Всеукраїнська науково-практична конференція «Політика в сфері боротьби зі злочинністю: актуальні проблеми сьогодення», Всеукраїнська студентська наукова конференція «Законодавство України: погляд молодих правників». Традицією стало проведення на базі інституту щорічних конференцій та круглих столів, присвячених проблематиці корпоративного права в рамках діяльності Лабораторії з вивчення проблем корпоративного права.

Науковий потенціал професорсько-викладацького складу інституту проявляється й в підготовці наукових висновків для центральних органів державної влади, Конституційного Суду України, Верховного Суду України, вищих спеціалізованих судів. Узагальнення законодавчих ініціатив викладацького складу та їх скерування до відповідних суб'єктів влади покладено на Центр законодавчих ініціатив, діяльність якого започаткована у 2014 році.

Також варто відзначити активну участь представників Юридичного інституту у діяльності науково-методичної ради прокуратури Івано-Франківської області.

Одним із важливих напрямків діяльності Юридичного інституту є міжнародне науково-навчальне співробітництво. На сьогодні триває співпраця з Міжнародною Академією екологічного права Міжнародного Союзу охорони природи ООН, з посольством США за програмою «Відкритий світ», з Бібліотекою Конгресу США, Краківською академією імені Анджея Фрича Моджевського. Налагоджено наукові зв'язки із Школою права м. Баффало Нью-Йоркського державного університету, з Люблінським Католицьким університетом імені Павла II, з Гродненським державним університетом.

Реалізуючи прагнення розвинути практичні уміння студента, інститут активно співпрацює з провідними юридичними компаніями, зокрема, з ТЗОВ «Юридична фірма «Gestors» (м. Київ), юридичною компанією «Moris Group» (м. Київ), юридичною фірмою «Сольський, Процик та Партнери» (м. Київ) та іншими. Така співпраця проявляється як у матеріальному стимулюванні кращих студентів шляхом виплати їм стипендій, так і в забезпеченні участі у науково-практичних заходах за кордоном.

Організація підготовки фахівців здійснюється на основі нормативного і правового забезпечення, яку визначає Закон України «Про вищу освіту України». Крім того, нормативне і правове регулювання наукової, навчальної і виховної діяльності проводиться через статут університету, а також накази і розпорядження ректорату та рішення Вчених Рад університету та інституту.

Навчальний процес здійснюється з урахуванням сучасних інформаційних технологій навчання та орієнтується на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення своїх знань. Основним документом, через який реалізується підготовка майбутніх спеціалістів є навчальний план. Навчальний план визначає перелік і обсяг нормативних і спеціальних навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення, конкретні форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу та практик, форми і засоби проведення поточного і підсумкового контролю.

Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план. Для кожної навчальної дисципліни складені і постійно оновлюються робочі навчальні програми, тематика лекційних та практичних, семінарських та лабораторних занять.

Важливою складовою змісту підготовки фахівців юристів є забезпечення навчальних дисциплін підручниками і посібниками. У бібліотеці Прикарпатського національного університету, читальному залі Юридичного інституту є достатня кількість відповідної літератури. Функціонує та постійно оновлюється новими надходженнями електронна бібліотека інституту. Аудиторії корпусу Юридичного інституту покриті мережею Wi-Fi.

Викладачі кафедр беруть участь у підготовці методичних посібників, методичних рекомендацій та вказівок із навчальних дисциплін.

З кожного напрямку підготовки наявні наскрізні програми практик, положення про організацію всіх видів практик, забезпечено навчально-методичними виданнями. Під час практики студенти виконують завдання з різних напрямів, відповідно до спеціальності, науково-дослідну роботу, проводять апробацію результатів власних курсових, дипломних та магістерських досліджень.

Матеріально-технічна база Юридичного інституту

Юридичний інститут має у своєму розпорядженні окремий корпус, який розміщується на території м. Івано-Франківська по вулиці Шевченка 44 а.

В навчальному корпусі Юридичного інституту розміщуються приміщення дирекції інституту, шести кафедр (теорії та історії держави і права; конституційного, міжнародного і адміністративного права; цивільного права; кримінального права; трудового, аграрного і екологічного права; судочинства), семи лекційних аудиторій на 110-160 місць, 12 аудиторій на 30-35 місць, чотирьох спеціалізованих кабінетів, криміналістичної та фотолабораторій, кабінету криміналістики, криміналістичного полігону, бібліотеки Юридичного інституту з читальним залом, студентського кафе «Феміда» на 60 місць, інформаційно-видавничого центру, Лабораторії з вивчення проблем корпоративного права Науково-дослідного інституту приватного права та підприємництва НАПрН, Навчально-наукової лабораторії вивчення проблем політики в сфері боротьби зі злочинністю та Центру відновного правосуддя у громаді, Центру законодавчих ініціатив, музею інституту, зали судових засідань з нарадчою кімнатою.

Матеріально-технічна база Інституту створює можливості для забезпечення навчального процесу та науково-дослідної роботи сучасними технічними засобами, інформаційними матеріалами і технологіями, необхідними побутовими умовами для викладачів, науковців, аспірантів та студентів. Половина лекційних аудиторій оснащена мультимедійною технікою.

Потреби студентів у гуртожитку забезпечені на 100%.

4. ОСНОВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ, ЩО ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ, СПОСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Основними формами організації навчального процесу є: навчальні заняття, самостійна робота студентів, практична підготовка, контрольні заходи. Кожна з них реалізується в різних видах.

До основних видів навчальних занять відносяться: лекції, семінарські, практичні, індивідуальні заняття, консультації.

Лекція – логічно вивершений, науково обґрунтований і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного питання, ілюстрований, за необхідності, засобами наочності.

Семінарське заняття – вид навчального заняття, на якому викладач організовує обговорення студентами питань з попередньо визначених робочою навчальною програмою тем. Семінарські заняття проводяться у формі бесіди, рецензування та обговорення рефератів, доповідей, дискусій.

Практичне заняття – це вид навчального заняття, на якому викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентами відповідно сформульованих завдань.

Індивідуальне заняття проводиться з окремими студентами з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей. Індивідуальні заняття проводяться, як правило, у позанавчальний час за окремим графіком.

Консультація проводиться з метою отримання студентом відповіді на окремі теоретичні чи практичні питання та для пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування. Консультації проводяться протягом семестру та перед контрольними заходами.

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Самостійна робота з навчальної дисципліни для студентів може включати різні форми, які визначаються робочою навчальною програмою, залежно від мети, завдань та змісту навчальної дисципліни, зокрема: опрацювання теоретичних засад прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем або питань, передбачених для самостійного

опрацювання; виконання домашніх завдань; підготовка до семінарських, практичних занять; підготовка до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; розв'язання і письмове оформлення практичних, методичних, термінологічних, тестових завдань; виконання індивідуальних завдань (написання реферату за заданою проблематикою; підготовка анотації наукової статті; написання курсової роботи; написання дипломної роботи) тощо.

Практична підготовка студентів є невід'ємною складовою процесу підготовки фахівців усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів і здійснюється на оснащених відповідним чином базах практики, а також підприємствах, організаціях та установах різних галузей економіки.

Метою практики є оволодіння студентами сучасними методами і формами організації праці в галузі майбутньої професії, формування та поглиблення, на базі одержаних знань професійних умінь і навичок, здатності прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних виробничих умовах.

Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку в навчальному процесі та забезпечують визначення рівня досягнення завдань навчання і дозволяють коригувати, за необхідності, хід навчального процесу. Видами контролю є: поточний, модульний, підсумковий.

Поточний контроль здійснюється в формі опитування та перевірки результатів виступів на семінарських та практичних заняттях, експрес-контролю, виконання домашніх завдань, перевірки виконання самостійної роботи студентів тощо.

Модульний контроль виставляється на підставі оцінювання результатів знань студентів після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Підсумковий контроль здійснюється в формі семестрового контролю та державної атестації студентів. *Семестровий контроль* охоплює семестровий екзамен або диференційований залік і є формою оцінювання результатів навчання на завершальному етапі вивчення дисципліни. *Екзамен* – форма підсумкового контролю, яка передбачає перевірку розуміння студентом теоретичного та практичного програмового матеріалу з усієї дисципліни, здатності творчо використовувати здобуті знання та вміння, формувати власне ставлення до певної проблеми тощо. *Залік* –

форма підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу з визначеної дисципліни і складається із зданих залікових змістових модулів, виконаних тестових завдань, ситуаційних робіт, тематичних рефератів тощо.

Державна атестація студентів здійснюється державною екзаменаційною комісією після завершення навчання на певному освітньо-кваліфікаційному рівні і з метою встановлення фактичної відповідності рівня підготовки до вимог освітньої (кваліфікаційної) характеристики. Форми та порядок проведення державної атестації визначається навчальним планом підготовки та локальними документами дирекції та кафедр.

Способи та критерії оцінювання знань

Контроль успішності студентів здійснюється на основі накопичувальної системи оцінювання знань за 100-бальною шкалою.

шкала ECTS	національна шкала		університетська шкала
A	5 (ВІДМІННО)	ЗАРАХОВАНО	90-100
B	4 (ДОБРЕ)		80-89
C			70-79
H	3 (ЗАДОВІЛЬНО)		60-69
E			50-59
FX	2 (НЕ ЗАДОВІЛЬНО)	НЕ ЗАРАХОВАНО	26-49 з можливістю повторного перескладання
E			1-25 з обов'язковим повторним курсом

Відповідно до видів контролю набутих студентом знань та вмінь, 100-бальна шкала передбачає врахування поточних оцінок, підсумкових балів, балів за контрольну роботу, балів за індивідуальну роботу, а також екзаменаційних балів.

Обчислення балів для студентів денної форми, якщо з навчальної дисципліни передбачено семестровий контроль у формі екзамену.

Підсумковий бал з навчальної дисципліни складається з підсумкового семестрового балу та балу за екзамен. Упродовж семестру студент отримує бали за різні види робіт, які сумуються в підсумкові семестрові бали. Підсумковий семестровий бал складається з суми балів, отриманих студентом денної форми навчання за свою навчальну діяльність протягом семестру і дорівнює сумі підсумкового балу за семінарські (практичні) заняття (максимально 25 балів), балу за модульну контрольну роботу (максимально 20 балів) і балу за індивідуальну роботу (максимально 5 балів) чи участь в науковій роботі (максимально 10 балів) та в сукупності може складати максимальну 50 балів. При обчисленні підсумкового семестрового балу враховується:

поточні оцінки успішності (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно») – виставляються під час проведення семінарських (практичних, лабораторних) занять;

підсумкова оцінка за семінарські (практичні) заняття виставляється студенту в кінці семестру за результатами роботи на семінарських (практичних) заняттях і є середнім арифметичним (заокругленим до сотих) всіх отриманих оцінок за семінарські (практичні) заняття та оцінок за відпрацьовані заняття. Отримані «незадовільні» оцінки (крім відпрацьованих) не враховуються при додаванні оцінок, але входять у загальну кількість отриманих оцінок;

Приклад обрахунку підсумкової оцінки за семінарські (практичні) заняття:

1. З певної навчальної дисципліни студент протягом семестру отримав 4, 5, 3, 3, 3, 4. Підсумкова оцінка за семінарські (практичні) заняття за семестр складає:
 $(4+5+3+3+3+4) : 6 = 3,666667 \approx 3,67$.

2. З певної навчальної дисципліни студент протягом семестру отримав 3, 4, 3, 2, 3, 2. Підсумкова оцінка за семінарські (практичні) заняття за семестр складає:
 $(3+4+3+3) : 6 = 2,166667 \approx 2,17$. У випадку, якщо одна незадовільна оцінка відпрацьована, то враховується відпрацьована позитивна оцінка (3, 4, 3, 2/4, 3, 2). Підсумкова оцінка: $(3+4+3+4+3) : 6 = 2,833333 \approx 2,83$.

підсумковий бал за семінарські (практичні) заняття (максимально 25 балів) – підсумкова оцінка за семінарські (практичні) заняття, помножена на коефіцієнт 5, заокруглена до цілого (наприклад, якщо підсумкова оцінка за семінарські (практичні) заняття 3,67, то підсумковий бал за семінарські (практичні) заняття буде становити $3,67 \times 5 = 18,35 \approx 18$ балів);

бал за модульну контрольну роботу (максимально 20 балів). Якщо з навчальної дисципліни передбачено написання двох контрольних робіт, то остаточні бали за модульну контрольну роботу визначаються як середнє арифметичне, заокруглене до цілого (наприклад, за першу контрольну студент отримав 15 балів, а за другу – 12, то остаточний бал за контрольну роботу буде становити $(15+12) : 2 = 13,5 \approx 14$ балів);

бал за індивідуальну роботу (максимально 5 балів) – бали за виконані індивідуальні (індивідуально-дослідні) завдання;

студенту, який має наукові публікації, виступи на наукових конференціях, бере активну участь в роботі студентського наукового гуртка, був учасником олімпіад, конкурсів з відповідної (чи суміжної) дисципліни *за поданням наукових керівників чи керівників наукових гуртків та рішенням кафедри* в підсумковий семестровий бал може додаватись **максимально 10 балів за участь в науковій роботі** (за умови, що підсумковий семестровий бал не перевищує 50 балів).

Результати екзамену (**бал за екзамен**) оцінюється максимальнo 50 балів.

Обчислення балів для студентів заочної форми, якщо з навчальної дисципліни передбачено семестровий контроль у формі екзамену.

Підсумковий бал з навчальної дисципліни складається з підсумкового семестрового балу (максимально 50 балів) та балу за екзамен (максимально 50 балів).

Підсумковий семестровий бал дорівнює сумі підсумкового балу за семінарські (практичні) заняття (максимально 20 балів) і балу за домашню контрольну роботу (максимально 30 балів) та в сукупності може складати максимальнo 50 балів.

Підсумковий бал за семінарські (практичні) заняття визначається так само, як для студентів денної форми навчання з урахуванням коефіцієнту 4 (наприклад, студент отримав за семінарські заняття оцінки 2, 3, то підсумковий бал за семінарські становить: $(0 \text{ (незадовільна оцінка не враховується)} + 3) : 2 \text{ (кількість оцінок)} = 1,5 \times 4$

= 6 балів). У випадку, коли студент був відсутній на семінарських (практичних) заняттях або отримав на них лише незадовільні оцінки, йому виставляється 0 балів.

Обчислення балів для студентів денної форми, якщо з навчальної дисципліни передбачено семестровий контроль у формі заліку.

Підсумковий бал з навчальної дисципліни, яка завершується заліком, розраховується та виставляється викладачем на останньому семінарському (практичному занятті) та складається з суми підсумкового балу за семінарські (практичні) заняття (максимально 45 балів), балу за модульну контрольну роботу (максимально 50 балів) і балу за індивідуальну роботу (максимально 5 балів) та в сукупності становить максимально 100 балів.

Підсумковий бал за семінарські (практичні) заняття обраховується як і в екзаменаційних дисциплінах, але з урахуванням коефіцієнту 9.

Приклад обрахунку підсумкового балу за семінарські (практичні) заняття для залікових дисциплін:

З певної навчальної дисципліни студент протягом семестру отримав 4, 5, 3, 3, 3, 4. Підсумкова оцінка за семінарські (практичні) заняття за семестр складає: $(4+5+3+3+3+4) : 6 = 3,666667 \approx 3,67$. Підсумковий бал за семінарські (практичні) заняття складає: $3,67 \times 9 = 33,03 \approx 33$ бали.

Контроль знань студентів ***під час проведення семінарських (практичних) занять*** здійснюється в аудиторії, в години, відведені для семінарських (практичних) занять згідно розкладу. Завдання контролю знань студентів під час проведення семінарських (практичних) занять зводяться до того, щоб: виявити обсяг, глибину і якість сприйняття (засвоєння) матеріалу, що вивчається; визначити недоліки у знаннях і намітити шляхи їх усунення; виявити ступінь відповідальності студентів і ставлення їх до роботи; стимулювати інтерес студентів до предмета і їх активність у пізнанні.

Контроль знань студентів під час проведення семінарських (практичних) занять може відбуватись в наступних формах: детальний усний аналіз поставлених питань; вибіркоче усне опитування «з місця»; дискусійне обговорення питань; індивідуальне розв'язування практичних завдань, творчих, проблемних запитань чи завдань;

фронтальне стандартизоване опитування за картками, тестами протягом 5-10 хв; письмова (до 30 хв.) самостійна робота по варіантах тощо.

Викладач в процесі проведення семінарських (практичних) занять повинен поєднувати різні форми контролю, забезпечуючи опитування більшої кількості студентів, активізації уваги студентської аудиторії.

Результати контролю знань студентів на семінарських (практичних) заняттях оцінюються в національній шкалі (2, 3, 4, 5) і заносяться до журналу обліку роботи академгрупи.

Оцінка 5 «відмінно» ставиться за наступних умов:

- повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами;

- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;

- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається.

Оцінка 4 «добре» ставиться за наступних умов:

- студент дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег;

- при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, студент припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача;

- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

Оцінка 3 «задовільно» ставиться за наступних умов:

- студент виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача;

- відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі;

- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;

- допускає грубі помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача;

- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її;

- викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.

Знання студента, що оцінюються на 3, повинні у всякому разі бути достатніми для подальшого вивчення дисципліни. Недоліки знань повинні стосуватися менш суттєвих подробиць. Помилки у більшій частині виправляються після вказівки викладача.

Оцінка 2 «незадовільно» ставиться за наступних умов:

- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача;

- виявляє повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Проведення *модульної контрольної роботи* має на меті провести системну стандартну перевірку вивчення певної частини чи всього програмового матеріалу. Бал за модульну контрольну роботу виставляється в окремій графі у журналах обліку роботи академгруп та заноситься у відомості успішності.

Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу для студентів денної форми навчання: 20 – з дисциплін, які закінчуються екзаменом; 50 – з дисциплін, які закінчуються заліком.

Критерії оцінки завдання модульної контрольної роботи, виходячи з максимальної кількості балів, передбачених за його виконання:

всі бали передбачені для відповідного завдання (відмінно) ставляться в тому разі, коли:

- відповідь правильна, повна, послідовна, логічна; студент впевнено володіє фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, чітко орієнтується в матеріалі, аналізує причинно-наслідкові зв'язки;

- студент має навички користування нормативним матеріалом і вміло застосовує його при відповідях;

- відповідь на теоретичні запитання дає з використанням відповідної термінології, допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки з фактичного матеріалу.

2/3 балів передбачених для відповідного завдання (добре) ставиться в тому разі, коли:

- відповідь правильна, послідовна, логічна, але студент допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді; орієнтується в матеріалі;

- студент має навички користування нормативним матеріалом;

- допускає 3-4 недоліки.

1/2 балів передбачених для відповідного завдання (задовільно) ставиться в тому разі, коли:

- студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не досить впевнено орієнтується у нормативній базі, не завжди вміє інтегровано застосовувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;

- допускає 5-6 недоліків.

від 1/4 до 1/10 балів у цілих числах (незадовільно) ставиться в тому разі, коли:

- студент виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу;

- відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань;

- допускає грубі помилки.

0 балів передбачених для відповідного завдання – ставиться коли студент не виконав відповідного завдання або виконав його повністю неправильно. У випадку неявки студента на повторне написання модульної контрольної роботи, за неї йому виставляється 0 балів.

Контроль індивідуальної роботи може відбуватися під час семінарських (практичних) занять, а також в позанавчальний час та оцінюється максимально в 5 балів. Основне завдання контролю: стимулювання самостійної роботи студентів

протягом семестру, підвищення мотивації студентів до набуття знань та вмінь. Перелік індивідуальних (індивідуально-дослідних завдань) розробляється керівниками курсів із залученням викладачів, що ведуть семінарські заняття, та затверджуються на засіданні кафедри. Вони можуть включати: письмове обґрунтоване виконання практичних завдань, задач; складення списку бібліографічних джерел по заданій проблемі; формування схем, таблиць до відповідної теми; реферування наукових статей; аналіз судової практики з відповідних питань; анотація наукових поглядів по заданій проблемі; конспектування хрестоматійних джерел; аналіз нормативного регулювання (законів, підзаконних, відомчих актів) певного виду відносин та ін.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену чи заліку і є формою оцінювання результатів навчання на завершальному етапі вивчення дисципліни.

Основна мета підсумкового семестрового контролю – встановлення сукупного змісту знань студентів за обсягом, якістю, глибиною і вміннями застосовувати їх у практичній діяльності з рахуванням всіх видів навчальних робіт.

Відповідно до нормативних документів залік виставляється автоматично, якщо у студента денної форми навчання за результатами додавання підсумкового балу за семінарські (практичні) заняття (максимально 45 балів), балу за модульну контрольну роботу (максимально 50 балів) і балу за індивідуальну роботу (максимально 5 балів) було набрано мінімум 50 балів. Відповідно ті з студентів, хто не набрав мінімуму балів зобов'язані здати залік, який оцінюється максимально у 100 балів.

Залік «зараховано» виставляється за результатами його складання, якщо у студента:

- повна і правильна відповідь на теоретичні запитання та виконані або не повністю виконані практичні завдання (при наявності) - оцінка 90-100 балів;
- достатня відповідь на теоретичні запитання з деякими неточностями та вірно виконане практичне завдання (при наявності) - оцінка 70-89 балів;
- поверхова відповідь на теоретичне запитання та виконане практичне завдання без достатніх пояснень (при наявності) - оцінка 50-69 балів.

Залік «не зараховано» виставляється, якщо у студента:

- правильна, але не повна відповідь на теоретичне запитання та не виконані практичні завдання (при наявності);
- поверхова відповідь на теоретичне запитання та не виконані практичні завдання (при наявності);
- відсутність будь-якої відповіді на теоретичне запитання і не повністю виконане практичне завдання (при наявності) – студент набрав 49 і менше балів.

Семестровий екзамен оцінюється від 1 до 50 балів. Зміст питань, що виносяться на екзамен, форма та структура завдань та їх оцінювання визначається керівником курсу, затверджується на засіданні кафедри.

Критерії оцінювання завдання екзаменаційної роботи.

Всі бали передбачені для відповідного завдання (відмінно) ставляться в тому разі, коли:

- відповідь правильна, повна, послідовна, логічна; студент впевнено володіє фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, чітко орієнтується в матеріалі, аналізує причинно-наслідкові зв'язки;
- студент має навички користування нормативним матеріалом і вміло застосовує його при відповідях;
- відповідь на теоретичні запитання дає з використанням відповідної термінології, допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки з фактичного матеріалу.

2/3 балів передбачених для відповідного завдання (добре) ставиться в тому разі, коли:

- відповідь правильна, послідовна, логічна, але студент допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді; орієнтується в матеріалі;
- студент має навички користування нормативним матеріалом;
- допускає 3-4 недоліки.

1/2 балів передбачених для відповідного завдання (задовільно) ставиться в тому разі, коли:

- студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не досить впевнено орієнтується у нормативній базі, не завжди вміє інтегровано застосовувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;

- допускає 5-6 недоліків.

Від 1/4 до 1/10 балів у цілих числах (незадовільно) ставиться в тому разі, коли:

- студент виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу;

- відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань;

- допускає грубі помилки.

0 балів передбачених для відповідного завдання – ставиться коли студент не виконав відповідного завдання або виконав його повністю неправильно.

Особливості контролю навчального процесу на заочній формі навчання.

Для студентів *заочної форми навчання підсумковий семестровий бал успішності* дорівнює сумі підсумкового семестрового балу (максимально 50 балів) та балу за екзамен (максимально 50 балів).

Завдання для домашніх контрольних робіт розробляються керівниками курсів та затверджуються на засіданні кафедри. Вони можуть включатися до навчально-методичних посібників, розміщуватися на сайті інституту та видаватися безпосередньо студентам під час настановних сесій (начитки лекцій). Студенти у міжсесійний період виконують контрольні роботи, при цьому маючи можливість консультиватися з викладачем в години проведення індивідуальних занять згідно графіку, і здають їх на відповідні кафедри за 10 днів до початку екзаменаційно-залікової сесії.

Домашні контрольні роботи оцінюються від 1 до 30 балів. *Розподіл балів за окремі питання визначається та затверджується на засіданні кафедри разом із затвердженням самих завдань.*

Семестровий залік виконуються всіма студентами заочної форми в обов'язковому порядку. Варіанти завдань на залік, бали за їх виконання, критерії оцінювання розробляються викладачами, які ведуть семінарські (практичні) заняття за

погодженням з керівником курсу та затверджуються на засіданнях кафедри з розрахунку максимально 100 балів.

Оцінювання виробничої практики здійснюється за 100-бальною шкалою та включає суму балів за оформлення звітних документів про проходження практики (максимально 50 балів) та балів за захист матеріалів (максимально 50 балів). Робочою програмою проходження практики чітко визначені звітні документи, які оцінюються відповідною кількістю балів, зокрема:

- наказ про зарахування студента на практику та призначення керівника від бази практики;
- характеристика з підписом керівника від бази практики та печаткою;
- письмовий звіт – від 10 до 20 балів;
- щоденник проходження практики – від 5 до 10 балів;
- проекти складених студентом документів – від 5 до 10 балів;
- індивідуальне завдання - від 5 до 10 балів.

Відсутність будь-якого із звітних документів є підставою для недопуску студента до захисту матеріалів практики.

Науково-дослідна практика студентів магістратури:

- виступ на щорічній звітній науковій конференції студентів Юридичного інституту або науковій конференції – 10-20 балів;
- публікація тез доповіді в матеріалах Міжнародної, Всеукраїнської конференцій, читання проблемної лекції, організація круглих столів – по 20 балів за кожен вид роботи;
- публікація наукової статті у наукових журналах, визначених ДАК України – 30 балів;
- підготовка гранту – 50 балів;
- подання законопроектів у Прикарпатський центр законодавчих ініціатив – 50 балів;
- оцінка керівника науково-дослідної практики – 50 балів.

Захист матеріалів практики відбувається при комісії, відповідно до розпорядження дирекції Інституту та оцінюється *максимально в 50 балів*.

При захисті матеріалів практики мають бути враховані такі критерії: успішність і повнота виконання програми практики та індивідуальних завдань керівників; дотримання вимог професійної етики, правил внутрішнього розпорядку бази практики; активність студента, ініціативність у процесі виконання завдань; систематичність та якість ведення щоденника; повнота, логічність, стилістична досконалість звіту; організованість, упевненість, інтерес до роботи.

Оцінка «відмінно» (90-100 балів) ставиться за умов:

- виконання студентом повного обсягу програми практики та індивідуальних завдань керівників;
- впевненості, організованості і сумлінного ставлення до покладених на обов'язків;
- дотримання вимог професійної етики, виконання правил внутрішнього розпорядку бази практики;
- високого рівня ініціативності, творчості, відповідного етапу навчання рівня теоретичної та практичної підготовки;
- підготовки чітко, логічно структурованого звіту, що відповідає вимогам оформлення звітної документації та включає самооцінку власної діяльності;
- для магістрантів - наявності особистих думок та самоаналізу роботи, наведених у щоденнику практики;
- вчасного та відповідно оформленого подання звітної документації;
- позитивної характеристики з бази практики.

Оцінка «добре» (70-89 балів) ставиться за умов:

- виконання повного обсягу програми практики;
- виявлення належного рівня теоретичної та практичної підготовки;
- дотримання основних правил професійної етики;
- вчасного і відповідно оформленого подання звітної документації;
- позитивної характеристики з бази практики;
- недостатнього рівня самоаналізу, творчості, ініціативності.

Оцінка «задовільно» (50-69 балів) ставиться за умов:

- подання вчасно оформленої звітної документації;

- виконання основної програми практики та індивідуальних завдань, якщо є численні зауваження щодо проходження практики.

Оцінка «незадовільно» (1-49 балів) ставиться за умов:

- недотримання вимог професійної етики;
- порушення виробничої дисципліни і внутрішнього розпорядку бази практики; невиконання завдань і програми практики;
- не подання звітної документації.

Невідповідність відповідей студента в процесі захисту поданим матеріалам та якості його звіту призводить до зниження його оцінки відповідно до 50 балів.

Після завершення навчання за освітньою програмою «Магістр» і з метою встановлення фактичної відповідності рівня підготовки до вимог освітньої (кваліфікаційної) характеристики проводиться державна атестація.

Критерії оцінювання магістерської роботи

Результати захисту магістерської роботи визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», які оголошуються в цей же день (одразу ж після оформлення протоколів засідання державної екзаменаційної комісії, підписаних головою та членами державної комісії, які брали участь у засіданні).

Для максимальної об'єктивності в оцінці приймаються в розрахунок наступні критерії:

- а) вміння чітко висловлювати свої думки;
- б) обґрунтованість мети, причини дослідження, логічність поставлених завдань і шляхи їх вирішення;
- в) адекватність в визначенні проблем;
- г) відповідність розробки, аналізу, рішення проблеми кваліфікаційному рівневі магістра;
- д) змістовність і цілісність структури роботи;
- е) інформативність заголовків і підрозділів щодо їхнього змісту, а також їх зв'язок з іншим текстом;
- ж) логічний зв'язок між проблемою і розподілом роботи на розділи і підрозділи;
- з) оригінальність, новизна погляду на об'єкт і предмет дослідження;
- й) вміння знаходити й опрацьовувати інформацію;

- к) використання сучасних методів обробки й аналізу інформації;
 - л) надійність методів дослідження;
 - м) достатність глибини досліджень;
 - н) ґрунтовність отриманих теоретичних висновків;
 - о) чіткість висновків і рекомендацій;
 - п) практична цінність результатів дослідження й можливість їх впровадження;
 - р) правовий чи соціально-економічний ефект від впровадження результатів дослідження;
- с) наявність всіх необхідних структурних елементів в роботі та їх логічна послідовність;
- т) зовнішній вигляд роботи.

Під час захисту також оцінюються ясність і ґрунтовність доповіді, відповідей на питання, пояснень, наявність комунікативних навичок, таких як уміння слухати, викладати свої думки, вести бесіду.

Критерії оцінювання усної відповіді на державному екзамені

Оцінка «відмінно» виставляється за таких умов:

- повний аналіз теоретичних положень з використанням юридичної термінології, уміння використати та охарактеризувати нормативну правову базу;
- уміння розкривати суть питання;
- чітка та логічна відповідь на поставлені додаткові запитання правильне вирішення практичного завдання.

Оцінка «добре» виставляється за таких умов:

- змістовний виклад теоретичного матеріалу, уміння користуватися понятійним та термінологічним апаратом дисципліни, уміння робити посилання на нормативну базу.
- достатньо точна відповідь на поставлені додаткові запитання.
- правильне вирішення практичного завдання з незначними недоліками.

Оцінка «задовільно» виставляється за таких умов:

- досить поверхове, неповне розкриття суті питань, неповний виклад теоретичного матеріалу, недостатнє застосування професійної термінології.
- недостатньо точна відповідь на додаткові запитання, допущення незначних помилок у тлумаченні нормативного матеріалу;

- правильне вирішення практичного завдання без належної аргументації.

Оцінка «незадовільно» виставляється за таких умов:

- нездатність сформулювати відповідь з використанням понятійного та термінологічного апарату дисципліни, невміння підібрати та охарактеризувати відповідний нормативний матеріал;

- невірна чи неадекватна відповідь на додаткові запитання;

- невірний розв'язок практичного завдання.

Комплексна оцінка за державний екзамен зі спеціальності виставляється з урахуванням відповідей на всі питання та виконане практичне завдання.

5. ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

на 2016-2017 н.р.
Юридичний інститут

Осінньо-зимовий семестр

Денна форма навчання (15 тижнів теоретичного навчання)

Напрямок підготовки, Спеціальність	Курс	Навчальні заняття	Практика	Екзаменаційна сесія	Державні екзамени	Канікули	Контроль за самостійною роботою студентів	Ліквідація академічної заборгованості (талон №2)	Ліквідація академічної заборгованості (талон №3)
081 Право	1	01.09 – 16.12.2016 р.		19.12 – 30.12.2016 р			25.01 – 31.01.2016 р.	28. 29.12.2015 р.	27. 28.01.2016 р.
8.03040101 Правознавство	2	01.09.- 31.10.2016 р	01.11- 16.12.2016	19.12 – 30.12.2016 р					

*Фактично 15 тижнів із збільшенням тижневого навантаження до 26-28 годин

Весняно-літній семестр

Денна форма навчання (14 тижнів теоретичного навчання)

Напрямок підготовки, Спеціальність	Курс	Навчальні заняття	Практика	Екзаменаційна сесія	Державні екзамени	Канікули	Контроль за самостійною роботою студентів	Ліквідація академічної заборгованості (талон №2)	Ліквідація академічної заборгованості (талон №3)
081 Право	1	29.02 – 03.06.2016 р.	01.02 – 26.02.2016 р.	06.06 – 17.06.2016 р.		01.07 – 30.08.2016 р.		21. 22.06.2016 р.	29. 30.08.2016 р.

Директор

В.А.Васильєва

ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

на 2016-2017 н.р.
Юридичний інститут

Осінньо-зимовий семестр

Заочна форма навчання

Напрямок підготовки, Спеціальність	Курс	Настановча сесія	Міжсесійний заїзд	Заліково-екзаменаційна сесія	Талон №3	Практика
081 Право	1		16 - 18.09.2016 р. 21- 23.10.2016 р.	03 – 10.12.2016 р.		
8.03040101 Правознавство	2		16 - 18.09.2016 р.	03 – 10.12.2016 р.		03.10. - 25.11.2016 р.

Директор

В.А.Васильєва

7. АНОТАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ОП «МАГІСТР» 081 «ПРАВО», 8.03040101 «ПРАВознавство»

1. Цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки

Назва дисципліни: **Інформаційно-правове забезпечення правозастосовної діяльності**

Статус: Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни

Рік: I, семестр I

Навчальна дисципліна «Інформаційно-правове забезпечення правозастосовної діяльності» запроваджена для студентів магістрів для оволодіння ними навичками та уміннями роботи з інформаційними ресурсами на основі використання нормативно-правових актів, що діють в нашій державі.

Основними джерелами цієї галузі виступають такі чинні нормативні акти, як Конституція України; закони, а також ряд інших національних та міжнародних актів.

Потреба в систематизації та аналізі знань про інформацію обумовлена швидким розвитком інформаційно-телекомунікаційних технологій, формуванням інформаційного суспільства та нового підвиду культури – інформаційної культури. Особливістю інформаційної діяльності на сучасному етапі є і те, що його норми мають сприяти забезпеченню балансу між інтересами суспільства, яке вимагає безперешкодного доступу до інформації та інтересами власника комерційної інформації, публічної інформації, носія особистої інформації, які не бажають її розголошення.

Інформатизація адміністративної та організаційної діяльності сьогодні сприяла перегляду сутності категорії «документ» та впровадженню електронного документообігу, електронного цифрового підпису, механізм використання яких потребує конкретизації. Інформаційне забезпечення України перебуває на стадії завершення свого формування.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- базові поняття інформаційного права;
- структуру та особливості інформаційних правовідносин;
- сутність та форми інформаційної діяльності;
- загальні засади, принципи та порядок захисту особистої інформації;
- сутність та особливості впровадження в Україні електронного документообігу, особливості правового регулювання електронного цифрового підпису;
- систему джерел інформаційного права;
- тенденції розвитку правового регулювання інформаційної діяльності в Україні та світі.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- знаходити серед джерел інформаційного права ті правові норми, які регулюють конкретні правовідносини при здійсненні інформаційної діяльності;

- здійснювати юридичну кваліфікацію інформаційних правопорушень;
- використовувати надані законодавством можливості для захисту своїх прав у сучасному інформаційному суспільстві.

Викладацький склад. Доц. І.І.Петровська, к.ю.н., викл. Н.М.Стефанишин

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 9 год., лабораторні – 9, самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: **Філософія права та методологія наукових досліджень**

Статус: Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни

Рік: I, семестр I

Предмет, функції, структура філософії права та її місце в системі суспільствознавства. Методологія філософії права. Історія філософсько-правової думки. Онтологія права. Гносеологія права. Аксиологія права. Антропологія права. Методологія юридичної науки: історія, сучасні проблеми та перспективи розвитку. Поняття та структура методології юридичної науки. Філософсько-світоглядні підходи та методи правового дослідження. Загальнонаукові методи правового дослідження. Спеціально-юридичні методи дослідження.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- сенс права та його сутність, поняття;
- сучасні філософсько-правові проблеми;
- історію розвитку філософсько-правової думки;
- основне питання філософії права щодо тлумачення співвідношення між природним та позитивним правом;
- основний зміст правової онтології, правової гносеології, правової аксіології та правової антропології;
- методи, прийоми дослідження правових явищ.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- чітко окреслити межі філософсько-правової проблематики;
- точно визначити, що таке філософія і що таке право;
- орієнтуватися в концепціях історії філософії права;
- інтегрувати одержані ними знання з галузевих правничих наук та вірно орієнтуватися у пошуках права;
- застосовувати філософсько-правові знання при аналізі конкретних правових ситуацій, які мали місце в юридичній практиці;
- адекватно застосовувати понятійний апарат та методологічний інструментарій юридичної науки в процесі наукових досліджень.

Викладацький склад. Доц. В.В.Андріюк

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: **Нотаріат України**

Статус: Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни

Рік: I, семестр I

Поняття нотаріату та нотаріальної діяльності. Завдання та функції нотаріату. Сучасні системи нотаріату. Виникнення та розвиток нотаріату в Україні. Поняття нотаріального процесуального права. Нотаріальний процес, його зміст та стадії. Джерела нотаріального процесуального права. Система нотаріального процесуального права. Принципи нотаріального процесуального права.

Система нотаріальних органів і посадових осіб, на яких покладено обов'язок вчиняти нотаріальні дії в Україні. Вимоги до посади нотаріуса. Стажування осіб, які мають намір займатися нотаріальною діяльністю. Складання кваліфікаційного іспиту. Порядок видачі Свідоцтва про право на заняття нотаріальною діяльністю та підстави його анулювання. Права та обов'язки нотаріуса. Організація діяльності державних нотаріальних контор. Організація діяльності державних нотаріальних архівів. Роль органів юстиції щодо регулювання діяльності нотаріату. Кваліфікаційні комісії нотаріату. Організація роботи приватних нотаріусів. Реєстрація приватної нотаріальної діяльності. Організація роботи посадових осіб, на яких покладено обов'язок вчиняти нотаріальні дії. Вчинення нотаріальних дій консульськими установами України. Організація та діяльність Української нотаріальної палати.

Поняття компетенції нотаріальних органів. Предметна компетенція нотаріальних органів і посадових осіб. Територіальна компетенція нотаріальних органів та посадових осіб. Посвідчення заповітів і доручень, прирівнюваних до нотаріально посвідчених. Повноваження державних нотаріальних архівів.

Поняття нотаріальної дії. Місце вчинення нотаріальних дій. Строки вчинення нотаріальних дій. Порядок встановлення особи громадянина, який звернувся за вчиненням нотаріальної дії. Перевірка дієздатності фізичних осіб та правоздатності юридичних осіб, які беруть участь у правочинах, а також перевірка повноважень представника. Особливості підписання нотаріально посвідчуваних документів. Вимоги до документів, що подаються для вчинення нотаріальної дії. Поняття і види нотаріальних актів. Вимоги до нотаріальних документів. Нотаріальне діловодство, його особливості. Реєстр для реєстрації нотаріальних дій. Поняття та порядок використання спеціальних бланків нотаріальних документів. Оплата нотаріальних дій. Поняття та підстави для відмови у вчиненні нотаріальної дії. Порядок оскарження нотаріальних дій.

Поняття правочину та вимоги до його дійсності. Характеристика загальних правил посвідчення правочинів. Посвідчення правочинів щодо розпорядження часткою нерухомого майна в спільній власності. Правила посвідчення правочинів щодо відчуження нерухомого майна. Особливості посвідчення договорів про відчуження об'єктів незавершеного будівництва. Посвідчення правочинів щодо відчуження транспортних засобів. Посвідчення договорів найму (оренди) або позички будівлі, іншої капітальної споруди (їх окремих частин) або позички транспортних засобів. Посвідчення договорів найму (оренди) житла для проживання. Особливості посвідчення договору застави (іпотеки). Посвідчення

договорів ренти та довічного утримання (догляду). Порядок посвідчення договорів доручення та довіреностей. Посвідчення шлюбного контракту. Спадковий договір. Загальна характеристика посвідчення заповітів.

Встановлення опіки над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, а також фізичної особи, місце перебування якої невідоме. Вжиття заходів щодо охорони спадкового майна та їх процесуальний порядок. Опис спадкового майна. Порядок видачі свідоцтва виконавцю заповіту. Накладення заборони відчуження нерухомого та рухомого майна. Прийняття документів на зберігання.

Порядок видачі свідоцтва про право на спадщину. Поняття і значення видачі свідоцтва про право власності на частку в спільному майні подружжя. Порядок видачі свідоцтва про придбання арештованого нерухомого майна, а також заставленого майна з публічних торгів (аукціонів). Видача свідоцтва про придбання нерухомого майна, що є предметом іпотеки. Порядок та значення посвідчення факту, що громадянин є живим, та факту перебування громадянина в певному місці. Особливості посвідчення тотожності громадянина з особою, зображеною на фотокартці. Посвідчення факту часу пред'явлення документів.

Поняття і значення виконавчого напису. Умови і порядок вчинення виконавчих написів.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- особливості вчинення охоронних нотаріальних дій;
- посвідчення безспірних юридичних фактів;
- вчинення виконавчих написів;
- особливості правової регламентації діяльності нотаріату, принципи нотаріальної діяльності;
- загальні правила вчинення нотаріальних дій і порядок вчинення окремих нотаріальних дій.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- самостійно аналізувати законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти, що стосуються нотаріальної діяльності;
- визначити порушення у правотворчому процесі, виконавчому провадженні, судових процедурах та ін.;
- грамотно складати і оформляти правові документи, обумовлені специфікою обраної практичної роботи;
- здійснювати аналітичну роботу, самостійно працювати з навчальною і спеціальною літературою.

Викладацький склад. К.ю.н., викл. В.В.Семків

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: **Колізійні проблеми сімейного права**

Статус: Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни

Рік: I, семестр II

Правова природа колізійних норм сімейного права. Умови та порядок укладення шлюбу за участю іноземного елемента. Загальна характеристика особистих немайнових прав подружжя, один з яких є іноземцем. Колізійні питання правовідносин власності подружжя. Розірвання шлюбу між громадянином України та іноземцем та шлюбу іноземців між собою в Україні. Визнання шлюбу недійсним. Загальна характеристика еволюції права ряду країн в питанні про розірвання шлюбу. Юридичні підстави припинення шлюбу. Поняття розірвання шлюбу та роздільного (окремого) проживання подружжя (інститут сепарації). Колізійні норми щодо правовідносин між батьками і дітьми. Колізійні питання аліментних зобов'язань. Особливості усиновлення за участю іноземців та осіб без громадянства.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен *знати:*

- основні міжнародно-правові акти, які застосовуються при регулюванні шлюбно-сімейних відносин за участі іноземного елемента;
- тенденції розвитку кодифікаційних процесів у сфері колізійного регулювання шлюбно-сімейних відносин за участі іноземного елемента;
- характерні ознаки сімейного права України та ряду іноземних держав (Великобританія, Італія, Німеччина, США, Франція, Швейцарія та інші);
- специфіку особистих немайнових та майнових відносин у сфері сімейного права іноземних держав.

Після закінчення курсу студент повинен *вміти*

- порівнювати і аналізувати колізійні норми;
- тлумачити і застосовувати основні колізійні прив'язки;
- узагальнювати міжнародно-правову практику у регулюванні сімейних правовідносин та робити відповідні висновки;
- давати юридичну кваліфікацію сімейним відносинам, ускладненим іноземним елементом.

Викладацький склад. Доц. М.В.Логвінова

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: **Митне право**

Статус: Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни

Рік: I, семестр I

Поняття, предмет і методи митного права України. Джерела митного права України. Принципи митного права України. Система митного права України.

Поняття та принципи проходження служби в митних органах. Стадії проходження служби в митних органах. Правовий статус працівників митних органів. Правовий та соціальний захист працівників митних органів.

Поняття, сутність і значення митних режимів. Класифікація (види) митних режимів. Характеристика митних режимів.

Поняття та види митного контролю. Принципи митного контролю. Організація митного контролю. Здійснення митного контролю.

Система митного оформлення.

Митний тариф України як засіб митно-тарифного регулювання зовнішньої торгівлі. Поняття та види митних платежів. Поняття та види мита.

Поняття контрабанди у митному праві України. Загальна характеристика контрабанди за КК України. Типологія контрабанди. Причини та умови поширення контрабанди. Суб'єкти протидії контрабанди. Заходи протидії контрабанди. Поняття порушення інших митних правил як вид адміністративного правопорушення. Склад та види порушень інших митних правил. Види адміністративних стягнень за порушення інших митних правил. Поняття та стадії провадження у справах про порушення митних правил. Приводи і підстави для порушення справи про порушення митних правил. Процесуальні дії у справах про порушення митних правил. Види постанов у справі про порушення митних правил та їх оскарження. Виконання постанов у справі про порушення митних правил та їх оскарження.

Поняття і завдання митної статистики. Спеціальна митна статистика. Ведення митної статистики. Формування митної статистики. Інформаційно-аналітична робота. Електронна мережа передачі даних.

Поняття міжнародного митного права, його місце в системі міжнародного права. Джерела міжнародного митного права. Система міжнародного митного права. Основні засади міжнародно-правових стандартів митної політики. Міжнародні організації з питань митної справи. Поняття і загальна характеристика митного права ЄС. Джерела митного права ЄС. Історія становлення розвитку співпраці країн-членів ЄС в сфері здійснення митної справи. Взаємовідносини ЄС і України у митній сфері.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- концептуальні засади реалізації митної політики;
- положення Митного кодексу України про принципи здійснення митної справи в Україні, систему та види митних органів, митних режимів, а також особливості переміщення через митний кордон України товарів і транспортних засобів;
- порядок проходження служби в органах ДФС України;
- питання нарахування і сплати митних платежів;
- проблемні питання теорії, практики та законодавства у сфері здійснення митної справи України.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- володіти основними поняттями та елементами митної політики України;
- приймати обґрунтовані рішення щодо можливості удосконалення сучасної митної політики України;
- тлумачити і правильно застосовувати відповідні положення нормативно-правових актів, які стосуються сфери здійснення митної справи в Україні;
- знати діюче митне законодавство;

- аналізувати і порівнювати норми митного законодавства України з митним законодавством Європейського Союзу;
- давати вичерпну характеристику митним режимам;
- розрізняти основні етапи митного контролю і митного оформлення
- давати правильну юридичну кваліфікацію вчиненим суспільно небезпечним діянням та застосовувати з цього приводу положення, які стосуються інституту порушення митних правил;
- реалізовувати інші набуті теоретичні знання на практиці.

Викладацький склад. К.ю.н., викл. В.В.Шпілярович

Тривалість. Всього – 90 год, лекції – 12 год, семінарські – 18 год, самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: **Кримінальна віолентологія**

Статус: Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни

Рік: I, семестр II

Поняття, предмет і методи кримінальної віолентології. Правові основи запобігання насильству в сім'ї. Судова експертиза жертв насильства в сім'ї. Соціальна робота з попередження насильства в сім'ї в Україні: методологічні засади, засоби профілактики та взаємодія держави з неурядовими організаціями. Корекційні програми та системи заходів юридичної відповідальності, що застосовуються до осіб, які вчинили насильство в сім'ї. Правові засади захисту дітей - жертв насильства. Роль та місце закладів і установ охорони здоров'я у системі попередження насильства в сім'ї та медико-соціальної реабілітації його жертв.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- українську та міжнародну системи законодавства в сфері протидії насильству в сім'ї;
- концептуальні та нормативні засади корекції осіб, що вчинили насильство в сім'ї;
- діюче законодавство та судову практику у відповідній сфері;
- тенденції та перспективи вдосконалення окремих інститутів кримінально-правової політики в сфері протидії насильству в сім'ї.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- призначати та правильно оформляти судову експертизу осіб, що постраждали від насильства в сім'ї;
- заповнювати форми статичної звітності щодо протидії насильству в сім'ї;
- надавати кваліфіковану юридичну допомогу особам, які постраждали від насильства в сім'ї.
- застосовувати на практиці норми кримінально-виконавчого законодавства, що регулює функціонування системи виконання покарань;
- аналізувати проблеми функціонування системи виконання покарань;
- визначати ефективність виконання покарань;

- проектувати шляхи оптимізації процесу виконання покарань;
- творчо впроваджувати набуті теоретичні знання та практичні навички.

Викладацький склад. Доц. І.В.Козич

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

2. Цикл професійної та практичної підготовки

Назва дисципліни: **Актуальні проблеми науки цивільного права**

Статус: Дисципліни професійної та практичної підготовки

Рік: I, семестр I

Питання про предмет і метод цивільного права в юридичній науці та законодавстві України. Теорія цивільних правовідносин (поняття, зміст і класифікація). Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин (порівняльно-правовий аналіз національного та зарубіжного законодавства). Теорії юридичної особи (минуле та сучасність). Проблеми здійснення та захисту цивільних прав та виконання цивільно-правових обов'язків. Спірні питання цивільно-правової відповідальності. Теоретичні проблеми права власності та інших речових прав. Загальні положення про інтелектуальну власність та їх застосування в юридичній практиці. Особисті немайнові права фізичних і юридичних осіб. Теорія цивільно-правового договору. Загальна характеристика зобов'язань щодо реалізації майна. Зобов'язання з передачі майна в користування (теорія і практика). Зобов'язання з виконання робіт у цивільному праві. Зобов'язання з надання послуг у Цивільному кодексі України. Зобов'язання, що виникають внаслідок заподіяння шкоди (аналіз новел Цивільного кодексу України). Інші види позадоговірних зобов'язань у цивільному праві. Нові положення спадкового права (за Цивільним кодексом України).

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- актуальні проблеми теорії цивільного права;
- основні наукові теорії та концепції;
- найважливіші нормативно-правові акти, що діють у сфері регулювання цивільних правовідносин;
- загальнотеоретичні наукові поняття та категорії, які передбачені програмою.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- мислити цивільно-правовим поняттями та категоріями;
- аналізувати та давати правову оцінку юридичним фактам;
- застосовувати навички та знання набуті при вивченні теоретичного матеріалу до конкретних життєвих ситуацій;
- тлумачити законодавство.

Викладацький склад. Проф. В.В.Луць

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: Договір як цивільно-правова форма товарного обороту

Статус: Дисципліни професійної та практичної підготовки

Рік: I, семестр I

Цивільно-правовий договір як основний інститут цивільного права. Договори в системі речових та зобов'язальних правовідносин. Принципи договірного права. Правове регулювання договорів. Загальна характеристика та дія норм договірного права. Класифікація цивільно-правових договорів. Договір-правочин. Порядок і способи укладення договору. Договір-правовідношення. Поняття та загальні умови виконання договірного зобов'язання. Динаміка укладеного договору. Захист прав учасників договірних відносин.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- основні поняття системи правового регулювання договірних зобов'язальних правовідносин;
- принципи договірного права;
- загальний порядок укладення договорів;
- дію норм про договори в часі, в просторі та за колом осіб;
- стадії укладеного договору;
- способи захисту порушеного договірного права;
- особливості цивільної відповідальності за порушення договірних зобов'язань;
- відмінність між договором–правочинном та договором–правовідношенням.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- аналізувати та вирішувати правові проблеми в системі договірних зобов'язальних правовідносин;
- класифікувати договори;
- узагальнювати практику реалізації окремих норм договірного права та робити відповідні висновки;
- здійснювати тлумачення правових норм договірного права.

Викладацький склад. Проф. В.А.Васильєва, викл. Т.Схаб-Бучинська

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: Захист цивільних прав та інтересів

Статус: Дисципліни професійної та практичної підготовки

Рік I, семестр II

Правовий захист як одна з гарантій прав і свобод учасників цивільних правовідносин. Способи захисту цивільних прав залежно від порядку захисту. Суб'єкти захисту. Засоби матеріально-правового та процесуально-правового характеру. Підстави для захисту цивільного права. Поняття цивільного інтересу.

Способи захисту цивільних прав та інтересів у судовому порядку. Способи захисту і способи відповідальності. Підстави для відмови у захисті цивільних прав та інтересів у судовому порядку.

Способи адміністративного порядку захисту цивільних прав. Повноваження Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, інших

органів державної влади, органів місцевого самоврядування у здійсненні захисту цивільних прав.

Нотаріальні дії, що вчиняє нотаріус з метою захисту цивільних прав особи.

Поняття самозахисту. Умови, за наявності яких допускається самозахист. Форми самозахисту. Умови, яким повинен відповідати самозахист.

Поняття та значення представництва. Роль і місце строків у здійсненні особами права на захист цивільних прав та інтересів.

Специфіка та переваги цивільно-правового захисту права власності. Основні способи захисту права власності. Суб'єкти захисту. Класифікація засобів захисту права власності.

Захист та охорона авторських та суміжних прав. Захист прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Поняття захисту права на комерційне найменування. Захист права на торгівельну марку. Захист права на географічне зазначення: порушення, компетенція суду. Захист компонування інтегральної мікросхеми. Захист прав на сорт рослин, породи тварин. Захист прав володільців комерційної таємниці.

Поняття, зміст права на захист особистих немайнових прав. Застосування загальних способів захисту. Спеціальні способи захисту.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- понятійний апарат курсу;
- діюче законодавство, яке регулює правовідносини у сфері захисту суб'єктивних цивільних прав та інтересів;
- закономірності розвитку цивільно-правових способів захисту прав;
- шляхи гармонізації цивільного права України з міжнародним правом.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- порівнювати і аналізувати норми законодавства, що регулюють правовідносини у сфері захисту цивільних прав та інтересів;
- застосовувати навички та знання набуті при вивченні теоретичного матеріалу до конкретних життєвих ситуацій;
- тлумачити законодавство; узагальнювати практику реалізації окремих норм та робити відповідні висновки.

Викладацький склад. Доц. І.І.Банасевич

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: **Порівняльне речове право**

Статус: Дисципліни професійної та практичної підготовки

Рік: I, семестр II

Вступ до порівняльного речового права. Формування категорії речових прав. Поняття та види речових прав в сучасному цивільному законодавстві України. Поняття та види речових прав у зарубіжних цивільно-правових системах. Об'єкти речових прав та їх класифікація. Загальні положення про право власності. Суб'єкти права власності. Право власності в країнах континентальної

системи права. Набуття та припинення права власності за законодавством України та інших країн. Право спільної власності. Захист права власності та інших речових прав: порівняльно-правова характеристика законодавства України та інших європейських країн. Речові права на чуже майно в українському законодавстві. Речові права на чуже майно в країнах континентальної правової системи. Право власності в англо-американській правовій системі. Довірча власність.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- закономірності розвитку інституту права власності та інших речових прав;
- юридичну природу права власності;
- основні концептуальні підходи щодо сутності права власності в Україні та правових системах інших держав;
- наукові підходи до визначення поняття права власності;
- види речових прав на чуже майно в законодавстві України та зарубіжних правових системах.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- здійснювати комплексний аналіз норм, що регулюють відносини права власності та інших речових прав;
- визначити основні ознаки відносин власності;
- застосовувати знання про ввіндовані та негаторний позов;
- давати правильну юридичну кваліфікацію конкретним життєвим ситуаціям та правильно застосовувати норми чинного законодавства, що регулюють речові правовідносини;
- складати позовні заяви щодо захисту речових прав.

Викладацький склад. Доц. Р.М.Гейнц

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: Порівняльне цивільне судочинство України з правом ЄС (англійською мовою)

Статус: Цикл професійної та практичної підготовки

Рік: I, семестр II

Актуальність вивчення навчальної дисципліни зумовлена оволодінням знаннями у якісно новій сфері правового регулювання, утворенням специфічного інституційного об'єднання – Європейського Союзу а відповідно ї його судових органів, де розглядаються цивільні та комерційні спори.

Дисципліна є продовженням вивчення галузі цивільного процесуального права та права Європейського Союзу з розставленням акцентів на Директиви ЄС стосовно розгляду окремих категорій цивільних справ в судах.

Потреба у даній дисципліні обумовлена необхідністю засвоєння студентами значення норм та інститутів цивільного процесуального права ЄС, які регулюють закріплений порядок здійснення правосуддя в цивільних справах у спорах, що

виникають з цивільних, житлових, земельних, трудових, сімейних та інших правовідносин

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- кваліфікаційні характеристики європейського права, зміст та сферу дії цього права;
- поняття та структуру цивільного процесуального права Європейського Союзу, перспективи його розвитку;
- роль Європейського Союзу у правовому регулюванні цивільно-процесуальних правовідносин держав ЄС;
- особливості виконання судових рішень в Європейському Союзі.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- розрізняти джерела первинного та вторинного права Європейського Союзу, визначати особливості їх юридичної природи та механізму застосування;
- аналізувати цивільні, сімейні справи, окремі цивільно-процесуальні документи;
- порівнювати чинне цивільно-процесуальне законодавство України та ЄС;
- застосовувати норми матеріального та процесуального права;
- складати зразки позовних заяв, заяв, скарг, проекти судових рішень і ухвал з врахуванням особливостей визначених правом ЄС.

Викладацький склад. Проф. В.М.Махінчук

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: **Санкції в цивільному праві**

Статус: Дисципліни професійної та практичної підготовки

Рік: I, семестр I

Загальні положення про санкції в цивільному праві. Система цивільно-правових санкцій. Загальна характеристика інституту цивільно-правової відповідальності у системі цивільного права України. Підстави цивільно-правової відповідальності. Склад цивільного правопорушення. Види цивільно-правової відповідальності. Загальна характеристика форм цивільно-правової відповідальності. Неустойка як форма цивільно-правової відповідальності. Види неустойки. Система санкцій оперативного характеру. Інститут цивільно-правової відповідальності у романо-германській та англосаксонській правових системах.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- сутність інституту цивільно-правової відповідальності у системі цивільного права України;
- систему чинних законодавчих актів, якими регулюються суспільні відносини у сфері застосування цивільно-правової відповідальності;
- функції та принципи цивільно-правової відповідальності;
- форми цивільно-правової відповідальності;
- елементи складу цивільного правопорушення;

- особливості цивільно-правової відповідальності без вини;
- теорії санкцій в цивільному праві.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- застосовувати теоретичні знання у сфері цивільно-правової відповідальності у практичній діяльності;
- оперувати базовою термінологією окресленої сфери;
- орієнтуватися у системі законодавства у сфері застосування цивільно-правової відповідальності;
- узагальнювати практику застосування різних форм цивільно-правової відповідальності;
- давати юридичну оцінку охоронним цивільним правовідносинам.

Викладацький склад. Доц. О.І.Зозуляк

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: Система виконання покарань: історико-політичний аспект

Статус: Дисципліни професійної та практичної підготовки

Рік: I, семестр I

Система виконання покарань: поняття і види. Історія становлення та розвитку системи виконання покарань України. Порядок та умови виконання покарань, не пов'язаних з ізоляцією. Виконання покарань, пов'язаних з ізоляцією. Оптимізація системи виконання покарань в Україні.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- поняття, складові елементи системи виконання покарань;
- особливості окремих видів системи виконання покарань;
- періоди становлення та розвитку системи виконання покарань України;
- порядок та умови виконання окремих видів покарань;
- проблеми функціонування системи виконання покарань України;
- шляхи удосконалення системи виконання покарань України.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- застосовувати на практиці норми кримінально-виконавчого законодавства, що регулює функціонування системи виконання покарань;
- аналізувати проблеми функціонування системи виконання покарань;
- визначати ефективність виконання покарань;
- проектувати шляхи оптимізації процесу виконання покарань;
- творчо впроваджувати набуті теоретичні знання та практичні навички.

Викладацький склад. Доц. Ю.В.Кернякевич-Танасійчук

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: Кримінологічна (профілактична) політика

Статус: Дисципліни професійної та практичної підготовки

Рік: I, семестр I

Кримінологія як наука. Поняття та зміст кримінологічної (профілактичної) політики. Управлінські заходи щодо протидії злочинності. Фактори злочинності. Формування та характеристика особи злочинця. Віктимологічна профілактика. Заходи протидії злочинності: поняття, зміст та види. Міжнародна кримінологічна (профілактична) політика. Кримінологічна (профілактична) політика у сфері боротьби з організованою злочинністю. Кримінологічна (профілактична) політика у сфері боротьби з наркозлочинністю. Кримінологічна (профілактична) політика у сфері боротьби з агресивною насильницькою злочинністю. Кримінологічна (профілактична) політика у сфері боротьби з корисливою злочинністю. Кримінологічна (профілактична) політика у сфері боротьби з професійною злочинністю. Кримінологічна (профілактична) політика у сфері боротьби з рецидивною злочинністю. Кримінологічна (профілактична) політика у сфері боротьби зі злочинності неповнолітніх.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- зміст кримінологічної (профілактичної) політики;
- основні терміни кримінологічної політики;
- методи кримінологічної політики;
- сучасний стан реалізації кримінологічної політики.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- аналізувати законодавчі акти щодо реалізації кримінологічної політики;
- давати правильну оцінку заходам реалізації кримінологічної політики;
- аналізувати стан злочинності в Україні, визначати причини та умови злочинності;
- розробляти заходи кримінологічної політики.

Викладацький склад. Доц. О.Ю.Петечел

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: Кримінально-правова політика в системі політики в сфері боротьби зі злочинністю

Статус: Дисципліни професійної і практичної підготовки

Рік: I, семестр I

Кримінально-правова політика в системі політики в сфері боротьби зі злочинністю як спеціальна її підсистема, спрямована на вироблення стратегії і тактики, формулювання основних завдань, напрямів, цілей кримінально-правового впливу на злочинність. Політика в сфері боротьби зі злочинністю, її місце у загальній правовій політиці держави. Суб'єкти та учасники, цілі та завдання, рівні та підсистеми політики в сфері боротьби зі злочинністю. Система, суб'єкти, джерела, принципи, рівні, методи кримінально-правової політики. Періодизація кримінально-правової політики. Політика в сфері боротьби зі

злочинністю та права людини. Основні тенденції розвитку політики в сфері боротьби зі злочинністю та кримінально-правової політики зокрема.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- проблемні питання теорії та практики застосування програмно-цільового методу при реалізації кримінально-правової політики;
- концептуальні та нормативні засади криміналізації та декриміналізації; педалізації та депеналізації діянь;
- діюче законодавство та судову практику у відповідній сфері;
- тенденції та перспективи вдосконалення окремих інститутів кримінального права в контексті реалізації кримінально-правової політики.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- порівнювати, аналізувати та тлумачити норми законодавства;
- приймати обґрунтовані рішення з питань реалізації політики в сфері боротьби зі злочинністю та кримінально-правової політики зокрема.

Викладацький склад. Проф. П.Л.Фріс, асист. М.О.Красій

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: **Кримінально-процесуальна політика**

Статус: Дисципліни професійної і практичної підготовки

Рік: I, семестр II

Кримінально-процесуальна політика в системі політики в сфері боротьби зі злочинністю. Історія кримінально-процесуальної політики. Завдання кримінально-процесуальної політики. Засади кримінально-процесуальної політики. Джерела та типи кримінально-процесуальної політики.

Реалізації кримінально-процесуальної політики. Ефективність кримінально-процесуальної політики. Основні напрями розвитку кримінально-процесуальної політики.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- поняття та зміст кримінально-процесуальної політики;
- особливості кримінально-процесуальної політики в системі політики в сфері боротьби зі злочинністю;
- генезу кримінально-процесуальної політики;
- завдання та принципи кримінально-процесуальної політики.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- тлумачити положення Кримінально-процесуального кодексу України, належно володіючи при цьому кримінально-процесуальними категоріями;
- порівнювати кримінально-процесуальну політику з кримінально-правовою, кримінально-виконавчою та кримінологічною політиками;
- аналізувати основні положення реалізації кримінально-процесуальної політики;
- з'ясувати зміст ефективності кримінально-процесуальної політики;
- визначити основні напрями кримінально-процесуальної політики.

Викладацький склад. Доц. Ю.І.Микитин

Тривалість. Всього – 90 год., лекцій – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота –60 год.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: **Теоретичні та практичні проблеми кваліфікації злочинів**

Статус: Дисципліни професійної і практичної підготовки

Рік: I, семестр II

Кваліфікація злочинів як правова оцінка злочинного діяння із застосуванням до нього тієї кримінально-правової норми, що містить всі ознаки фактичного складу злочину, або як установлення відповідності (тотожності, ідентифікації) ознак складу вчиненого суспільно небезпечного діяння ознакам складу злочину, передбаченого тією чи іншою кримінально-правовою нормою. Теоретичні та практичні проблеми застосування кримінально-правових інститутів Загальної та Особливої частин кримінального права України.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- поняття, структуру та значення кримінально-правової кваліфікації злочинів;
- підстави та принципи кримінально-правової кваліфікації злочинів;
- правила кваліфікації з урахуванням стадій злочинної поведінки;
- правила кваліфікації злочинів, вчинених за співучасті;
- правила кваліфікації множинності злочинів;
- правила кваліфікації при конкуренції і колізіях кримінально-правових норм;
- особливості кваліфікації злочинів проти особи (її життя та здоров'я, волі, честі та гідності, статевої свободи та недоторканності);
- особливості кваліфікації злочинів проти власності;
- особливості кваліфікації злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших злочинів проти здоров'я населення.
- вимоги – Конституції України; законів і підзаконних нормативних актів; постанов Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах, матеріалів Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ та узагальнення судової практики з відповідних категорій справ.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- кваліфікувати злочини із урахуванням вчиненого та теоретичних положень кримінально-правової кваліфікації;
- здійснювати кримінально-правовий аналіз об'єктивних та суб'єктивних ознак злочинів;
- здійснювати розмежування злочинів у процесі кримінально-правової кваліфікації, відмежування їх від інших правопорушень;
- навчитись долати конкуренцію та колізію правових норм в ході кримінально-правової кваліфікації;
- уникати та усувати помилки у процесі кримінально-правової кваліфікації злочинів;

- обґрунтовувати та обстоювати правильність прийнятого рішення по конкретній практичній ситуації.

Викладацький склад. Доц. І.Б.Медицький

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: **Альтернативи кримінально-правового переслідування**

Статус: Дисципліни професійної та практичної підготовки

Рік: I, семестр I

Альтернативи кримінально-правового переслідування: загальна характеристика. Відновний підхід при вирішенні правових конфліктів: поняття, принципи, концепції. Історія застосування альтернатив кримінально-правового переслідування в Україні. Альтернативні механізми вирішення кримінально-правових конфліктів в системі діючого кримінального права України. Форми альтернатив кримінально-правового переслідування. Медіація як альтернатива кримінально-правового переслідування. Міжнародно-правові основи альтернатив кримінально-правового переслідування. Досвід застосування альтернатив кримінально-правового переслідування за кордоном. Способи і особливості закріплення (формалізації) результатів застосування альтернатив кримінально-правового переслідування.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- стан та основні проблеми регламентації альтернатив кримінально-правового переслідування;
- підходи, принципи, основні ознаки альтернатив кримінально-правового переслідування;
- джерела права, в тому числі історичні пам'ятки, в яких закріплено альтернативи кримінально-правового переслідування;
- нормативне підґрунтя і механізми застосування альтернатив кримінально-правового переслідування.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- правильно тлумачити та застосовувати правові норми в межах реалізації альтернатив кримінально-правового переслідування в юридичній практиці;
- використовувати отримані знання для вирішення кримінально-правових конфліктів;
- складати процесуальні документи та ділову документацію в процесі призначення медіації чи за її результатами;
- орієнтуватись у системі кримінального та кримінального процесуального права щодо можливості застосування альтернатив кримінально-правового переслідування у конкретному кримінальному провадженні.

Викладацький склад. Доц. Ю.І.Микитин, асист. В.І.Потяк

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

3. Дисципліни самостійного вибору навчального закладу

Назва дисципліни: **Інвестиційне право**

Статус: Дисципліни самостійного вибору навчального закладу

Рік: I, семестр II

Поняття, предмет інвестиційного права. Поняття інвестиційної діяльності. Суб'єкти та об'єкти інвестиційної діяльності. Гарантії прав суб'єктів інвестиційної діяльності. Державне управління інвестиційною діяльністю. Поняття та зміст іноземного інвестування. Правове регулювання інвестування за межі України. Спільне інвестування в Україні. Правове регулювання інноваційного інвестування. Інвестування у формі капітального будівництва. Приватизаційне інвестування. Концесійне інвестування. Лізингова форма інвестування. Міжнародно-правове регулювання інвестиційної діяльності.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- понятійний апарат дисципліни «Інвестиційне право»;
- правові форми інвестиційної діяльності;
- спеціальні режими інвестиційної діяльності;
- порядок здійснення інвестування;
- види інвестицій та їх відмінності;
- специфіку здійснення іноземного інвестування та правовий статус іноземних інвесторів;
- пільги, встановлені законодавством при здійсненні інвестиційної діяльності з метою залучення іноземних коштів;
- специфіку здійснення приватизаційного, інноваційного, концесійного, лізингового інвестування;
- правовий режим спільного інвестування.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- визначати зміст інвестиційних відносин, які становлять предмет інвестиційного права;
- розмежовувати корпоративну та договірну форми інвестування;
- вміти застосовувати норми інвестиційного законодавства на практиці;
- визначати порядок здійснення інвестицій у формі грошових коштів та майнових цінностей за межі України;
- формувати перелік документів, необхідних для реєстрації іноземних інвестицій;
- визначати найбільш доцільну форму інвестування з точки зору потенційного інвестора.

Викладацький склад. Доц. А.В.Зеліско

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: **Комерційне право (англійською мовою)**

Статус: Дисципліни самостійного вибору навчального закладу

Рік: II, семестр III

Поняття комерційного права та загальна характеристика торговельної діяльності в Україні. Предмет і метод комерційного права. Принципи та функції комерційного права. Основні види торговельної діяльності. Загальна легалізація торговельної діяльності. Патентування і ліцензування торговельної діяльності. Організаційно-правові форми торговельної діяльності та їхні особливості. Порядок та правила зайняття торговельною діяльністю і правила торговельного обслуговування населення. Договори в торговельній діяльності. Правове регулювання обліку угод у торговельній діяльності. Правове регулювання захисту прав споживачів. Правове регулювання сертифікації і стандартизації товарів. Державний контроль і відповідальність у сфері торговельної діяльності.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- історію, етапи становлення і розвитку комерційного права;
- джерела комерційного права;
- систему комерційного права в цілому та його основні інститути;
- визначення основних понять і термінів, що застосовуються в комерційному праві;
- положення навчальної літератури та нормативних актів, які регулюють комерційну діяльність.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- аналізувати і тлумачити зміст нормативних актів, які регулюють комерційну діяльність;
- окреслювати коло актуальних проблем комерційного права і пропонувати шляхи їх вирішення;
- отримані теоретичні знання виважено застосовувати на практиці.

Викладацький склад. К.ю.н., викл. О.Р.Ковалишин

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: **Корпоративне право**

Статус: Дисципліни самостійного вибору навчального закладу

Рік: I, семестр I

Корпоративне право як правовий інститут. Поняття та предмет корпоративного права. Історичний розвиток корпорацій та корпоративного права. Правовий статус окремих видів корпоративних юридичних осіб. Виникнення корпоративних юридичних осіб. Припинення корпоративних юридичних осіб. Правовий режим майна корпоративних юридичних осіб. Поняття корпоративних прав та їх зміст. Оборотоzdатність корпоративних прав. Припинення корпоративних правовідносин між корпоративною юридичною особою та її учасниками. Корпоративне управління. Корпоративні конфлікти: їх причини та наслідки. Захист прав учасників корпорацій.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- закономірності розвитку корпоративного права;
- структуру корпоративного права, його фундаментальні характеристики;
- характеристику правового статусу окремих організаційно-правових форм корпоративних юридичних осіб, їх основні риси;
- особливості виникнення та припинення корпоративних юридичних осіб;
- порядок здійснення корпоративного управління;
- механізм виникнення корпоративних відносин;
- механізм реалізації учасниками господарських товариств, виробничих та споживчих кооперативів корпоративних прав.

Після закінчення курсу студент повинен *вміти*:

- визначати предмет та метод корпоративного права, його місце в системі права;
- формулювати сукупність тих правових рис юридичних осіб, які визначають їх належність до корпоративних;
- визначати поняття організаційно-правових форм господарських товариств, виробничих та споживчих кооперативів;
- розкривати механізм створення та припинення корпоративних юридичних осіб;
- визначати сукупність корпоративних прав, які виникають в особи з факту участі в корпоративній юридичній особі;
- застосовувати норми чинного законодавства, що регулює діяльність корпоративних юридичних осіб на практиці.

Викладацький склад. Доц. А.В.Зеліско

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: **Проблеми цивільного процесуального права**

Статус: Дисципліни самостійного вибору навчального закладу

Рік: I, семестр I

Цивільна процесуальна форма. Вчення про цивільні процесуальні норми. Вчення про принципи цивільного процесуального права. Вчення про цивільні процесуальні правовідносини. Теорія доказів у цивільному процесі. Теорія позову у цивільному процесі. Провадження у суді першої інстанції. Контроль, перевірка та нагляд у цивільному процесі. Інші проблеми цивільного процесуального права.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен *знати*:

- стан основних актуальних проблем науки цивільного процесуального права;
- зміст цивільних прав, порядок їх реалізації та захисту;
- види відповідальності у цивільно-процесуальному праві, особливості процесуального становище учасників судочинства;
- процесуальні особливості розгляду та вирішення окремих категорій цивільних справ.

Після закінчення курсу студент повинен *вміти*:

- тлумачити чинне цивільно-процесуальне законодавство;
- правильно застосовувати норми матеріального та процесуального законодавства при вирішенні окремих категорій цивільних справ;

- визначати особливості розгляду та вирішення конкретних цивільних справ (підсудність, розмір судового збору, склад осіб, які беруть участь у справі; предмет доказування, судові докази, судові рішення);
- виявляти спеціальні процесуальні норми, включені в непроцесуальні нормативно-правові акти;
- складати процесуальні документи.

Викладацький склад. Доц. О.Я.Кузьмич

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: **Споживче право**

Статус: Дисципліни самостійного вибору навчального закладу

Рік: II, семестр III

Поняття споживача та споживчого права. Система та принципи споживчого права. Джерела (форми) регулювання відносин у сфері захисту прав споживачів. Класифікація прав споживачів. Основні обов'язки споживачів. Права споживачів. Система державних органів у сфері захисту прав споживачів. Громадські організації у сфері захисту прав споживачів. Законодавство ЄС у сфері захисту прав споживачів та адаптація до нього законодавства України.

Споживчий договір. Суб'єкти, об'єкти та зміст договірних відносин за участю споживачів. Види та особливості договірних відносин за участю споживачів. Право споживачів на інформацію про товари (роботи, послуги). Права споживачів на безпеку продукції (результати робіт).

Права споживача в разі придбання ним товару неналежної якості. Особливості захисту прав споживачів при укладенні договору купівлі-продажу поза торговими та офісними приміщеннями. Права споживача у разі купівлі товару за зразками. Права споживачів при укладенні договору про виконання робіт. Права споживачів у сфері надання послуг. Особливості захисту прав споживачів за договорами про надання фінансових послуг. Договір про надання споживчого кредиту. Захист прав споживачів транспортних послуг. Захист прав споживача при укладенні договору на відстані.

Способи захисту прав споживачів. Юрисдикційна та неюрисдикційна форма захисту прав споживачів. Особливості судового захисту прав споживачів. Відповідальність за порушення законодавства у сфері захисту прав споживачів.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- понятійний апарат курсу;
- діюче законодавство, яке регулює правовідносини у сфері захисту прав споживачів;
- права споживачів і їх захист;
- права продавців і їх захист;
- шляхи гармонізації законодавства України у сфері захисту прав споживачів з міжнародним правом.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- порівнювати і аналізувати норми законодавства, що регулюють правовідносини у сфері захисту прав споживачів;
- застосовувати навички та знання набуті при вивченні теоретичного матеріалу до конкретних життєвих ситуацій;
- тлумачити законодавство; узагальнювати практику реалізації окремих норм та робити відповідні висновки.

Викладацький склад. Доц. І.І.Банасевич

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: **Вчення про кримінально-правові заходи впливу**

Статус: Дисципліни самостійного вибору навчального закладу

Рік: I, семестр I

Поняття кримінально-правового впливу. Поняття заходів кримінально-правових впливу. Функції заходів кримінально-правових впливу. Система заходів кримінально-правових впливу. Класифікація заходів кримінально-правових впливу. Поняття покарання. Мета покарання. Функції покарання. Покарання та інші заходи кримінально-правового характеру. Поняття та ознаки системи покарань за КК України. Поняття та види підсистеми покарань. Класифікація (види) покарань. Штраф. Позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Громадські роботи. Виправні роботи. Службові обмеження для військовослужбовців. Конфіскація майна. Арешт. Тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців. Обмеження волі. Позбавлення волі. Довічне позбавлення волі. Проблеми запровадження інституту кримінальної відповідальності юридичних осіб та заходів їх покарання. Загальні засади призначення покарання. Обставини, що пом'якшують покарання. Обставини, що обтяжують покарання. Призначення покарання за наявності обставин, що пом'якшують та обтяжують покарання. Призначення покарання за незакінчений злочин. Призначення покарання за злочин, вчинений у співучасті. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбаченого законом. Призначення покарання за сукупністю злочинів та сукупністю вироків. Правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення. Поняття та підстави звільнення від покарання та його відбування. Звільнення від покарання за хворобою. Звільнення від покарання на підставі закону України про амністію чи акта про помилування. Звільнення від відбування покарання з випробуванням. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким. Поняття інституту судимості та його ознаки. Погашення та зняття судимості. Поняття та ознаки системи покарань, які можуть бути застосовані до неповнолітніх. Підсистеми системи покарань, які можуть бути

застосовані до неповнолітніх. Класифікація (види) покарань, які можуть бути застосовані до неповнолітніх. Штраф. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Громадські роботи. Виправні роботи. Арешт. Позбавлення волі на певний строк. Поняття та підстави звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування. Звільнення від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Особливості погашення та зняття судимості неповнолітніми. Поняття кримінально-правових заходів безпеки. Історія становлення і розвитку інституту заходів безпеки. Інститут заходів безпеки за кримінальним законодавством зарубіжних держав. Система кримінально-правових заходів безпеки. Класифікація кримінально-правових заходів безпеки. Місце кримінально-правових заходів безпеки у сфері протидії злочинності. Суб'єкти реалізації кримінально-правових заходів безпеки. Принципи застосування кримінально-правових заходів безпеки. Підстави застосування кримінально-правових заходів безпеки. Основні напрями удосконалення кримінально-правової політики у сфері застосування заходів безпеки. Поняття заходів заохочення. Інститут заходів заохочення за кримінальним законодавством зарубіжних держав. Види заходів заохочення. Поняття заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб. Характеристика заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб. Інститут заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб за кримінальним законодавством зарубіжних держав.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- поняття та механізм кримінально-правового впливу;
- поняття та види заходів кримінально-правового впливу;
- систему заходів кримінально-правового впливу;
- поняття і види заходів покарання;
- підстави звільнення осіб від покарання та його відбування;
- поняття і види заходів безпеки;
- поняття заходів заохочення;
- поняття заходів кримінально-правового характеру, які застосовуються до юридичних осіб.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- володіти основними поняттями інституту кримінально-правових заходів впливу;
- приймати обґрунтовані рішення щодо можливості удосконалення інституту кримінально-правових заходів впливу;
- тлумачити і правильно застосовувати відповідні положення нормативно-правових актів, які стосуються сфери застосування кримінально-правових заходів впливу;
- знати діюче кримінальне законодавство у сфері застосування заходів кримінально-правового впливу;
- давати вичерпну характеристику різновидам кримінально-правових заходів впливу;

- давати правильну юридичну кваліфікацію вчиненим суспільно небезпечним діянням та застосовувати з цього приводу положення, які стосуються інституту заходів кримінально-правового впливу;
- реалізовувати інші набуті теоретичні знання на практиці.

Викладацький склад. К.ю.н., викл. В.В.Шпілярович

Тривалість. Всього – 90 год, лекції – 12 год, семінарські – 18 год, самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: **Кримінально-виконавча політика України**

Статус: Дисципліни самостійного вибору навчального закладу

Рік: I, семестр II

Поняття і завдання кримінально-виконавчої політики. Принципи кримінально-виконавчої політики. Співвідношення та взаємодія кримінально-виконавчої політики України з іншими складовими елементами політики у сфері боротьби зі злочинністю. Зміст і функції кримінально-виконавчої політики України. Загальна характеристика періодів становлення та розвитку кримінально-виконавчої системи і законодавства України. Види (система) органів та установ виконання покарань: проблеми функціонування і розвитку. Поняття і зміст соціальної роботи в системі органів і установ державної пенітенціарної служби як елемент кримінально виконавчої політики. Виправлення та ресоціалізація засуджених. Зарубіжні пенітенціарні системи та їх класифікація. Міжнародне співробітництво з проблем виконання покарань та його періодизація. Міжнародні тюремні конгреси та їх рішення. Загальна характеристика міжнародно-правових стандартів поведження із засудженими. Мінімальні стандартні правила поведження з в'язнями. Європейські стандарти поведження із засудженими. Сучасний стан і тенденції розвитку пенітенціарної політики у США, Англії, Німеччини, Франції, Норвегії. Основні проблеми у сфері кримінально-виконавчої політики, що потребують розв'язання. Шляхи і способи розв'язання проблеми у сфері кримінально-виконавчої політики. Очікувані результати вдосконалення кримінально-виконавчої політики України.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- поняття, принципи кримінально-виконавчої політики;
- зміст і функції кримінально виконавчої політики;
- історичний розвиток кримінально-виконавчої політики і пенітенціарної системи в Україні;
- організацію сучасної пенітенціарної системи, її основні проблеми.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- тлумачити міжнародно-правові стандарти поведження із засудженими як основу кримінально-виконавчої політики;
- аналізувати становлення зарубіжних пенітенціарних систем та особливості пенітенціарної політики за кордоном;

- визначати тенденції розвитку пенітенціарної системи та проблеми кримінально-виконавчої політики в Україні, що потребують розв'язання, а також шляхи вдосконалення кримінально-виконавчої політики України.

Викладацький склад. Доц. Ю.І.Микитин

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: Міжнародна політика у сфері боротьби зі злочинністю

Статус: Дисципліни самостійного вибору навчального закладу

Рік: II, семестр III

Міжнародна політика у сфері боротьби зі злочинністю, її поняття та напрями. Суб'єкти формування та реалізації міжнародної політики у сфері боротьби зі злочинністю. Поняття, види та характеристика джерел міжнародної політики у сфері боротьби зі злочинністю. Концептуальні засади міжнародного кримінального права. Злочин за міжнародним кримінальним правом: міжнародні злочини та злочини міжнародного характеру. Відповідальність та покарання у міжнародному кримінальному праві. Міжнародне співробітництво у сфері боротьби зі злочинністю.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- поняття і напрями міжнародної політики у сфері боротьби зі злочинністю;
- поняття та види джерел міжнародної політики у сфері боротьби зі злочинністю;
- поняття та форми міжнародного співробітництва у сфері боротьби зі злочинністю;
- поняття, принципи та джерела міжнародного кримінального права;
- історичні етапи становлення міжнародного кримінального права;
- співвідношення національного та міжнародного кримінального права;
- поняття, характерні ознаки та види злочинів у міжнародному кримінальному праві;
- положення про відповідальність та покарання у міжнародному кримінальному праві;
- поняття і принципи кримінальної юрисдикції у міжнародному кримінальному праві;
- про діяльність сучасної міжнародної кримінальної юстиції.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- володіти основними поняттями міжнародної політики у сфері боротьби зі злочинністю;
- приймати обґрунтовані рішення щодо можливості удосконалення міжнародної політики у сфері боротьби зі злочинністю;
- тлумачити і правильно застосовувати відповідні положення міжнародних нормативно-правових актів, які стосуються сфери здійснення міжнародної політики у сфері боротьби зі злочинністю;

- аналізувати джерела міжнародного кримінального права й використовувати отримані при вивченні курсу знання при вирішенні професійних завдань;
- збирати, систематизувати й узагальнювати отриману інформацію;
- реалізовувати інші набуті теоретичні знання на практиці.

Викладацький склад. Доц. І.Б.Медицький, к.ю.н., викл. В.В.Шпілярович, асист. В.І.Потяк

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., семінарські – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: Порівняльне кримінальне право (англійською мовою)

Статус: Дисципліни самостійного вибору навчального закладу

Рік: I, семестр II

Загальні положення порівняльного кримінального права. Злочин і склад злочину у різних державах світу. Окремі аспекти вчинення злочину за порівняльним кримінальним правом. Покарання. Злочини проти особи. Злочини в сфері економіки. Злочини проти громадської безпеки, громадського порядку та здоров'я населення. Злочини проти безпеки руху і експлуатації транспорту, проти довкілля та комп'ютерні злочини. Злочини проти державної служби та правосуддя.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- зміст інститутів порівняльного кримінального права;
- структуру, змістовне наповнення та тенденції розвитку кримінального законодавства в світі;
- нормативні акти, що регулюють кримінально-правові відносини в різних державах світу.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- тлумачити та правильно застосовувати кримінальне законодавство України та інших держав, що визначає загальні підстави і межі кримінальної відповідальності, встановлює коло суспільно небезпечних діянь, які визнаються злочинами;
- визначати можливість застосування інститутів звільнення від кримінальної відповідальності та покарання чи його відбування;
- реалізовувати інші набуті теоретичні знання на практиці.

Викладацький склад. Доц. І.В.Козич

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – екзамен.

Назва дисципліни: Психологічні особливості злочинної поведінки

Статус: Дисципліни самостійного вибору навчального закладу

Рік: II, семестр III

Психологічні аспекти правової поведінки. Психологічна характеристика девіантної поведінки. Види девіантної поведінки. Мотиви злочинного діяння.

Причини та умови вчинення злочинів. Прийняття рішення про вчинення злочину. Реалізація рішення про вчинення злочину. Способи вчинення злочинного діяння. Результат вчинення злочину та постзлочинна поведінка злочинця. Афект та його ознаки. Причини формування особистості злочинця. Структура особистості злочинця. Класифікація злочинних типів. Механізм формування злочинної поведінки. Психологічні особливості неповнолітніх злочинців. Поняття злочинної групи та їх класифікація. Психологічна характеристика злочинної групи. Психологічні особливості злочинних груп різних вікових груп та різного спрямування. Психологічна характеристика організованої злочинності.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- категоріально-понятійний апарат кримінальної психології;
- загальні психологічні особливості злочинної діяльності;
- психологічні особливості механізму злочину;
- психологію злочинних груп та злочинців;
- ознаки афекту.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- складати психологічний портрет злочинців;
- складати психологічний аналіз злочинної групи та визначати статус її учасників;
- визначати мотив злочину;
- аналізувати ознаки афекту;
- орієнтуватися в науковій літературі з кримінальної психології.

Викладацький склад. Доц. О.Ю.Петечел

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – екзамен.

4. Дисципліни вільного вибору студента

Назва дисципліни: **Особисті немайнові права**

Статус: Дисципліни вільного вибору студента, ВС.01

Рік: I, семестр II

Особисті немайнові відносини як предмет цивільного права. Поняття та система особистих немайнових прав. Поняття та характеристика особистих немайнових прав, які забезпечують природне існування фізичної особи. Права на життя і здоров'я як найважливіші особисті немайнові права фізичної особи. Право на свободу та особисту недоторканість. Право на донорство. Право на безпечне довкілля. Право на сім'ю, опіку та піклування. Поняття та характеристика особистих немайнових прав, які забезпечують соціальне існування особи. Право на ім'я. Право на індивідуальність. Право на повагу до честі, гідності та ділової репутації. Право на недоторканість житла. Право на особисте життя та його таємницю. Право на особисті папери. Здійснення особистих немайнових прав

фізичними та юридичними особами. Цивільно-правовий захист особистих немайнових прав. Органи, що здійснюють захист особистих немайнових прав.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- закономірності розвитку підгалузі особистих немайнових прав у науці цивільного права та у цивільному законодавстві;
- юридичну природу особистих немайнових прав;
- основні концептуальні підходи щодо особистих немайнових прав в Україні та в інших державах;
- наукові підходи до визначення поняття особистих немайнових прав;
- види особистих немайнових прав у законодавстві України та у зарубіжних правових системах.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- здійснювати комплексний аналіз норм, що регулюють особисті немайнові відносини;
- визначати основні ознаки окремих особистих немайнових прав та в цілому;
- застосовувати знання під час реалізації та захисту особистих немайнових прав;
- давати правильну юридичну кваліфікацію конкретним життєвим ситуаціям та правильно застосовувати норми чинного законодавства, що регулюють особисті немайнові правовідносини;
- скласти позовні заяви щодо захисту особистих немайнових прав.

Викладацький склад. Проф. А.В.Коструба

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: **Непідприємницькі організації як учасники цивільних правовідносин**

Статус: Дисципліни вільного вибору студента, ВС.01

Рік: I, семестр II

Загальні положення про непідприємницькі організації. Система непідприємницьких організацій. Загальні засади створення та припинення непідприємницьких юридичних осіб. Правовий статус непідприємницьких організацій та його елементи. Непідприємницькі юридичні особи корпоративного типу (непідприємницькі корпорації). Непідприємницькі юридичні особи унітарного типу.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- сутність інституту непідприємницької юридичної особи у цивільному праві України;
- систему чинних законодавчих актів, якими регулюються суспільні відносини у сфері участі непідприємницьких організацій в цивільних правовідносинах;
- принципи діяльності непідприємницьких організацій;
- види та організаційно-правові форми непідприємницьких організацій;
- елементи цивільно-правового статусу непідприємницьких організацій;

- особливості участі непідприємницьких організацій у договірних відносинах.
- Після закінчення курсу студент повинен *вміти*:
- оперувати базовою термінологією окресленої сфери;
- застосовувати теоретичні знання у сфері непідприємницьких організацій у практичній діяльності;
- орієнтуватися у системі законодавства у сфері непідприємницьких організацій;
- давати юридичну оцінку цивільним правовідносинам за участі непідприємницьких організацій.

Викладацький склад. Доц. О.І.Зозуляк

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: **Антикорупційна політика**

Статус: Дисципліни вільного вибору студента, ВС.01

Рік: I, семестр II

Корупція як негативне соціальне явище. Історія становлення та розвитку кримінально-правової політики у сфері протидії корупції. Сучасна антикорупційна політика України. Сучасне законодавство України у сфері протидії корупції. Загальні положення протидії корупції. Особливості відбору осіб з метою забезпечення виконання ними функцій держави або місцевого самоврядування. Контроль і нагляд за додержанням законності у сфері протидії корупції. Відповідальність за корупційні правопорушення. Наслідки корупційних правопорушень. Міжнародне співробітництво у сфері протидії корупції.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен *знати*:

- концептуальні засади реалізації кримінально-правової політики у сфері протидії корупції;
- чинне антикорупційне законодавство;
- міжнародні нормативно-правові акти у сфері протидії корупції;
- структуру і тенденції розвитку сучасної кримінально-правової політики України у сфері протидії корупції;
- проблемні питання теорії, практики та законодавства у сфері протидії корупційним правопорушенням.

Після закінчення курсу студент повинен *вміти*:

- тлумачити і правильно застосовувати антикорупційне законодавство ;
- володіти основними поняттями та елементами правового механізму у сфері протидії корупції;
- приймати обґрунтовані рішення щодо можливості застосування заходів протидії корупції;
- давати правильну юридичну кваліфікацію вчиненим корупційним діянням;
- реалізовувати інші набуті теоретичні знання на практиці.

Викладацький склад. Доц. С.М.Круль

Тривалість. Всього 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: **Кримінальна відповідальність неповнолітніх**

Статус: Дисципліни вільного вибору студента, ВС.01

Рік: I, семестр II

Вік кримінальної відповідальності. Особливості системи покарань, що можуть бути застосовані до неповнолітніх та перспективи її розвитку. Види покарань, що застосовуються до неповнолітніх. Особливості призначення неповнолітнім покарання. Особливості врахування обставин, які пом'якшують та які обтяжують покарання неповнолітньому. Особливості призначення неповнолітньому покарання за незакінчений злочин та за злочин, вчинений у співучасті. Особливості призначення неповнолітньому більш м'якого покарання, ніж передбачено законом. Сутність інституту застосування примусових заходів виховного характеру. Наслідки ухилення неповнолітнього від застосування до нього примусових заходів виховного характеру. Міжнародні стандарти поведіння з неповнолітніми правопорушниками та відповідність їм національного законодавства України про кримінальну відповідальність неповнолітніх. Розвиток ювенальної юстиції в європейських країнах та перспективи розвитку в Україні.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- зміст кримінально-правових норм, що встановлюють особливості відповідальності і покарання неповнолітніх;
- значення кримінально-правового регулювання відповідальності неповнолітніх в сучасних умовах;
- особливості притягнення до відповідальності та звільнення від неї неповнолітніх;
- сучасний стан злочинності неповнолітніх в Україні.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- аналізувати зміст кримінально-правових норм, що встановлюють особливості відповідальності і покарання неповнолітніх;
- давати правильну кримінально-правову оцінку вчиненого діяння;
- розкрити зміст комплексу вікових особливостей неповнолітніх, що обумовлюють специфіку кримінально-правового регулювання відповідальності.

Викладацький склад. Доц. С.М.Круль

Тривалість. Всього 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: **Недоговірні зобов'язання**

Статус: Дисципліни вільного вибору студента, ВС.02

Рік: II, семестр III

Поняття і система зобов'язань в цивільному праві. Поняття, склад, підстави виникнення недоговірних зобов'язань. Види недоговірних зобов'язань. Загальні та спеціальні ознаки недоговірних зобов'язань. Правова характеристика публічної обіцянки винагороди. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу. Поняття конкурсу та його види. Правовий статус переможця конкурсу. Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Умови виникнення зобов'язання з ведення чужих справ без доручення. Поняття гестора та домінуса, їх права та обов'язки. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Відшкодування шкоди як спосіб захисту цивільних прав та інтересів. Правове регулювання зобов'язань, що виникають у зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави. Особливості відшкодування доходів від безпідставно набутого майна і витрат на його утримання. Перелік безпідставно набутого майна, що не підлягає поверненню. Система деліктних зобов'язань в чинному Цивільному Кодексі України. Генеральний делікт. Спеціальний делікт. Підстави звільнення від обов'язку відшкодування шкоди. Відшкодування шкоди, завданої спільно кількома особами. Відшкодування моральної (немайнової) шкоди – системний правовий інститут. Норми щодо відшкодування шкоди, завданої прийняттям закону про припинення права власності на певне майно. Відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їх працівником чи іншою особою. Особливості відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування чи посадовою (службовою) особою вищевказаних органів. Відшкодування майнової шкоди фізичній особі, яка потерпіла від злочину. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Особливості відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю потерпілого.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- понятійний апарат курсу «Недоговірні зобов'язання»;
- діюче цивільне законодавство, основні положення правового регулювання недоговірних зобов'язань;
- способи захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб;
- шляхи гармонізації цивільного законодавства з міжнародним правом;
- основні проблемні питання теорії, практики та законотворчості в частині недоговірних відносин та можливі шляхи їх вирішення;
- тенденції розвитку законодавства України та наукової доктрини з питань відшкодування шкоди.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- порівнювати і аналізувати норми цивільного законодавства, що регулюють недоговірні правовідносини;
- правильно тлумачити і застосовувати на практиці норми цивільного законодавства;

- застосовувати знання та навички, набуті при вивченні теоретичного матеріалу до конкретних життєвих ситуацій;
- узагальнювати практику реалізації окремих норм цивільного права та робити відповідні висновки;
- визначати межі можливого використання набутих знань із недоговірних зобов'язань у процесі правотворення в Україні

Викладацький склад. Доц. О.С.Олійник

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: **Правове регулювання обігу цінних паперів в Україні**

Статус: Дисципліни вільного вибору студента, ВС.02

Рік: II, семестр III

Загальні положення про фондовий ринок та цінні папери. Види та групи цінних паперів. Пайові цінні папери. Загальна характеристика боргових цінних паперів. Іпотечні, приватизаційні, похідні, товаророзпорядчі цінні папери та їх загальна характеристика Професійна діяльність на фондовому ринку. Правове регулювання емісії цінних паперів. Правове регулювання розкриття інформації на фондовому ринку. Регулювання ринку цінних паперів.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- сутність функціонування ринку цінних паперів та його місце у фінансовій системі держави;
- систему чинних законодавчих актів, якими регулюються суспільні відносини у сфері обігу цінних паперів та їх управлінням;
- основні категорії ринку цінних паперів;
- особливості правового регулювання обігу окремих видів цінних паперів.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- застосовувати теоретичні знання у сфері обігу цінних паперів у практичній діяльності;
- оперувати базовою термінологією;
- орієнтуватися у системі законодавства у сфері цінних паперів та фондового ринку;
- узагальнювати практику у сфері випуску, обігу та управління цінними паперами;
- давати юридичну оцінку відносинам у сфері обігу цінних паперів.

Викладацький склад. Доц. О.І.Зозуляк

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: **Злочини проти здоров'я населення**

Статус: Дисципліни вільного вибору студента, ВС.02

Рік: II, семестр III

Кримінально-правова охорона здоров'я населення в Україні. Злочини проти здоров'я населення: кримінологічний аналіз. Загальна характеристика злочинів проти здоров'я населення за кримінальним законодавством України. Злочини, пов'язані із незаконним обігом наркотичних засобів та інших предметів, небезпечних для здоров'я населення. Злочини, пов'язані з незаконним заволодінням наркотичними засобами та іншими предметами, небезпечними для здоров'я населення, а також обладнанням, призначеним для їх виготовлення. Злочини, пов'язані з незаконним вживанням наркотичних і одурманюючих засобів, а також допінгу. Інші злочини проти здоров'я населення. Покарання за незаконний обіг наркотичних засобів: компаративістський аналіз. Призначення покарання за злочини проти здоров'я населення.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- поняття і систему злочинів у сфері наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших злочинів проти здоров'я населення;
- нормативні визначення понять, застосовуваних у Розділі XIII Особливої частини КК України;
- наукові визначення понять, що вживаються в Розділі XIII Особливої частини кримінального права, які не мають нормативного закріплення;
- зміст ознак складів конкретних злочинів, відповідальність за вчинення яких передбачена Розділом XIII Особливої частини КК;
- ознаки, за якими здійснюється відмежування від суміжних їм складів та підстави кваліфікації за сукупністю з іншими злочинами;
- позицію слідчої та судової практики стосовно питань застосування положень законодавства про відповідальність за вчинення деліктів у сфері наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших злочинів проти здоров'я населення;
- кримінологічну характеристику наркотичної злочинності в Україні, її причини та умови;
- поняття, завдання, систему, принципи, види і заходи запобігання цим злочинам.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- вірно тлумачити положення Розділу XIII КК України, належно володіючи при цьому кримінально-правовими категоріями та поняттями;
- вирішувати питання про злочинність конкретної поведінки осіб;
- визначати зміст елементів складів злочинів та ознак, що їх характеризують;
- проводити розмежування суміжних складів злочинів;
- на основі отриманих знань, правильно застосувати положення Розділу XIII КК, вирішуючи практичні завдання.

Викладацький склад. Доц. І.Б.Медицький

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: Правове регулювання послуг в праві України та ЄС

Статус: Дисципліни вільного вибору студента, ВС.03

Рік: II, семестр III

Поняття послуги в праві ЄС. Види послуг в правових системах країн ЄС. Загальна характеристика джерел правового регулювання послуг в праві ЄС. Види послуг в праві ЄС. Туристичні та комунікативні послуги, фінансові послуги, консультаційні, посередницькі, рекламні послуги, а також послуги, що їх надають лікарі, інженери, архітектори, юристи, тощо. Правове регулювання фінансових послуг в праві ЄС. Поняття та види банківських послуг в праві ЄС. Співвідношення фінансових з банківськими та страховими послугами. Класифікація видів страхування, які можуть надаватися як страхові послуги за договорами страхування. Правове регулювання страхування в Європейському Союзі. Інші види послуг в праві ЄС. Надання правових послуг. Надання освітніх та медичних послуг в ЄС. Правове регулювання телекомунікацій.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- закономірності розвитку інституту послуг;
- основні концептуальні підходи щодо сутності послуги в Україні та правових системах ЄС;
- наукові підходи до визначення поняття послуги;
- види послуг в законодавстві України та правових системах країн ЄС.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- здійснювати комплексний аналіз норм, що регулюють відносини з надання послуг;
- визначити основні ознаки послуги як об'єкта цивільних прав;
- давати правильну юридичну кваліфікацію конкретним життєвим ситуаціям та правильно застосовувати норми чинного законодавства, що регулюють правовідносини з надання послуг.

Викладацький склад. Доц. Р.М.Гейнц

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: Реалізація прав інтелектуальної власності

Статус: Дисципліни вільного вибору студента, ВС.03

Рік: II, семестр III

Поняття розпорядження правами інтелектуальної власності. Поняття договору на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Види договірних зобов'язань на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Договір про створення на замовлення і використання об'єкта права інтелектуальної власності. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності. Поняття і елементи ліцензійного договору. Види ліцензій на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Зміст ліцензійного договору. Укладення та припинення ліцензійного договору. Договори про передачу прав на засоби індивідуалізації товарів і їх виробників. Договори на виконання

науково-дослідних, дослідно-конструкторських і технологічних робіт. Договір на передачу науково-технічної продукції. Договір про передачу ноу-хау.

Поняття франчайзинга. Поняття, форма і зміст договору комерційної концесії. Комерційна субконцесія. Обмеження прав сторін за договором комерційної концесії. Виконання і припинення договору комерційної концесії.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- понятійний апарат навчальної дисципліни;
- науково-теоретичні, практичні положення та актуальні питання права інтелектуальної власності;
- основні міжнародно-правові акти, закони та інші нормативно-правові акти, що регулюють правовідносини у сфері розпорядження правами інтелектуальної власності, порядок їх застосування;
- види правових засобів, які забезпечують реалізацію прав інтелектуальної власності за законодавством України;
- шляхи гармонізації права інтелектуальної власності України з міжнародним правом.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- реалізовувати здобуті теоретичні знання на практиці;
- здійснювати наукові дослідження окремих питань права інтелектуальної власності, юридичне оформлення та захист цих прав;
- тлумачити і застосовувати норми права та приймати обґрунтовані рішення.

Викладацький склад. К.ю.н., викл. Н.М.Стефанишин

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: **Злочини проти довкілля**

Статус: Дисципліни вільного вибору студента, ВС.03

Рік: II, семестр III

Злочини проти довкілля: поняття і види. Загальна характеристика злочинів проти екологічної безпеки. Злочини у сфері землевикористання, охорони надр, атмосферного повітря. Загальна характеристика злочинів у сфері охорони водних ресурсів. Злочини у сфері лісовикористання, захисту рослинного і тваринного світу.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- поняття, види злочинів проти довкілля;
- об'єкти та предмети злочинів проти довкілля;
- об'єктивні і суб'єктивні ознаки злочинів проти довкілля;
- проблеми кримінально-правової кваліфікації злочинів проти довкілля;
- стан практики застосування кримінальної відповідальності за злочини проти довкілля.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- застосовувати на практиці норми законодавства, що передбачає кримінальну відповідальність за злочини проти довкілля;
- виявити недоліки кримінально-правових норм щодо відповідальності за злочини проти довкілля;
- дослідити та оцінити ефективність правозастосовчої практики у сфері охорони довкілля;
- творчо впроваджувати набуті теоретичні знання та практичні навички.

Викладацький склад. Доц. Ю.В.Кернякевич-Танасійчук

Тривалість. Всього – 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

Назва дисципліни: **Злочини проти правосуддя**

Статус: Дисципліни вільного вибору студента, ВС.03

Рік: I, семестр II

Історичні етапи формування кримінальної відповідальності за злочини проти правосуддя. Загальна кримінально-правова характеристика злочинів проти правосуддя. Поняття злочинів проти правосуддя. Злочини проти правосуддя, що вчиняються службовими особами, які здійснюють чи забезпечують здійснення правосуддя. Злочини проти правосуддя, які вчиняються особами, на яких покладені обов'язки зі сприяння у здійсненні правосуддя. Злочини проти правосуддя, які вчиняються засудженими або особами, які перебувають під вартою. Злочини проти правосуддя, які вчиняються особами, які не мають безпосереднього відношення до здійснення правосуддя. Злочини, які посягають на життя, здоров'я, особисту безпеку, інші блага та інтереси захисників чи представників особи у зв'язку з їх діяльністю з надання правової допомоги. Порівняльна-правова характеристика кримінально-правової охорони сфери правосуддя за законодавством держав Європи. Перспективи розвитку кримінально-правової політики у сфері захисту елементів системи правосуддя.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен знати:

- зміст ознак складів конкретних злочинів, відповідальність за вчинення яких передбачена відповідним розділом Кримінального кодексу України, який присвячений злочинам проти правосуддя;
- нормативні визначення окремих понять злочинів у сфері правосуддя;
- наукові визначення понять, що використовуються при визначенні злочинів проти правосуддя та які не мають нормативного закріплення;
- слідчу та судову практику стосовно питань застосування положень законодавства про відповідальність за злочини проти правосуддя.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- тлумачити положення Кримінального кодексу України, належно володіючи при цьому кримінально-правовими категоріями;
- вирішувати питання про злочинність певних діянь;
- визначати зміст елементів складів конкретних злочинів та ознак, що їх характеризують;

- проводити розмежування суміжних складів злочинів;
- на основі отриманих знань правильно застосовувати положення Кримінального кодексу України, вирішуючи конкретні завдання.

Викладацький склад. Доц. С.М.Круль

Тривалість. Всього 90 год., лекції – 12 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 60 год.

Форма контролю – залік.

8. ФАХОВЕ СПРЯМУВАННЯ ТА КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО ФАХІВЦІВ ОКР «МАГІСТР» 081 «ПРАВО», 8.03040101 «ПРАВознавство»

Магістр Права повинен мати професійні знання, бути переконаним у їх соціальній доцільності й корисності, вміти застосовувати у своїй професійній діяльності.

Система вмінь і навичок юриста. Система знань формується на основі всебічного вивчення нормативних навчальних дисциплін та дисциплін професійно-орієнтованих циклів; оволодіння методикою викладання фахових дисциплін; вироблення потреби у постійній самоосвіті і подальшому всебічному фаховому вдосконаленню.

Враховуючи сферу і спрямованість діяльності юриста, вирішуваних ним професійних завдань, він повинен **знати**: свої права і обов'язки під час навчання у вищому навчальному закладі; мати професійні знання, бути переконаним у їх соціальній доцільності й корисності, вміти компетентно застосовувати їх у своїй професійній діяльності. Зокрема, юрист повинен знати професійну лексику; права та свободи людини і громадянина, основні положення національної правової системи, законодавство України тощо.

Магістр права **повинен вміти**: висловлювати та обґрунтовувати свою позицію з правових питань; працювати з нормативно-правовими актами; використовувати та складати нормативні документи у відповідності до освітньо-кваліфікаційної характеристики спеціаліста; вживати необхідних заходів щодо відновлення порушених законних прав та охоронюваних законом інтересів фізичних та юридичних осіб у відповідності до чинного українського та міжнародного права; вміти систематизувати, співставляти, аналізувати, порівнювати теоретичний матеріал, робити висновки та узагальнення тощо.

Магістр права **повинен мати** відповідний рівень етичної та психологічної культури, чітко сформоване філософське, економічне, політичне мислення, розумітися в проблемах ринкової економіки, соціальних, національних, історичних та демографічних процесах розвитку суспільства; засвоїти закономірності та особливості культурного розвитку людства; мати активну життєву, громадянську позицію. Рівень професійно культури повинен мати тенденцію до удосконалення, вироблення потреби постійного і всебічного нарощування цих знань у процесі своєї діяльності.

Відповідно до Національного класифікатора видів економічної діяльності ДК 009:2010, а також з урахуванням вимог ринку праці видами професійної діяльності магістр права є:

- діяльність у сфері права: адвокатська діяльність, нотаріальна та інша юридична діяльність, надання інших комерційних послуг – К. 69.10;
- консультації з питань комерційної діяльності й керування – К. 70.22;
- проведення розслідувань – К. 80.30;
- управління у сферах фінансової та податкової діяльності – К. 84.11;
- діяльність у сфері юстиції та правосуддя – К. 84.23;
- діяльність у сфері охорони громадського порядку та безпеки – К. 84.24;
- діяльність у сфері обов'язкового соціального страхування – К. 84.30.

Фахівець за кваліфікацією магістр права згідно з Національним класифікатором професій ДК 003:2010 здатний виконувати зазначену професійну роботу і може займати наступні первинні посади:

Код КП	Код ЗКППТР	Професійна назва роботи
2419.3		Спеціаліст-юрисконсульт.
2421.1		Молодший науковий співробітник (правознавство); науковий співробітник-консультант (правознавство).
2421.1	23667	Науковий співробітник (правознавство).
2421.2	20059	Адвокат.
2421.2		Консультант науковий (правознавство).
2421.2	24450	Прокурор.
2421.2	24451	Прокурор-криміналіст.
2421.2		Юрист; юрист-міжнародник.
2423		Дізнавач (з дипломом спеціаліста).
2423		Експерт (органи внутрішніх справ); інспектор (з дипломом спеціаліста); оперуповноважений (з дипломом спеціаліста); професіонал з охоронної діяльності та безпеки; слідчий (органи внутрішніх справ); спеціаліст-криміналіст; старший дізнавач з особливих доручень; старший інспектор з особливих доручень; старший оперуповноважений в особливо важливих справах.
2424		Інспектор (пенітенціарна система); оперуповноважений (пенітенціарна система); старший інспектор з особливих доручень (пенітенціарна система); старший оперуповноважений в особливо важливих справах (пенітенціарна система).
2429	25392	Експерт.

2429		Інспектор праці (правовий); приватний детектив; судовий експерт.
2429	24173	Нотаріус.
2429	24176	Нотаріус державний.
2429	24758	Радник.
2429	24740	Слідчий.
2429	24743	Слідчий в особливо важливих справах.
2429	25500	Юрисконсульт.
2442.1		Молодший науковий співробітник (кримінологія); науковий співробітник-консультант (кримінологія).
2442.1	23667	Науковий співробітник (кримінологія).
2442.2		Кримінолог.

Відповідно до посад, що може займати випускник ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» освітнього рівня магістра за професійним спрямуванням **081 «Право», 8.03040101 «Правознавство»**, придатний до виконання виробничих функцій і типових для даної функції задач діяльності.

Виробничі функції, типові задачі діяльності та уміння, якими повинен володіти випускник Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника **8.03040101 «Правознавство»** подано в таблиці:

Зміст виробничої функції	Назва типової задачі діяльності	Шифр типової задачі діяльності	Зміст уміння	Шифр уміння
Правозастосовна (застосування норм матеріального і процесуального права)	1.1. Вивчення обставин справи; правова кваліфікація; прийняття юридичного рішення; виконання рішення	ПФ.Д.01.	1.1.1. Тлумачити і правильно застосовувати норми матеріального та процесуального права;	ПФ.Д.01.ПР.Н.01
			1.1.2. Вивчати, аналізувати й оцінювати обставини справи;	ПФ.Д.01.ПР.Р.02
			1.1.3. Здійснювати правильну юридичну класифікацію;	ПФ.Д.01.ЗР.0.03 ПФ.Д.01.ЗР.0.04
			1.1.4. Відповідно чинного законодавства виносити рішення по юридичній справі;	ПФ.Д.01.ЗР.0.05
			1.1.5. Здійснювати процесуально-документальне оформлення результатів розгляду юридичної справи, іншої юридичної документації;	ПФ.Д.01.ЗП.Р.06
			1.1.6. Вести юридичну статистику, здійснювати аналіз статистичних даних	

	1.2. Запобігання правопорушенням	ПФ.Д.02.	1.2.1. Здійснювати заходи щодо усунення умов і причин юридичних деліктів у межах професійних обов'язків; 1.2.2. Розробляти та формувати пропозиції щодо усунення недоліків у правовому забезпеченні діяльності юридичних, фізичних осіб, об'єднань громадян тощо.	ПФ.Д.02.ЗП.0.01 ПФ.Д.02.ЗП.Р.02
Наглядова (контроль законності)	1.1. Здійснення контролю юридичних рішень, їх реалізації	СВ.С.01	1.1.1. Здійснення контролю за відповідністю юридичних рішень чинному законодавству; 1.1.2. Здійснювати повноваження відповідно до компетенції; 1.1.3. Здійснювати контроль за реалізацією юридичних рішень; 1.1.4. Використовувати стандартні форми та методи контролю; 1.1.5. Застосовувати визначені юридичні процедури контролю.	СВ.С.01.ПП.Р.01 СВ.С.01.ЗР.Р.02 СВ.С.01.ПП.Р.03 СВ.С.01.ПП.Р.04 СВ.С.01.ПП.Р.05
	1.2. Здійснення контролю за законністю діяльності громадян, юридичних осіб, об'єднань громадян та організацій	СВ.С.02	1.2.1. Визначати межі правосуб'єктності юридичних і фізичних осіб, об'єднань, громадських організацій у конкретних правовідносинах; 1.2.2. Здійснювати заходи контролю відповідно до компетенції; 1.2.3. Розробляти пропозиції щодо усунення недоліків у правовому забезпеченні діяльності установ, підприємств, організацій; 1.2.4. Забезпечувати реалізацію Конституції та законів України у випадку посягань на права і свободи, честь і гідність громадян, права держави, права юридичних осіб, об'єднань громадян тощо.	СВ.С.02.ПР.Р.01 СВ.С.02.ПП.Р.02 СВ.С.02.ПП.Р.03 СВ.С.02.ПП.Р.04
Установча (утворення органів державної влади і місцевого самоврядування; реєстрація юридичних станів, прав і фактів)	1.1. Вирішення оперативних завдань організації підготовки і проведення виборів народних депутатів України, Президента України, органів місцевого самоврядування, сільських, селищних і міських голів	СВ.С.01	1.1.1. Здійснювати оперативні організаційно-правові заходи щодо забезпечення виборчого процесу; 1.1.2. Проводити оцінку легітимності юридичних процедур виборчого процесу; 1.1.3. Сприяти реалізації правосуб'єктності учасників виборчого процесу щодо повноважень.	СВ.С.01.ПП.0.01 СВ.С.01.ПП.0.02 СВ.С.01.ПП.Р.03

	1.2. Легалізація суб'єктів права; посвідчення правового стану, прав і фактів	СВ.С.02	1.2.1. Здійснювати легалізацію суб'єктів господарської та підприємницької діяльності, підприємств, установ організацій, громадських і благодійних організацій тощо; 1.2.2. Здійснювати юридичне оформлення суб'єктивних прав і фактів; 1.2.3. Посвідчувати акти цивільного стану.	СВ.С.02.ПП.Р.01 СВ.С.02.ПП.Р.02 СВ.С.02.ПП.Р.03
Правотворча (локальна правотворчість)	1.1. Здійснення прийняття нормативного акта; забезпечення дотримання процедури набрання нормативним актом чинності	ПФ.Д.01	1.1.1. Використовуючи стандартні методи, здійснювати аналіз стану, системи локальних нормативних актів; 1.1.2. На основі даних статистичної звітності, бухгалтерського обліку та аналізу стану локальної правотворчості оцінювати ефективність локальних нормативних актів; 1.1.3. Складати проекти локальних нормативних актів відповідно до визначених засад регулювання; 1.1.4. Проведення експертизи локального нормативного акта; 1.1.5. Організаційно-технічний супровід погодження проекту локального нормативного акта та набрання локальними нормативними актами юридичної сили нормативного акта; 1.1.6. Здійснювати систематизацію локальних нормативних актів.	ПФ.Д.01.ЗР.0.01 ПФ.Д.01.ЗП.0.02 ПФ.Д.01.ЗР.0.03 ПФ.Д.01.ПП.0.04 ПФ.Д.01.ЗР.Р.05 ПФ.Д.01.ЗР.Р.06
Надання правових послуг (надання адвокатських і нотаріальних послуг)	1.1. Сприяння захисту прав і свобод та представництво законних інтересів фізичних та юридичних осіб	СВ.С.01	1.1.1. Давати консультації та роз'яснення з юридичних питань відповідно до компетенції; 1.1.2. Складати проекти заяв, скарг та інших документів правового характеру.	СВ.С.01.ПР.Р.01 СВ.С.01.ПР.Р.02
	1.2. Надання правам, фактам, документам юридичної вірогідності	СВ.С.02	1.2.1. Давати консультації та роз'яснення з питань нотаріальної діяльності та вчинення нотаріальних дій відповідно до компетенції; 1.2.2. Складати проекти нотаріальних та інших документів нотаріального провадження; 1.2.3. Ведення діловодства та нотаріального архіву.	СВ.С.02.ПР.Р.01 СВ.С.02.ПР.Р.02 СВ.С.02.ПП.Р.03
Організаційна (забезпечення професійної діяльності)	1.1. Наукова організація праці	СВ.Д.01	1.1.1. Забезпечувати дотримання вимог і стандартів до організації праці, галузевих нормативних актів; 1.1.2. Впроваджувати у професійну діяльність нові методики і науково-технічні досягнення; 1.1.3. Використовувати комп'ютерні технології та спеціальну техніку; 1.1.4. Формувати інформаційно-	СВ.Д.01.ПР.Р.02 СВ.Д.01.ЗП.Р.04 СВ.Д.01.ПП.Р.05 СВ.Д.01.ПР.Р.06

			пошукові, реєстраційні та статистичні документи.	
	1.2. Ведення діловодства	ПФ.С.02	1.2.1. Використовуючи оргтехніку, документально оформляти управлінські рішення, вести кореспонденцію; 1.2.2. Давати відповіді на заяви та скарги громадян; 1.2.3. Підтримувати раціональний рух документів в організації “підрозділів”; 1.2.4. Документально оформляти рух кадрів.	ПФ.С.02.ПР.0.01 ПФ.С.02.ПП.0.02 ПФ.С.02.ПР.0.03 ПФ.С.02.ПР.0.04
Деонтологічна (інтеріоризація стандартів професійної діяльності)	1.1. Реалізація соціальних якостей професійної діяльності	СВ.С.01	1.1.1. Діяти в душі поваги до своєї професії; 1.1.2. Виконувати професійні обов’язки відповідно до принципів незалежності, верховенства права, законності, конфіденційності тощо; 1.1.3. Діяти в душі справедливості, гуманності, доброзичливості, лояльності, великодушності щодо суб’єктів права; 1.1.4. Діяти відповідно до вимог презумпції добропорядності до суб’єктів права.	СВ.С.01.ПР.0.01 СВ.С.01.ПР.0.02 СВ.С.01.ЗП.0.03 СВ.С.01.ЗП.0.04
	1.2. Реалізація соціальних якостей при спілкуванні з колегами	СВ.С.02	1.2.1. Сприяти здійсненню ідеї правосуддя у правовій державі; 1.2.2. Ставитися з повагою до колег при здійсненні професійної діяльності; 1.2.3. Застосовувати і виконувати правила етики юриста.	СВ.С.02.ЗП.0.01 СВ.С.02.ПР.0.02 СВ.С.02.ЗП.0.03

При розробці освітньо-кваліфікаційної характеристики підготовки магістра права для формування шифрів застосовані такі позначення і скорочення назв:

а) види типових задач діяльності:

ПФ - професійна,
СВ - соціально-виробнича,
СП - соціально-побутова;

б) класи задач діяльності:

С - стереотипна,
Д - діагностична,
Е - евристична;

в) види уміння:

ПП - предметно-практичне,

ПР - предметно-розумове,

ЗП - знаково-практичне,

ЗР - знаково-розумове;

г) рівні сформованості уміння:

О - здатність виконувати дію, спираючись на матеріальні носії інформації щодо неї,

Р - здатність виконувати дію, спираючись на постійний розумовий контроль без допомоги матеріальних носіїв інформації,

Н - здатність виконувати дію автоматично, на рівні навички.

9. ГЛОСАРІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ З НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Абстрактне право – термін філософсько-правової теорії, введений Гегелем для позначення сукупності основоположних принципів правосвідомості і правотворчості, що передують і визначають формування, функціонування й змістові аспекти позитивного права.

Автор – фізична особа, творчою працею якої створено об'єкт інтелектуальної власності.

Автор електронного документа – фізична або юридична особа, яка створила електронний документ.

Авторський договір – це вид цивільно-правового договору, яким опосередковуються авторсько-правові відносини, пов'язані зі створенням, використанням літературних, художніх і інших творів та розпорядженням майновими авторськими правами на ці твори.

Адвокат – фізична особа, яка здійснює адвокатську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені Законом «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Адвокатська діяльність – незалежна професійна діяльність адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту.

Адвокатська таємниця – будь-яка інформація, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги з передбачених цим Законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності.

Адвокатське об'єднання є юридичною особою, створеною шляхом об'єднання двох або більше адвокатів (учасників), і діє на підставі статуту.

Адвокатський запит – письмове звернення адвоката до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань про надання інформації, копій документів, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту.

Адвокатура України – недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому Законом «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Аксіоми права – фундаментальні принципи людського співіснування і, одночасно, настанови правосвідомості, що роблять право можливим.

Акти цивільного стану – юридичні факти (події та дії), які нерозривно пов'язані з фізичною особою і започатковують, змінюють, доповнюють або припиняють її можливість бути суб'єктом цивільних прав та обов'язків.

Акціонерне товариство – це господарське товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями.

Акція – іменний цінний папір, який посвідчує майнові права його власника (акціонера), що стосуються акціонерного товариства, включаючи право на отримання частини прибутку акціонерного товариства у вигляді дивідендів та право на отримання частини майна акціонерного товариства у разі його ліквідації, право на управління акціонерним товариством, а також немайнові права, передбачені Цивільним кодексом України та законом, що регулює питання створення, діяльності та припинення акціонерних товариств, і законодавством про інститути спільного інвестування.

Альтернативи кримінального переслідування – це такі форми реакції на злочин, які пов'язані, по-перше, з відмовою від класичного кримінального переслідування (в процесуальному сенсі) і покарання (в матеріально-правовому сенсі), по-друге, з виконанням особою, яка підлягає кримінальному переслідуванню, певних умов, що є підставою для її звільнення від такого переслідування.

Альтернативна концепція – відмова держави від переслідування із застосуванням заходів, відмінних від покарання.

Аналоги наркотичних засобів, психотропних речовин – це заборонені до обігу в Україні речовини природного чи синтетичного походження, не включені до Переліку, хімічна структура й властивості яких подібні хімічній структурі і властивостям наркотичних засобів і психотропних речовин, психоактивну дію яких вони відтворюють.

Аналогія – застосування до відносин, що не передбачені законом безпосередньо, інших законодавчих норм, які регулюють відносини, найбільш близькі за своєю сутністю.

Аннуїтет – інвестиції, що приносять вкладнику визначений дохід через регулярні проміжки часу, зазвичай, після виходу на пенсію (вкладення коштів у страхові та пенсійні фонди).

Апеляційне провадження – це сукупність дій суду апеляційної інстанції та осіб, які беруть участь у справі, що здійснюється з метою перевірки законності та обґрунтованості актів суду першої інстанції, що не набрали законної сили і повторного розгляду справи по суті.

Апроксимація – процес скасування небажаних або непотрібних відмінностей у національному законодавстві у контексті спільного ринку

Арбітражний керуючий (розпорядник майна, керуючий санацією, ліквідатор) – фізична особа, яка має ліцензію, видану в установленому законодавством порядку, та діє на підставі ухвали господарського суду.

Арешт – вид покарання, яке призначається вироком суду і полягає у триманні засудженого в умовах ізоляції строком від одного до шести місяців, а також найбільш суворий вид адміністративного стягнення, яке призначається постановою суду на строк до 15 діб.

Аудит – це перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку,

його повноти і відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам.

Аудиторські послуги – це послуги, які зможуть надаватися у формі аудиторських перевірок (аудиту) та пов'язаних з ними експертиз, консультацій з питань бухгалтерського обліку, звітності, оподаткування, аналізу фінансово-господарської діяльності та інших видів економіко-правового забезпечення підприємницької діяльності фізичних та юридичних осіб.

Аутсайдер – особа, яка не пов'язана з корпоративною юридичною особою участю і не має доступу до її закритої інформації.

Афілійовані особи – це юридичні особи, за умови, що одна з них здійснює контроль над іншою чи обидві перебувають під контролем третьої особи; члени сім'ї фізичної особи – чоловік (дружина), а також батьки (усиновителі), опікуни (піклувальники), брати, сестри, діти та їхні чоловіки (дружини); фізична особа та члени її сім'ї і юридична особа, якщо ця фізична особа та/або члени її сім'ї здійснюють контроль над юридичною особою.

Банківські послуги – це різноманітні дії на фінансовому ринку, грошові операції, здійснювані комерційними банками за певну плату за дорученням і в інтересах своїх клієнтів, а також дії, спрямовані на вдосконалення і підвищення ефективності банківського підприємництва наприклад, впровадження нових технологій, удосконалення організаційної структури.

Банкрутство – визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури.

Батьківська відповідальність – повноваження, що впливають з батьківських чи будь-яких аналогічних відносин, які визначають права, обов'язки та представництво стосовно особи чи майна дитини батьків, опікунів або інших законних представників.

Бездокументарна форма цінного паперу – здійснений зберігачем обліковий запис, який є підтвердженням права власності на цінний папір.

Безпека продукції – відсутність будь-якого ризику для життя, здоров'я, майна споживача і навколишнього природного середовища при звичайних умовах використання, зберігання, транспортування, виготовлення і утилізації продукції.

Благодійна діяльність – добровільна особиста та/або майнова допомога для досягнення визначених законом цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара.

Благодійна організація – юридична особа приватного права, установчі документи якої визначають благодійну діяльність в одній чи кількох сферах, визначених законом, як основну мету її діяльності.

Боржник – особа, яка своїми неправомірними діями обмежила кредитора у праві на користування, розпорядження та володіння належним йому майном або ушкодила його здоров'я і зобов'язана відшкодувати завдані нею збитки у повному обсязі.

Валюта України – грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет і в інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним

засобом на території України, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обмінові на грошові знаки, які перебувають в обігу, кошти на рахунках, у внесках в банківських та інших фінансових установах на території України; платіжні документи та інші цінні папери, виражені у валюті України.

Вбивство – протиправне (умисне або необережне) позбавлення життя однією людиною (групою людей) іншої людини. Розрізняються: основний склад вбивства (ч.1 ст. 115 КК), кваліфіковані склади (ч.2 ст. 115 КК) і привілейовані склади вбивства (ст. 116-118 КК).

Введення продукції в обіг – дії суб'єкта господарювання, спрямовані на виготовлення або ввезення на митну територію України продукції з подальшою самостійною або опосередкованою реалізацією на території України.

Венчурні інвестиції – ризикове капіталовкладення переважно в інноваційні технології.

Видача злочинців (екстрадиція) – передача злочинця державою, на території якого він знаходиться, іншій державі на вимогу останнього для залучення злочинця до кримінальної відповідальності або приведення до виконання вступило в законну силу вироку.

Виділ (як форма реорганізації) – виділом є перехід за розподільчим балансом частини майна, прав та обов'язків юридичної особи до однієї або кількох створюваних нових юридичних осіб.

Виключна ліцензія – це ліцензія, що видається лише одному ліцензіату і виключає можливість використання ліцензіаром об'єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, та видачі ним іншим особам ліцензій на використання цього об'єкта у зазначеній сфері.

Виключне право – майнове право особи, яка має щодо твору, виконання, постановки, передачі організації мовлення, фонограми чи відеограми авторське право і (або) суміжні права, на використання цих об'єктів авторського права і (або) суміжних прав лише нею і на видачу лише цією особою дозволу чи заборону їх використання іншим особам у межах строку, встановленого законом.

Виконавець – суб'єкт господарювання, який виконує роботи або надає послуги.

Виконання покарання – це сегмент діяльності, яку здійснює адміністрація кримінально-виконавчої установи і яка полягає у виконанні посадовими особами органів та установ виконання покарань всього комплексу дій, направлених на забезпечення реалізації правообмежень, передбачених для засудженого змістом конкретного покарання.

Викуп акцій – це придбання акціонерним товариством за плату розміщених ним акцій.

Викуп цінних паперів – придбання емітентом або особою, що видала цінний папір, розміщених ним або виданих нею цінних паперів.

Вина – це психічне ставлення заподіювана шкоди до своєї протиправної поведінки та її негативних наслідків у формі умислу чи необережності.

Випуск цінних паперів – сукупність певного виду емісійних цінних паперів одного емітента, однієї номінальної вартості, які мають однакову форму випуску і міжнародний ідентифікаційний номер, та забезпечують їх власникам однакові права незалежно від часу придбання і способу їх емісії.

Виробник – суб'єкт господарювання, який: виробляє товар або заявляє про себе як про виробника товару чи про виготовлення такого товару на замовлення, розміщуючи на товарі та/або на упаковці чи супровідних документах, що разом з товаром передаються споживачеві, своє найменування (ім'я), торговельну марку або інший елемент, який ідентифікує такого суб'єкта господарювання; або імпортує товар.

Виробничий кооператив – це добровільне об'єднання громадян на засадах членства для спільної виробничої або іншої господарської діяльності, яка базується на їхній особистій трудовій участі та об'єднанні його членами майнових пайових внесків.

Висновок експерта – процесуальний документ в якому викладається підстави проведення експертизи, хід та результати експертного дослідження.

Відновне правосуддя – це особлива кримінально-процесуальна форма, на основі якої сторони кримінально-правового конфлікту вирішують його за посередництва третьої нейтральної сторони шляхом максимального відновлення матеріального, морально-психологічного стану та соціального статусу, що існував до вчинення злочину.

Відчуження корпоративних прав – це будь-який заснований на договорі їх перехід від однієї особи до іншої, який може опосередковуватися таким договірними конструкціями, як купівля-продаж, міна, дарування тощо.

Військові злочини – виключно серйозні і серйозні порушення законів і звичаїв війни: вбивства, катування і відведення в рабство чи для інших цілей цивільного населення окупованої території; вбивства чи катування військовополонених чи осіб, які перебувають у морі; вбивства заручників; пограбування громадської або приватної власності; безглузде руйнування населених пунктів; розорення, не виправдане військовою необхідністю; примус військовополоненого служити в збройних силах ворожої держави; взяття заручників; напад невідомого характеру, що зачіпає цивільне населення та цивільні об'єкти; напад на установки і споруди, що містять небезпечні сили (атомні електростанції, греблі, гідровузли); напад на осіб, які припинили участь у військових діях і ін.

Віктимологія – це особливий напрямок кримінологічної науки, який вивчає роль жертви у виникненні криміногенної ситуації, вивчає кількісні та якісні характеристики жертв злочинів, закономірності їх взаємовідносин із злочинцями для розробки віктимологічних аспектів запобігання злочинності.

Віндикаційний позов (*rei vindicatio*) – позов неволодіючого власника до володіючого невластника про повернення майна з незаконного володіння.

Віндикація – витребування власником майна з чужого незаконного володіння.

Володіння як самостійне речове право – це фактичне володіння речами, поєднане з наміром володіти цими речами для себе.

Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення – недоговірне зобов'язання, що виникає в силу навмисного здійснення особою (гестором) добровільних, необхідних, доцільних юридичних та/або фактичних дій в інтересах іншої особи (домінуса), якщо майновим інтересам іншої особи загрожує небезпека настання невідомого для неї майнових наслідків та породжує обов'язок домінуса відшкодувати витрати гестора.

Гарантійний строк – строк, протягом якого виробник (продавець, виконавець або будь-яка третя особа) бере на себе зобов'язання про здійснення безоплатного ремонту або заміни відповідної продукції у зв'язку з введенням її в обіг.

Гармонізація – процес координації національної політики та стандартів різних країн, але у дещо більш обмежений спосіб, ніж передбачає апроксимація.

Гідність – це внутрішня самооцінка власних якостей особою.

Глобальний сертифікат – документ, оформлений на весь випуск цінних паперів у бездокументарній формі, крім приватизаційних паперів, які засвідчують право власника на безоплатне одержання у процесі приватизації частки майна державних підприємств, державного житлового фонду, земельного фонду, який підтверджує право на здійснення операцій з цінними паперами цього випуску в Національній депозитарній системі.

Голосуюча акція – акція, власнику якої надається право голосу на загальних зборах акціонерів для вирішення питань, передбачених законом та статутом акціонерного товариства.

Господарська діяльність – будь-яка діяльність, у т.ч. підприємницька, діяльність юридичних осіб, а також фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язана з виробництвом (виготовленням) продукції, торгівлею, наданням послуг, виконанням робіт.

Господарське товариство – це юридична особа, статутний (складений) капітал якої поділений на частки між учасниками.

Готельна послуга – це дія (операція) підприємства з розміщення споживача через пропозицію номера (місця) для тимчасового проживання у готелі, а також інша діяльність, пов'язана з розміщенням і тимчасовим перебуванням.

Грабіж – злочин проти власності, що полягає у відкритому викраденні майна без застосування насильства або відкритому викраденні майна, поєднаному з насильством, що не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або з погрозою застосування такого насильства.

Гральний бізнес – діяльність, пов'язана з організацією, проведенням та наданням можливості доступу до азартних ігор в казино, на гральних автоматах, комп'ютерних симуляторах, у букмекерських конторах, в інтерактивних закладах або в електронному (віртуальному) казино незалежно від місця розташування сервера.

Громадська організація – це громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи.

Громадська спілка – це громадське об'єднання, засновниками якого є юридичні особи приватного права, а членами (учасниками) можуть бути юридичні особи приватного права та фізичні особи.

Громадське об'єднання – це добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів

Дані – інформація, яка подана у формі, придатній для її оброблення електронними засобами.

Девіантна поведінка – це система відхилених від загальноприйнятих норм вчинків, чи то норми психічного здоров'я, чи права, культури чи моралі.

Декриміналізація – процес виключення тих або інших діянь із числа суспільно-небезпечних діянь, що визнаються злочинними.

Деліктне зобов'язання – це один із видів цивільно-правових зобов'язань, що виникають на підставі імперативної норми закону при порушенні абсолютного права суб'єкта цивільних правовідносин шляхом протиправних дій боржника, які призвели до настання негативних наслідків (майнового і немайнового характеру), що має на меті повернути потерпілу сторону у попередній майновий стан.

Делістинг – процедура виключення цінних паперів з реєстру фондової біржі, якщо вони не відповідають правилам фондової біржі, з подальшим припиненням їх обігу на фондовій біржі або переведенням у категорію цінних паперів, допущених до обігу без включення до реєстру фондової біржі.

Демпінг – ввезення на митну територію країни імпорту товару за ціною, нижчою від порівнянної ціни на подібний товар у країні експорту, яке заподіює шкоду національному товаровиробнику подібного товару.

Депеналізація – процес незастосування покарання за діяння, яке передбачене чинним кримінальним кодексом як злочин, застосування інститутів звільнення від кримінальної відповідальності та покарання, а також застосування до конкретної особи, визнаної винною у вчиненні злочину, більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.

Державна реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців – засвідчення факту створення або припинення юридичної особи, засвідчення факту набуття або позбавлення статусу підприємця фізичною особою, а також вчинення інших реєстраційних дій, які передбачені законом, шляхом внесення відповідних записів до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Державно-приватне партнерство – співробітництво між державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами в особі відповідних органів державної влади та органів місцевого самоврядування (державними партнерами) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, або фізичними особами - підприємцями (приватними партнерами), що здійснюється на основі договору в порядку встановленому цим Законом та іншими законодавчими актами.

Дериватив – це стандартний документ, що засвідчує право та/або зобов'язання придбати чи продати базовий актив (товари, цінні папери, кошти та їх характеристики) на визначених ним умовах у майбутньому. До деривативів належать форвардний контракт, ф'ючерсний контракт і опціон.

Детермінація – об'єктивно існуюча обумовленість фактів, явищ і процесів кожне із яких не виникає саме по собі, поза оточуючим середовищем, а, навпаки, пов'язане з ним, породжується конкретними факторами та обставинами.

Джерела кримінальної процесуальної політики – це форма вираження кримінальної процесуальної політики тієї чи іншої держави.

Джерело підвищеної небезпеки – це діяльність, пов'язана з використанням, зберіганням або утриманням транспортних засобів, механізмів та обладнання,

використанням, зберіганням хімічних, радіоактивних, вибухо- і вогнєнебезпечних та інших речовин, утриманням диких звірів, службових собак та собак бійцівських порід тощо, яка створює підвищену небезпеку для осіб, що цю діяльність здійснюють, та інших осіб.

Диверсифікація – розподіл інвестованих капіталів між різними об'єктами вкладень метою зниження ризику можливих втрат капіталу чи доходів від нього.

Диск для лазерних систем зчитування – будь-який оптичний диск для лазерних систем зчитування із записом або з можливістю запису на ньому інформації, що відображає об'єкти авторського права чи суміжних прав, або без запису такої інформації.

Дієздатність – передбачена нормами права здатність особи своїми діями набувати та самостійно здійснювати суб'єктивні права і виконувати юридичні обов'язки.

Ділова репутація – це громадянська оцінка професійних якостей особи.

Діяльність – вища, притаманна лише людині форма активності, у процесі якої досягається усвідомлена мета, пов'язана з задоволенням певної потреби та детермінована відповідним мотивом (сукупністю мотивів).

Довгострокова оренда – це речове право, яке надає орендару право на земельну ділянку і користування нерухомістю іншої особи.

Довіреність – це письмовий документ, що видається представнику особою, яку представляють, для представництва перед третіми особами.

Довірча власність – це відносини, за яких одна особа (засновник – settlor), встановлює довірчу власність: передає іншій особі – довірчому власнику (trustee) майно для управління в інтересах зазначених вигодонабувачів (бенефіціаріїв – beneficiary, cestui que trust).

Довкілля – це всі живі та неживі об'єкти, що природно існують на Землі або в деякій її частині.

Договір – це домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.

Договір доручення – це договір за яким одна сторона (повірений) зобов'язується вчинити від імені та за рахунок другої сторони (довірителя) певні юридичні дії. Правочин, вчинений повіреним, створює, змінює, припиняє цивільні права та обов'язки довірителя.

Договір зберігання – це договір за яким одна сторона (зберігач) зобов'язується зберігати річ, яка передана їй другою стороною (поклажодавцем), і повернути її поклажодавцеві у схоронності.

Договір комерційної концесії – це договір, за яким одна сторона (правоволоділець) зобов'язується надати другій стороні (користувачеві) за плату право користування відповідно до її вимог комплексом належних цій стороні прав з метою виготовлення та (або) продажу певного виду товару та (або) надання послуг.

Договір концесії (концесійний договір) – договір, відповідно до якого уповноважений орган виконавчої влади чи орган місцевого самоврядування (концесіодавець) надає на платній та строковій основі суб'єкту підприємницької діяльності (концесіонеру) право створити (побудувати) об'єкт концесії чи суттєво

його поліпшити та (або) здійснювати його управління (експлуатацію) відповідно до цього Закону з метою задоволення громадських потреб.

Договір купівлі-продажу – це договір, за яким одна сторона (продавець) передає або зобов'язується передати майно (товар) у власність другій стороні (покупцеві), а покупець приймає або зобов'язується прийняти майно (товар) і сплатити за нього певну грошову суму.

Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт – це договір підрядник (виконавець) зобов'язується провести за завданням замовника наукові дослідження, розробити зразок нового виробу та конструкторську документацію на нього, нову технологію тощо, а замовник зобов'язується прийняти виконану роботу та оплатити її.

Договір на створення і передачу науково-технічної продукції – це договір, за яким одна сторона (виконавець) зобов'язується виконати зумовлені завданням другої сторони (замовника) науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, а замовник зобов'язується прийняти виконані роботи (продукцію) і оплатити їх.

Договір перевезення вантажу – це договір за яким одна сторона (перевізник) зобов'язується доставити довірений їй другою стороною (відправником) вантаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання вантажу (одержувачеві), а відправник зобов'язується сплатити за перевезення вантажу встановлену плату.

Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу – це договір за яким одна сторона (постачальник) зобов'язується надавати другій стороні (споживачеві, абонентові) енергетичні та інші ресурси, передбачені договором, а споживач (абонент) зобов'язується оплачувати вартість прийнятих ресурсів і дотримувати передбаченого договором режиму їх використання, а також забезпечити безпечну експлуатацію енергетичного та іншого обладнання.

Договір про надання послуг – це договір, за яким одна сторона (виконавець) зобов'язується за завданням другої сторони (замовника) надати послугу, яка споживається в процесі вчинення певної дії або здійснення певної діяльності, а замовник зобов'язується оплатити виконавцеві зазначену послугу, якщо інше не встановлено договором.

Договір про надання правової допомоги – домовленість, за якою одна сторона (адвокат, адвокатське бюро, адвокатське об'єднання) зобов'язується здійснити захист, представництво або надати інші види правової допомоги другій стороні (клієнту) на умовах і в порядку, що визначені договором, а клієнт зобов'язується оплатити надання правової допомоги та фактичні витрати, необхідні для виконання договору.

Договір про надання туристичних послуг – це договір за яким одна сторона (туроператор, який укладає договір безпосередньо або через турагента) зобов'язується надати за замовленням іншої сторони (туриста) комплекс туристичних послуг (туристичний продукт), а турист зобов'язується оплатити його.

Договір про надання фінансових послуг – це фідучіарний правочин, згідно з яким послугонадавач (фінансова установа або у випадках, встановлених законом, інший суб'єкт господарювання) надає за попереднім замовленням

послугоотримувача (клієнта) фінансову послугу на оплатних і професійних засадах.

Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності – це договір, за яким одна сторона (особа, що має виключні майнові права) передає другій стороні частково або у повному складі ці права відповідно до закону та на визначених договором умовах.

Договір про спільне іноземне інвестування за участю іноземного інвестора – договірна форма іноземного інвестування, яка передбачає можливість реалізувати передбачені законом гарантії захисту прав іноземних інвесторів щодо захисту інвестицій (договори про виробничу кооперацію, про спільне виробництво тощо).

Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності – це договір за яким одна сторона (творець - письменник, художник тощо) зобов'язується створити об'єкт права інтелектуальної власності відповідно до вимог другої сторони (замовника) та в установленій строк.

Договір роздрібної купівлі-продажу – це договір, за яким продавець, який здійснює підприємницьку діяльність з продажу товару, зобов'язується передати покупцеві товар, що звичайно призначається для особистого, домашнього або іншого використання, не пов'язаного з підприємницькою діяльністю, а покупець зобов'язується прийняти товар і оплатити його.

Договір, укладений на відстані, – договір, укладений продавцем (виконавцем) із споживачем за допомогою засобів дистанційного зв'язку.

Договір, укладений поза торговельними або офісними приміщеннями, - договір, укладений із споживачем особисто в місці, іншому ніж торговельні або офісні приміщення продавця;

Договори щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності – це група договорів у сфері інтелектуальної власності, спрямованих на набуття, зміну або припинення майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Докази в цивільній справі – будь-які фактичні дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення сторін та інших обставини, які мають значення для вирішення справи.

Екологічна безпека – це такий стан навколишнього природного середовища, за якого забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей.

Економічне насильство в сім'ї – умисне позбавлення одним членом сім'ї іншого члена сім'ї житла, їжі, одягу та іншого майна чи коштів, на які постраждалий має передбачене законом право, що може призвести до його смерті, викликати порушення фізичного чи психічного здоров'я.

Екскурсійна послуга – діяльність з організації та здійснення екскурсійного обслуговування із залученням екскурсовода (гіда-перекладача) загальною тривалістю від однієї години до 24 годин за місцем (або поза місцем) проживання екскурсанта з метою отримання останнім інформації, розширення кругозору, організації культурного дозвілля, відпочинку, спілкування тощо.

Електронний документ – документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа.

Електронний документообіг (обіг електронних документів) – сукупність процесів створення, оброблення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів, які виконуються із застосуванням перевірки цілісності та у разі необхідності з підтвердженням факту одержання таких документів.

Електронний підпис – дані в електронній формі, які додаються до інших електронних даних або логічно з ними пов'язані та призначені для ідентифікації підписувача цих даних.

Емісія – сукупність дій емітента, що провадяться в установленій законодавством послідовності і спрямовані на розміщення емісійних цінних паперів серед їх перших власників.

Емфітевзис – право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарського потреб з можливістю відчуження і передачі такого права у порядку спадкування.

Європейський паспорт – запроваджений у 1985 р. документ стандартного зразка.

Жертва насильства в сім'ї – член сім'ї, який постраждав від фізичного, сексуального, психологічного чи економічного насильства з боку іншого члена сім'ї.

Забруднення – це надходження в атмосферне повітря або утворення у ньому шкідливих (забруднюючих) речовин у концентраціях, що перевищують встановлені державою екологічні нормативи.

Загибель об'єктів тваринного і рослинного світу – це знищення диких звірів і птахів, бджолосімей, риби та інших представників водної фауни, у т.ч. ікри та мальків, місць їх розмноження і проживання, кормових угідь, приведення у непридатний стан посівів або врожаю сільськогосподарських культур, знищення або пошкодження до ступеня припинення росту лісу, інших насаджень тощо

Загроза – це виражений усно, письмово чи будь-яким іншим чином намір нанести фізичну, матеріальну або іншу шкоду будь-якій особі або суспільним інтересам.

Закони і звичаї війни – сукупність принципів і норм міжнародного права, що регулюють відносини між державами з питань, пов'язаних з веденням війни. Закони та звичаї війни мають на меті усунути найбільш жорстокі способи і засоби ведення війни, а також забезпечити захист цивільного населення. Вони визначають порядок початку, ведення та припинення військових дій, правове становище комбатантів, цивільного населення, поранених, хворих, військовополонених, медичного та персоналу, правовий режим власності, і встановлюють відповідальність за порушення законів і звичаїв війни. чинні закони і звичаї війни передбачені в міжнародних договорах або склалися в порядку звичаю.

Заміна неналежного відповідача – це процесуальна дія суду, яка оформлена ухвалою про виведення із цивільної справи неналежного відповідача і допущення (залучення) належного.

Запобігання злочинності – це кримінологічна категорія, що означає систему об'єктивних і суб'єктивних передумов локалізації й зниження злочинності, а також комплекс державних і суспільних заходів, спрямованих на викорінення цього соціального явища, його причин і умов.

Заповіт – це особисте розпорядження фізичної особи на випадок своєї смерті

Засади (принципи) кримінальної процесуальної політики – це основоположні засади та керівні ідеї, які представляють собою обов'язкові приписи імперативного характеру, що обумовлюють формування та застосування кримінального процесуального законодавства щодо правової природи кримінального провадження, досудового розслідування та судового розгляду.

Засновник акціонерного товариства – це особа, яка виконала діяльність по створенню юридичної особи шляхом прийняття рішення про укладення засновницького договору, розробки установчих документів, скликання установчих зборів та вчинення інших, передбачених законом дій, а також здійснила майновий внесок до статутного (складеного) капіталу юридичної особи.

Засновник господарського товариства – це особа, яка виконала діяльність по створенню юридичної особи шляхом прийняття рішення про укладення засновницького договору, розроблення установчих документів, скликання установчих зборів та вчинення інших, передбачених законом дій, а також здійснила майновий внесок до статутного (складеного) капіталу юридичної особи.

Засоби дистанційного зв'язку – телекомунікаційні мережі, поштовий зв'язок, телебачення, інформаційні мережі, зокрема Інтернет, які можуть використовуватися для укладення договорів на відстані.

Засоби захисту – це інструменти реалізації способів захисту.

Засоби індивідуалізації – це спеціальні позначення чи комбінації позначень, які не вводять в оману споживачів та придатні для ідентифікації юридичних осіб – підприємців, товарів, послуг та походження товарів з географічного місця, де їх характеристики значною мірою співвідносяться з географічним походженням.

Захист інвестицій – це комплекс організаційних, технічних та правових заходів, спрямованих на створення умов, які сприяють збереженню інвестицій, досягненню цілі внесення інвестицій, ефективній діяльності об'єктів інвестування та реінвестування, захисту законних прав та інтересів інвесторів, у тому числі права на отримання прибутку (доходу) від інвестицій.

Захист інформації – сукупність правових, адміністративних, організаційних, технічних та інших заходів, що забезпечують збереження, цілісність інформації та належний порядок доступу до неї.

Захист особистих немайнових прав – це юридично закріплена можливість уповноваженої особи використовувати заходи правового впливу з метою відновлення порушеного немайнового права та припинення дій, що порушують це право.

Захист суб'єктивних цивільних прав та інтересів – це правозастосовча діяльність, що здійснюється компетентним органом або безпосередньо уповноваженою особою у випадках, визначених законом, з метою відновлення порушеного, невизнаного чи оспорюваного суб'єктивного права та інтересу

Згвалтування – злочин проти статевої свободи і статевої недоторканності особи. Це статеві зносини із застосуванням фізичного насильства, погрози або з використанням безпорадного стану потерпілої (ст. 152 КК).

Здійснення права власності – це реалізація власником юридичних можливостей (правомочностей), що містяться у праві власності.

Здійснення суб'єктивного цивільного права – це реалізація уповноваженим суб'єктом певних можливостей, спрямованих на задоволення потреб та інтересів, передбачених законом або хоча і не передбачених, але ним не заборонених.

Злочин – це акт деструктивного самоствердження, соціально-психологічної стратифікації та домінування особистості.

Злочинець-професіонал – це особливий тип злочинця, для якого вчинення злочинів є засобом існування і який у процесі злочинної діяльності здобув необхідні знання, сформував навички, що забезпечують йому максимальний успіх при мінімальному ризику, постійно контактує із злочинним середовищем і вважає себе його невіддільною часткою.

Злочинний (кримінальний) мотив – це такий мотив, мета якого ймовірно, через результат, а спосіб її досягнення обов'язково мають протиправний, караний характер.

Зміст особистого немайнового права – це можливість особи вільно, на власний розсуд (тобто без втручання інших осіб) визначати свою поведінку у сфері приватного життя.

Змісті кримінально-виконавчої політики – це кримінально-виконавче право; кримінально-виконавча діяльність органів і установ виконання покарань, прокуратури і суду; правовідносини учасників процесу виконання (відбуття) покарання.

Значний пакет акцій – пакет із 10 і більше відсотків простих акцій акціонерного товариства.

Значний правочин – це правочин (крім правочину з розміщення товариством власних акцій), учинений акціонерним товариством, якщо ринкова вартість майна (робіт, послуг), що є його предметом, становить 10 і більше відсотків вартості активів товариства, за даними останньої річної фінансової звітності.

Зобов'язання – це правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку.

Зобов'язання з набуття або збереження майна без достатньої правової підстави – це зобов'язання, підставами виникнення яких можуть бути як правомірні, так і неправомірні дії, а також події, самостійний недоговірний інститут, спрямований на захист права власності та інших прав суб'єктів цивільних відносин.

Зобов'язання з публічної обіцянки винагороди за результатами конкурсу – це зобов'язання, за яким одна сторона (засновник конкурсу) в результаті публічної обіцянки спеціальної нагороди (оголошення конкурсу) бере на себе обов'язок прийняти, оцінити результати виконаної роботи і видати нагороду за її виконання,

а друга сторона (учасник конкурсу) має право вимагати виконання цього обов'язку.

Зобов'язання із заподіяння шкоди – правовідношення, в якому одна сторона – потерпілий, кредитор, вправі вимагати відшкодування заподіяної їй шкоди, а інша сторона (боржник) зобов'язана відшкодувати заподіяну шкоду у повному обсязі.

Зобов'язання, які виникають внаслідок завдання шкоди при вчиненні дій, спрямованих на рятування здоров'я та життя фізичної особи – правовідносини, в яких особа, якій було завдано шкоди у зв'язку із вчиненням нею рятувальних дій має право вимагати відшкодування цієї шкоди державою, а держава зобов'язана цю вимогу виконати.

Зовнішньоекономічний договір – це угода двох або більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів, спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності.

Імунітет держави – полягає в тому, що в силу рівності всіх держав одна держава не може здійснювати владу стосовно іншої держави («рівний не має влади над рівними»).

Інвестиційна декларація – документ, що є складовою частиною регламенту інституту спільного інвестування та додатком до договору з компанією з управління активами, в якому визначаються основні напрями та обмеження інвестиційної діяльності інституту спільного інвестування.

Інвестиційна діяльність – сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій.

Інвестиційне право – це сукупність правових норм, що комплексно регулює відносини, які виникають у процесі інвестиційної діяльності – практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій національних та іноземних інвесторів з метою повнішого задоволення матеріальних і духовних потреб суб'єктів інвестиційної діяльності.

Інвестиційний договір – це домовленість двох або більше учасників інвестиційної діяльності, змістом якої є взаємні права та обов'язки, спрямовані на реалізацію інвестицій з метою одержання прибутку або досягнення іншого соціального ефекту.

Інвестиційний сертифікат – цінний папір, який випускається компанією з управління активами пайового інвестиційного фонду та засвідчує право власності інвестора на частку в пайовому інвестиційному фонді.

Інвестиційний цикл – комплекс заходів від моменту прийняття рішення про інвестування до завершальної стадії досягнення окупності вкладень.

Інвестиція – господарська операція, яка передбачає придбання основних фондів нематеріальних активів, корпоративних прав та цінних паперів в обмін на кошти або майно. Інвестиції поділяються на капітальні, фінансові та реінвестиції.

Інвестиція за кордон – валютна операція, яка передбачає придбання суб'єктами інвестицій основних фондів, нематеріальних активів, корпоративних прав, цінних паперів та їх похідних в обмін на валютні цінності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту.

Інвестори – суб'єкти інвестиційної діяльності, які приймають рішення про вкладення власних, позичкових і залучених майнових та інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування.

Індивідуальна ліцензія Національного банку України на здійснення інвестиції – належним чином оформлений письмовий дозвіл Національного банку України на право здійснення конкретним резидентом конкретної інвестиції.

Індосамент – передавальний напис на ордерному цінному папері, що посвідчує перехід прав на цінний папір та прав за цінним папером до іншої особи в установленому законодавством порядку.

Індосант – власник ордерного цінного паперу (його уповноважена особа), який вчиняє індосамент. Індосамент може бути повним (іменним) - вписаним на ім'я (найменування) конкретної особи або бланковим (на пред'явника) - вписаним без зазначення імені (найменування) особи.

Інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг.

Інноваційна продукція – нові конкурентоздатні товари чи послуги, що відповідають вимогам, встановленим законом.

Інноваційний продукт – результат науково-дослідної і (або) дослідно-конструкторської розробки, що відповідає вимогам, встановленим законом.

Інновації – новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери.

Іноземна валюта – іноземні грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обмінові на грошові знаки, які перебувають в обігу, кошти у грошових одиницях іноземних держав і міжнародних розрахункових (клірингових) одиницях, що перебувають на рахунках або вносяться до банківських та інших фінансових установ за межами України; платіжні документи та інші цінні папери, виражені в іноземній валюті або банківських металах; банківські метали.

Іноземне підприємство – це організаційно-правова форма підприємства з місцезнаходженням в Україні, створеного як суб'єкт права згідно із законодавством іноземної держави, майно якого повністю перебуває у власності іноземних громадян, юридичних осіб або держави.

Іноземні інвестиції – цінності, щокладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту.

Іноземні інвестори – суб'єкти, які провадять інвестиційну діяльність на території України, а саме: юридичні особи, створені відповідно до законодавства іншого, ніж законодавство України; фізичні особи – іноземці, які не мають постійного місця проживання на території України і не обмежені у дієздатності;

іноземні держави, міжнародні урядові та неурядові організації; інші іноземні суб'єкти інвестиційної діяльності, які визнаються такими відповідно до законодавства України.

Інтерес охоронюваний законом – це прагнення до користування матеріальним та/або нематеріальним благом, як зумовленим загальним змістом об'єктивного і прямо не опосередкований у суб'єктивному праві простий легітимний дозвіл, що є самостійним об'єктом судового захисту та інших засобів правової охорони з метою задоволення індивідуальних і колективних потреб, які не суперечать Конституції і законам України, суспільним інтересам, справедливості, добросовісності, розумності та іншим загальноправовим засадам.

Інтерпол – скорочена назва міжнародної організації кримінальної поліції.

Інформаційна послуга – це корисний ефект від здійснення виконавцем на замовлення замовника певних дій, а саме – пошук інформації, обробка її таким чином, щоб зробити останню доступною для розуміння замовника.

Інформація – будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

Інформація довідково-енциклопедичного характеру – систематизовані, документовані, публічно оголошені або іншим чином поширені відомості про суспільне, державне життя та навколишнє природне середовище.

Інформація про стан довкілля (екологічна інформація) – відомості та/або дані про: стан складових довкілля та його компоненти, включаючи генетично модифіковані організми, та взаємодію між цими складовими; фактори, що впливають або можуть впливати на складові довкілля (речовини, енергія, шум і випромінювання, а також діяльність або заходи, включаючи адміністративні, угоди в галузі навколишнього природного середовища, політику, законодавство, плани і програми).

Інформація про товар (роботу, послугу) – відомості та/або дані, які розкривають кількісні, якісні та інші характеристики товару (роботи, послуги).

Інформація про фізичну особу (персональні дані) – відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована.

Істотний недолік – недолік, який робить неможливим чи недопустимим використання товару відповідно до його цільового призначення, виник з вини виробника (продавця, виконавця), після його усунення проявляється знову з незалежних від споживача причин і при цьому наділений хоча б однією з нижченаведених ознак) він взагалі не може бути усунутий; б) його усунення потребує понад чотирнадцять календарних днів; в) він робить товар суттєво іншим, ніж передбачено договором.

Казначейське зобов'язання України – державний цінний папір, що розміщується виключно на добровільних засадах серед фізичних осіб, посвідчує факт заборгованості Державного бюджету України перед власником казначейського зобов'язання України, дає власнику право на отримання грошового доходу та погашається відповідно до умов розміщення казначейських зобов'язань України. Номінальна вартість казначейських зобов'язань України може бути визначена у національній або іноземній валюті.

Капітальна інвестиція – господарська операція, яка передбачає придбання будинків, споруд, інших об'єктів нерухомої власності, інших основних фондів та нематеріальних активів, які підлягають амортизації.

Касаційне провадження – це стадія цивільного процесу, що передбачає перевірку судом законності судових актів, які набрали законної сили.

Кваліфікація злочину – кримінально-правова оцінка фактичних обставин діяння, яке містить ознаки складу злочину, передбаченого відповідною статтею КК.

Класична концепція альтернатив кримінально-правового переслідування – переслідування в публічному порядку (в загальносуспільних інтересах) всіх осіб, які вчинили злочини, і призначення їм за рішенням суду кримінального покарання (переважає в Україні).

Колізійна норма сімейного права – це норма, що визначає право якої держави має бути застосоване до відповідних сімейних відносин з іноземним елементом.

Командитне товариство – це господарське товариство, в якому разом з учасниками, які здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і солідарно несуть додаткову (субсидіарну) відповідальність за зобов'язаннями товариства усім своїм майном (повними учасниками), є один чи кілька учасників (вкладників), які несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, у межах сум зроблених ними вкладів та не беруть участі в діяльності товариства.

Комерційне право – галузь приватного права, яка регулює діяльність в сфері торгового обігу.

Компанія з управління активами інституційних інвесторів – господарське товариство, яке здійснює професійну діяльність з управління активами інституційних інвесторів на підставі ліцензії, що видається Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Комунальна послуга – це благо, що задовольняє потреби фізичних осіб у підтриманні в належному стані технічного оснащення будинку, в належному санітарно-гігієнічному стані загальних приміщень багатоквартирного будинку та прибудинкової території.

Конкуренція кримінально-правових норм – ситуація, коли одне й те саме діяння підпадає під дію двох або більше кримінально-правових норм.

Консультаційні послуги – це послуги спеціаліста або групи спеціалістів якоїсь галузі, що дають поради з питань своєї спеціальності.

Контрабанда – переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю предметі злочину.

Контрольний пакет акцій – пакет із більше ніж 50 відсотків простих акцій акціонерного товариства.

Конфлікт інтересів – суперечність між особистими інтересами адвоката та його професійними правами і обов'язками, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість під час виконання адвокатом його професійних обов'язків, а також на вчинення чи невчинення ним дій під час здійснення адвокатської діяльності.

Концесія – надання з метою задоволення громадських потреб уповноваженим органом виконавчої влади чи органом місцевого самоврядування на підставі

концесійного договору на платній та строковій основі юридичній або фізичній особі (суб'єкту підприємницької діяльності) права на створення (будівництво) та (або) управління (експлуатацію) об'єкта концесії (строкове платне володіння), за умови взяття суб'єктом підприємницької діяльності (концесіонером) на себе зобов'язань по створенню (будівництву) та (або) управлінню (експлуатації) об'єктом концесії, майнової відповідальності та можливого підприємницького ризику.

Кооператив – юридична особа, утворена фізичними та/або юридичними особами, які добровільно об'єдналися на основі членства для ведення спільної господарської та іншої діяльності з метою задоволення своїх економічних, соціальних та інших потреб на засадах самоврядування.

Кооперативні виплати – частина доходу, що розподіляється за результатами фінансового року між членами кооперативу пропорційно їх участі в господарській діяльності кооперативу у порядку, визначеному рішенням вищого органу управління кооперативу.

Корпоративна юридична особа – юридична особа, створена шляхом об'єднання осіб та майна, учасники якої наділяються правами майнового і немайнового характеру, та яка створюється для отримання прибутку чи досягнення іншого соціально-корисного ефекту.

Корпоративне управління – сукупність юридичних та соціально-поведінкових норм і правил, у рамках яких функціонують корпоративні юридичні особи і на базі яких будуються взаємовідносини між усіма їх учасниками. Система відносин між органами управління товариства та його учасниками з управління діяльністю товариства.

Корпоративний інвестиційний фонд – це ІСІ, який створюється у формі відкритого акціонерного товариства і провадить виключно діяльність із спільного інвестування.

Корпоративні права – це права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами.

Корпоративні правовідносини – це врегульовані нормами права суспільні відносини організаційно-майнового характеру, засновані на юридичній рівності, автономії волі та майновій самостійності учасників таких відносин, діяльність яких спрямована на виникнення, зміну та припинення корпоративних прав.

Корпорація – це зареєстрована у встановленому законом порядку юридична особа, яка створюється шляхом об'єднання майна та осіб з метою ведення підприємницької діяльності, учасники якої наділені щодо неї корпоративними правами.

Котирування – механізм визначення та/або фіксації на фондовій біржі ринкової ціни емісійного цінного паперу, що перебуває в обігу на такій біржі.

Кошти – гроші у національній або іноземній валюті чи їх еквівалент.

Крайня необхідність – обставина, що виключає суспільну небезпеку діяння, яке хоч і підпадає під ознаки діяння, передбаченого кримінальним законом, але вчинене для усунення небезпеки, що загрожує інтересам держави, громадським інтересам, особі чи правам цієї людини або інших громадян, якщо цю небезпеку за даних обставин не можна було усунути іншими засобами і якщо заподіяна шкода є менш значною, ніж відвернута шкода.

Кредитор – особа, якій заподіяно шкоду, може бути як юридична, так і фізична особа, що має право відшкодування завданих збитків незалежно від дієздатності та віку.

Криміналізація – процес встановлення кола суспільно-небезпечних діянь, що визнаються злочинними.

Криміналістична експертиза – це лабораторне дослідження об'єктів з метою встановлення їхнього фактичного стану; можливості проведення певних дій; обставин за яких були проведені дії; невидимих слідів зашифрованого тексту; групової належності об'єктів або їх тотожності.

Кримінальна процесуальна політика – це елемент (підсистема) політики у сфері боротьби зі злочинністю, головним завданням якої є розробка доктрини, концепції, напрямків та цілей, з метою забезпечення ефективності реалізації кримінального провадження (досудового розслідування, судового розгляду) за допомогою кримінальних процесуальних відносин та кримінальних процесуальних норм.

Кримінальна ситуація – характеристика злочинності в межах країни, її окремого регіону, на окремому об'єкті та ін.

Кримінальне провадження – досудове розслідування і судове провадження, процесуальні дії у зв'язку з вчиненням діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність.

Кримінально-виконавча політика – це складова частина політики держави у сфері боротьби зі злочинністю, яка встановлює основні напрямки діяльності державних органів та громадських організацій у сфері виконання та відбування кримінальних покарань.

Кримінально-правова політика – системоутворюючий елемент (складова) правової політики у сфері боротьби із злочинністю, яка розробляє стратегію і тактику, формулює основні задачі, принципи, напрями і цілі кримінально-правової дії на злочинність, засоби їх досягнення і виражається в нормах кримінального закону, практиці їх застосування, актах офіційного тлумачення кримінально-правових норм та постановках Пленуму Вищого Спеціалізованого Суду в кримінальних і цивільних справах.

Кримінологічна політика – це науково обґрунтована стратегія і тактика запобігання злочинності із застосуванням системи профілактичних заходів соціально-кримінологічного характеру, а також шляхом запобігання й припинення конкретних злочинів.

Кримінологічне планування – це процес підготовки, складання і затвердження планів запобігання злочинів.

Кримінологічне прогнозування – це процес отримання, обробки й аналізу інформації з метою визначення майбутнього стану злочинності або ймовірності вчинення конкретного злочину

Кримінологія – це наука про злочинність і злочин, їх причини й сприятливі умови, особу злочинця і його жертви, а також про пов'язані із злочинністю явища відхилення соціальної поведінки, шляхи й засоби запобігання злочинності.

Кумулятивне голосування – голосування під час обрання органів товариства, коли загальна кількість голосів акціонера помножується на кількість членів органу акціонерного товариства, що обираються, а акціонер має право віддати всі підраховані таким чином голоси за одного кандидата або розподілити їх між кількома кандидатами.

Ліквідація – припинення корпоративної юридично особи без правонаступництва.

Лістинг – сукупність процедур із включення цінних паперів до реєстру фондової біржі та здійснення контролю за відповідністю цінних паперів і емітента умовам та вимогам, установленим у правилах фондової біржі.

Ліцензійний договір – це договір за яким одна сторона (ліцензіар) надає другій стороні (ліцензіату) дозвіл на використання об'єкта права інтелектуальної власності (ліцензію) на умовах, визначених за взаємною згодою сторін з урахуванням вимог цього Кодексу та іншого закону

Майно – предмети зовнішнього матеріального світу, майнові або зобов'язальні права (наприклад, право власності на речі, гроші, право вимоги виконання зобов'язань третіми особами).

Майнові права щодо творів – це права авторів, через які реалізуються матеріально-фінансові інтереси автора.

Масова інформація – інформація, що поширюється з метою її доведення до необмеженого кола осіб.

Матеріальні умови – це умови, що відносяться до шлюбної правоздатності і дієздатності. Це такі умови, з дотримання яких пов'язується питання дійсності шлюбу.

Медична послуга – це вид професійної або господарської діяльності медичних закладів (організацій), фізичних осіб-підприємців, які займаються приватною медичною практикою, що включає застосування спеціальних заходів стосовно здоров'я (результатом яких є поліпшення загального стану, функціонування окремих органів або систем організму людини) чи спрямованих на досягнення певних естетичних змін зовнішності.

Медична таємниця – це сукупність певної медичної та немедичної інформації, яка не підлягає розголошенню.

Медіатор – особа, яка відповідає вимогам, встановленим цим законом та медіаційним застереженням (угодою про медіацію), яка має статус медіатора відповідно до цього закону і яку сторони спору обрали для проведення медіації.

Медіація – альтернативний (позасудовий) метод вирішення спорів, за допомогою якого дві або більше сторони спору намагаються в рамках структурованого процесу, самостійно, на добровільній основі досягти згоди для вирішення їх спору за допомогою медіатора.

Меморандум – одноособова заява, яка є установчим документом командитного товариства за умови його створення одним повним учасником.

Метод – спосіб організації практичного і теоретичного освоєння дійсності, зумовлений закономірностями відповідного об'єкта.

Методи нейтралізації криміногенних явищ – це деалкоголізація і девіктимізація, руйнування кримінальної субкультури, кримінально-правового утримання від вчинення злочинів та методи медико-реабілітаційного характеру.

Методологічний монізм – настанова, що була характерною для класичної філософії (науки) і полягала у прагненні відшукати єдиний, універсальний та позбавлений суб'єктивних наголосів метод досягнення безсумнівних істин у пізнанні.

Методологічний плюралізм – настанова сучасної некласичної філософії (науки), що позначена визнанням залежності методів пізнання від властивостей, особливостей та завдань суб'єкта, його концептуальних орієнтацій та ракурсів підходів до дійсності.

Методологія – 1) система вихідних, основоположних принципів, які визначають спосіб підходу до аналізу та оцінки явищ, характер відношення до них, особливості та спрямованість пізнавальної та практичної діяльності; 2) спеціальна частина теорії (в науці або філософії), присвячена обґрунтуванню змісту, доцільності та виправданості певних методів у тій чи ін. сфері пізнання.

Методологія права – вчення про методи пізнання права.

Методологія філософії права – систематизована сукупність пізнавальних засобів, що дозволяють досліджувати багатогранну правову реальність у її різноманітних зв'язках з ін. сферами суспільного життя.

Меценатська діяльність – благодійна діяльність у сферах освіти, культури та мистецтва, охорони культурної спадщини, науки і наукових досліджень, яка здійснюється у порядку, визначеному законом та іншими законами України.

Митна декларація – заява встановленої форми, в якій особою зазначено митну процедуру, що підлягає застосуванню до товарів, та передбачені законодавством відомості про товари, умови і способи їх переміщення через митний кордон України та щодо нарахування митних платежів, необхідних для застосування цієї процедури.

Митна процедура – зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України сукупність митних формальностей та порядок їх виконання.

Митне забезпечення – одноразові номерні запірно-пломбові пристрої, печатки, штампи, голографічні мітки, засоби електронного цифрового підпису та інші засоби ідентифікації, що використовуються органами доходів і зборів для відображення та закріплення результатів митного контролю та митного оформлення.

Митне оформлення – виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення.

Митний контроль – сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання норм Митного кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку.

Митні правила – встановлений Митним кодексом та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх органам доходів і зборів для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем, або контроль за якими покладено на органи доходів і зборів Митним кодексом та іншими законами України.

Митні формальності – сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і органами доходів і зборів з метою дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи.

Міжнародне кримінальне право – система принципів і норм, що регулюють співробітництво держав у попередженні, розслідуванні та покарання в особливому порядку за вчинення злочинів, передбачених у міжнародних договорах.

Міжнародне кримінальне правосуддя – міжнародний судовий механізм і процедуру, створювані світовим співтовариством держав для розгляду кримінальних деліктів і злочинів фізичних та юридичних осіб, що мають міжнародний характер.

Міжнародний ідентифікаційний номер цінних паперів – номер (код), що дозволяє однозначно ідентифікувати цінні папери або інший фінансовий інструмент та присвоєння якого передбачено законами України.

Міжнародні стандарти поведінки із засудженими – це система норм, закріплена в міжнародно-правових актах, яка містить загальні принципи та конкретні положення щодо умов тримання засуджених, правила ставлення до них, як з боку адміністрації певних установ, так і з боку третіх осіб, а також порядок виконання покарань відносно таких осіб.

Місце вчинення нотаріальних дій – приміщення державної нотаріальної контори, державний нотаріальний архів, приміщення, яке є робочим місцем приватного нотаріуса, чи приміщення виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради.

Місцезнаходження юридичної особи – адреса органу або особи, які відповідно до установчих документів юридичної особи чи закону виступають від її імені.

Множинність злочинів – випадки, коли однією особою вчиняється два і більше злочинів, що зумовлює особливості їх кваліфікації і призначення покарання.

Найм (оренда) – це договір, за яким одна сторона (наймодавець) передає або зобов'язується передати наймачеві майно у користування за плату на певний строк.

Належна якість товару, роботи або послуги – властивість продукції, яка відповідає вимогам, встановленим для цієї категорії продукції у нормативно-правових актах і нормативних документах, та умовам договору із споживачем.

Наркотичні засоби – це включені до Переліку речовини природного чи синтетичного походження, препарати, рослини, які становлять небезпеку для здоров'я населення у разі зловживання ними.

Насильство в сім'ї – будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування одного члена сім'ї по

відношенню до іншого члена сім'ї, якщо ці дії порушують конституційні права і свободи члена сім'ї як людини та громадянина і наносять йому моральну шкоду, шкоду його фізичному чи психічному здоров'ю.

Науково-технічна інформація – будь-які відомості та/або дані про вітчизняні та зарубіжні досягнення науки, техніки і виробництва, одержані в ході науково-дослідної, дослідно-конструкторської, проектно-технологічної, виробничої та громадської діяльності, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

Національна валюта – грошові знаки України у вигляді випущених Національним банком грошових знаків (банкнот) та металевої монети, що перебувають в обігу і є законним платіжним засобом на території України.

Невиключна ліцензія – це ліцензія, яка не виключає можливості використання ліцензіаром об'єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, та видачі ним іншим особам ліцензій на використання цього об'єкта у зазначеній сфері.

Негативні зміни у навколишньому природному середовищі – це втрата, виснаження чи знищення окремих природних комплексів та ресурсів внаслідок надмірного забруднення довкілля, руйнівного впливу стихійних сил природи та інших факторів, що обмежують або виключають можливість життєдіяльності людини та провадження господарської діяльності в цих умовах

Негаторний позов (*actio negatoria*) – позов про припинення неправомірних дій, не пов'язаних із позбавленням володіння, які перешкоджають власнику здійснювати правомочності користування й розпорядження майном.

Недієздатність – нездатність фізичної особи внаслідок хронічного, стійкого психічного розладу здоров'я чи недоумства усвідомлювати значення своїх дій чи керувати ними.

Недійсний правочин – це дії фізичних і юридичних осіб, що спрямовані на встановлення, зміну або припинення цивільних прав і обов'язків, але не породжують бажаних сторонами юридичних результатів унаслідок невідповідності вчинених дій вимогам закону.

Недоговірні зобов'язання – це зобов'язання, що виникають з односторонніх позитивних правомірних дій чи з неправомірних дій, які загалом спрямовані на досягнення правомірного результату (охоронні зобов'язання).

Недолік – будь-яка невідповідність продукції вимогам нормативно-правових актів і нормативних документів, умовам договорів або вимогам, що пред'являються до неї, а також інформації про продукцію, наданій виробником (виконавцем, продавцем).

Недостовірна інформація – це інформація, що не відповідає дійсності.

Незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів – це діяння, пов'язані з культивуванням рослин, що містять наркотичні речовини, а також з розробкою, виробництвом, відпуском, виготовленням, придбанням, зберіганням, розподілом, торгівлею, використанням, переміщенням на території України та за її межі зазначених засобів і речовин, які здійснюються на порушення вимог закону, що регламентує обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів.

Необхідна оборона – дії, вчинені з метою захисту інтересів чи прав особи, яка захищається, або іншої особи, інтересів суспільства або держави від суспільно небезпечного посягання шляхом завдання шкоди тому, хто посягає, якщо такі дії були зумовлені потребою негайного відвернення чи припинення посягання.

Непідприємницьке товариство – товариство, яке не має на меті одержання прибутку для його наступного розподілу між учасниками.

Неподільний фонд – обов'язковий фонд, що формується за рахунок вступних внесків та відрахувань від доходу кооперативу і не підлягає розподілу між пайовиками.

Неустойка (штраф, пеня) – це грошова сума або інше майно, які боржник повинен передати кредиторіві у разі порушення боржником зобов'язання.

Нечесна підприємницька практика – будь-яка підприємницька діяльність або бездіяльність, що суперечить правилам, торговим та іншим чесним звичаям та впливає або може вплинути на економічну поведінку споживача щодо продукції.

Нотаріальна таємниця – сукупність відомостей, отриманих під час вчинення нотаріальної дії або звернення до нотаріуса заінтересованої особи, в тому числі про особу, її майно, особисті майнові та немайнові права і обов'язки тощо.

Нотаріальний округ – територіальна одиниця, в межах якої нотаріус здійснює нотаріальну діяльність і в межах якого знаходиться державна нотаріальна контора, в якій працює державний нотаріус, або робоче місце (контора) приватного нотаріуса.

Нотаріат – це система органів і посадових осіб, на яких покладено обов'язок посвідчувати права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняти інші передбачені законодавством нотаріальні дії з метою надання їм юридичної вірогідності.

Нотаріус – це громадянин України, який має вищу юридичну освіту (університет, академія, інститут) і пройшов стажування протягом шести місяців у державній нотаріальній конторі або в нотаріуса, який займається приватною нотаріальною практикою, склав кваліфікаційний іспит та одержав свідоцтво про право на заняття нотаріальною діяльністю.

Ноу-хау – це знання та досвід наукового, технічного, виробничого та ін. характеру, які практично застосовуються в діяльності підприємства, але ще не стали загальним надбанням.

Об'єкти цивільних процесуальних правовідносин – процесуальні наслідки, на досягнення яких спрямовуються процесуальні права, обов'язки і процесуальні дії суб'єктів правовідносин.

Об'єднання організацій роботодавців – неприбуткова громадська організація, яка об'єднує організації роботодавців, їх об'єднання.

Об'єкти цивільних правовідносин – це матеріальні та (або) нематеріальні блага, з приводу яких складаються цивільні правовідносини.

Об'єктом права на таємницю кореспонденції є різного роду довідки про поштові і телеграфні відправлення, телефонні розмови, які можуть видаватися підприємствами зв'язку лише відправнику, адресату, особі, яка брала участь у телефонній розмові, абоненту телефонної мережі чи їх представникам.

Обіг цінних паперів – вчинення правочинів, пов'язаних з переходом прав на цінні папери і прав за цінними паперами, крім договорів, що укладаються у процесі емісії, при викупі цінних паперів їх емітентом та купівлі-продажу емітентом викуплених цінних паперів.

Облігація – цінний папір, що посвідчує внесення його першим власником грошей, визначає відносини позики між власником облігації та емітентом, підтверджує зобов'язання емітента повернути власникові облігації її номінальну вартість у передбачений проспектом емісії (для державних облігацій України - умовами їх розміщення) строк та виплатити доход за облігацією, якщо інше не передбачено проспектом емісії (для державних облігацій України - умовами їх розміщення).

Обов'язковий викуп акцій – це обов'язкове придбання за плату та на вимогу акціонера розміщених товариством акцій.

Обов'язковий реквізит електронного документа – обов'язкові дані в електронному документі, без яких він не може бути підставою для його обліку і не матиме юридичної сили.

Одинична ліцензія – це ліцензія, яка видається лише одному ліцензіату і виключає можливість видачі ліцензіаром іншим особам ліцензій на використання об'єкта права інтелектуальної власності у сфері, що обмежена цією ліцензією, але не виключає можливості використання ліцензіаром цього об'єкта у зазначеній сфері.

Окреме провадження – це вид неповного цивільного судочинства, в порядку якого розглядаються цивільні справи про підтвердження наявності або відсутності юридичних фактів, що мають значення для охорони прав та інтересів особи або створення умов здійснення нею особистих немайнових чи майнових прав або підтвердження наявності чи відсутності неоспорюваних прав.

Оптимізація процесу виконання кримінальних покарань – це обрання та впровадження відповідними суб'єктами такої форми, методів і способів реалізації даного процесу, що забезпечують його ефективність.

Організація роботодавців – неприбуткова громадська організація, яка об'єднує роботодавців;

Освітня послуга – система знань, інформації, вмінь, навичок, які використовуються з метою задоволення потреб людини і суспільства.

Особисті немайнові відносини – це відносини, що виникають у зв'язку з порушенням особистих прав, благ і свобод, що вимагає застосування цивільно-правових охоронних способів впливу.

Особисті немайнові права фізичної особи – це суб'єктивні права з приводу нематеріальних благ чи результатів інтелектуальної діяльності, які належать кожній фізичній особі від народження або за законом все її життя, не мають економічного змісту та тісно пов'язані з фізичною особою.

Осудність – це здатність особи під час вчинення злочину усвідомлювати свої дії (бездіяльність) і керувати ними.

Офісне приміщення – будь-яке приміщення (будівля тощо), в якому знаходиться суб'єкт господарювання або його філія, або його структурний підрозділ, або представництво.

Оцінка доказів – це розумова діяльність суб'єктів доказування, що ґрунтується на законах логіки і процесуального права.

Очікувані результати вдосконалення кримінально-виконавчої політики України – це бажані результати реалізації завдань кримінально-виконавчої політики, що передбачають поліпшення умов тримання засуджених та осіб, узятих під варту; удосконалення системи охорони здоров'я засуджених та осіб, узятих під варту, підвищення якості надання медичної допомоги; підвищення рівня організації соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими та особами, узятими під варту; модернізація підприємств установ виконання покарань, удосконалення системи професійної підготовки засуджених до обмеження та позбавлення волі; підвищення ефективності виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі; підвищення ефективності діяльності персоналу органів, установ виконання покарань і слідчих ізоляторів.

Пай – майновий поворотний внесок члена (асоційованого члена) кооперативу у створення та розвиток кооперативу, який здійснюється шляхом передачі кооперативу майна, в тому числі грошей, майнових прав, а також земельної ділянки.

Пайовий фонд – майно кооперативу, що формується за рахунок паїв (у тому числі додаткових) членів та асоційованих членів кооперативу.

Пекінські правила – це стандартні мінімальні правила ООН з адміністрування правосуддя у справах неповнолітніх.

Пеналізація – синтетичний процес, який складається з нормативного визначення характеру караності діянь та практики призначення покарання за конкретний злочин.

Пенітенціарна система – це сукупність органів державної влади, місцевого самоврядування та громадських інституцій, об'єднаних на інтегрально-функціональних засадах навколо центрального органу пенітенціарного управління, на який покладено обов'язки з вироблення та реалізації єдиної політики у сфері виконання кримінальних покарань, де всі органи та інституції взаємодіють у напрямі забезпечення безпеки суспільства шляхом ре соціалізації осіб, які відбувають або відбули кримінальні покарання.

Передумови виникнення цивільно-процесуальних правовідносин – це передбачені законом підстави виникнення, зміни і припинення цивільних процесуальних правовідносин

Підвищення рівня організації соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими передбачається – це система заходів спрямована на розроблення і впровадження науково обґрунтованих методик та програм психолого-педагогічного вивчення особистості засудженого і засобів корекції його поведінки, а також спеціалізованих методик та рекомендацій щодо форм і методів впливу на засуджених за допомогою програм диференційованого виховного впливу.

Підвідомчість – визнана законом сукупність повноважень судів щодо розгляду справ, віднесених до їх компетенції (роз'яснення визнано таким, що втратило чинність).

Підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Підприємницькі товариства – це юридичні особи, які створюються виключно як господарські товариства або виробничі кооперативи і здійснюють підприємницьку діяльність з метою одержання прибутку та наступного його розподілу між учасниками.

Підряд – це договір, за яким одна сторона (підрядник) зобов'язується на свій ризик виконати певну роботу за завданням другої сторони (замовника), а замовник зобов'язується прийняти та оплатити виконану роботу.

Підстави набуття права власності – це різноманітні обставини (юридичний факт або їх сукупність), з якими норми права пов'язують виникнення в особи права власності.

Підсудність – розмежування компетенції стосовно розгляду справ між окремими судами.

Підсудність справ цивільного судочинства – це сукупність цивільних справ, які підлягають розгляду і вирішенню по суті в даній конкретній ланці судової системи та у даному конкретному суді цієї ланки.

Повідомлення акціонерам – повідомлення, що містить передбачену законом та статутом акціонерного товариства інформацію і направляється адресату в письмовій формі у спосіб, визначений статутом товариства.

Повне товариство – це господарське товариство, учасники якого відповідно до укладеного між ними договору здійснюють підприємницьку діяльність від імені товариства і солідарно несуть додаткову (субсидіарну) відповідальність за його зобов'язаннями усім майном, що їм належить.

Повноваження – це можливі дії представника по укладенню правочину від імені та в інтересах особи, яку він представляє.

Податкова інформація – сукупність відомостей і даних, що створені або отримані суб'єктами інформаційних відносин у процесі поточної діяльності і необхідні для реалізації покладених на контролюючі органи завдань і функцій у порядку, встановленому Податковим кодексом України.

Позадовірня відповідальність – це відповідальність, що настає за порушення юридичного обов'язку, що має абсолютний характер, входить в абсолютні правовідносини, змістом яких є необхідність утримуватися від порушення суб'єктивного права чи особистого блага.

Позовна давність – це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу.

Політика – сфера взаємовідносин різних соціальних груп та індивідів у межах використання інститутів публічної влади задля реалізації своїх суспільно значущих інтересів і потреб. Політику в цьому розумінні вивчають і аналізують переважно політичні аналітики.

Політика у сфері боротьби зі злочинністю – це політика держави в сфері дотримання і захисту прав і свобод громадянина за допомогою комплексу заходів

по боротьбі зі злочинністю і усунення причин, які її породжують правовими, соціально-економічними і політико-юридичними заходами і методами.

Політична партія – це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян-прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

Попередження насильства в сім'ї – система соціальних і спеціальних заходів, спрямованих на усунення причин і умов, які сприяють вчиненню насильства в сім'ї, припинення насильства в сім'ї, яке готується або вже почалося, притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні насильства в сім'ї, а також медико-соціальна реабілітація жертв насильства в сім'ї.

Порівняльне речове право – це навчальна дисципліна порівняльного правознавства, що є системою знань про речове право, його основні інститути, їх нормативне закріплення в законодавствах різних правових систем.

Послуга – діяльність виконавця з надання споживачеві певного визначеного договором нематеріального блага, що здійснюється за індивідуальним замовленням споживача для задоволення його особистих потреб.

Право власності – це право особи на річ (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за своєю волею, незалежно від волі інших осіб.

Право забудови – це речове право мати чи набувати у власність будівлі, споруди чи насадження в, на і під нерухомістю іншої особи.

Право інтелектуальної власності – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений Цивільним кодексом та іншим законом.

Право на життя – це особисте немайнове право фізичної особи, яке виникає з приводу особистого нематеріального блага, яким є життя кожної людини.

Право на захист – це передбачені законом вид і міра поведінки уповноваженої особи, цивільні права якої зазнали посягання, що полягають у можливості застосування самостійних дій, спрямованих на поновлення порушеного, оспорюваного чи невизнаного права, а також звернутися до юрисдикційних органів з вимогою про захист.

Право на ім'я – це право громадянина вимагати від інших осіб звертатися до нього відповідно до його прізвища, ім'я та по батькові; право на зміну імені, по батькові та прізвища; право вимагати припинення незаконного використання прізвища, імені та по батькові; право вимагати від інших осіб утримуватися від порушення права на ім'я.

Право на інформацію – це передбачена законом можливість збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію.

Право на недоторканість житла – особисте немайнове право, згідно з яким уповноважена особа може діяти у своєму житлі на свій розсуд і перешкоджати будь-яким способам вторгнення у нього поза волею осіб, які у ньому проживають, крім випадків, прямо передбачених в законі.

Право на особисте життя та його таємницю – юридично забезпечена можливість вимагати від оточуючих не розголошувати відомості про обставини

особистого життя фізичної особи за умови, що вони не місять ознак правопорушення, що підтверджено рішенням суду.

Право на особисту недоторканність – це право на особисту безпеку, юридично забезпечену можливість громадянина розпоряджатися собою без перешкод, на свій власний розсуд і припиняти будь-які протиправні дії, що обмежують особисту свободу.

Право на свободу пересування – це право вільно пересуватися в межах своєї держави; право на вибір місця перебування; право на вільний виїзд за межі своєї держави; право на безперешкодне повернення до своєї країни.

Право оперативного управління – це право володіння, яке ґрунтується на праві власності іншої особи, що надала це повноваження, а також обмежені права користування і розпорядження майном з метою й у межах, встановлених власником.

Правова інформація – будь-які відомості про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо.

Правова онтологія – розділ філософії права, в якому вивчаються проблеми природи права і його основ, сутності права і форм його існування.

Правова реальність – поняття для позначення особливого автономного світу права з його законами, логікою функціонування та розвитку, “базисними конструкціями”, а також способом їхнього зв’язку в одне ціле.

Правова рівність – рівність вільних і рівність у свободі, загальний масштаб і рівна міра свободи індивідів, коли свобода кожного є умовою свободи ін.

Правова свідомість – сукупність ідей, поглядів, теорій, норм, уявлень, почуттів, які відображають відношення людей до чинного і бажаного права, законності, правопорядку, їх оцінку з так званих інтересів того чи ін. класу (або суспільства в цілому) і спонукають їх до певних дій.

Правовий об’єктивізм – спосіб осмислення права, що вбачає джерела права в об’єктивному світі, у соціальної реальності.

Правовий позитивізм – спосіб осмислення права, що зводить багатогранну правову реальність до позитивного права; ґрунтується на емпіричному пізнанні права, стверджує відносність правових норм і цінностей, ціннісну нейтральність права і вважає право похідним лише від волі держави.

Правовий суб’єктивізм – спосіб осмислення права, згідно з яким зміст права вбачається у свідомості суб’єкта, ідеї права.

Правові презумпції – закріплені законодавством припущення про наявність або відсутність юридичних фактів.

Правові цінності – вищі регулятори (ідеї) свідомості, відповідно до яких визначається обрій руху людського мислення і практики в обґрунтуванні прав, обов’язків і правових норм.

Правозахисні органи – державні та недержавні органи, головним завданням і функцією яких є надання правової допомоги фізичним та юридичним особам, захист фізичних осіб від обвинувачення, а також посилення правових гарантій охорони прав і свобод людини від втручання органів влади та управління.

Правонаступництво в корпоративних правовідносинах – це перехід корпоративних прав як єдиного цілого, що включає комплекс прав майново-організаційного характеру, від учасника корпоративної організації до іншого суб'єкта права (учасників товариства, товариства, третіх осіб), що замінює його у правовідношенні в силу закону або договору, за винятком тих випадків, у яких правонаступництво не допускається.

Праворозуміння – категорія, що відбиває процес і результат цілеспрямованої розумової діяльності людини, що складається з пізнання права, його сприйняття (оцінку) і відношення до нього як до цілісного соціального явища.

Правосуддя – це суспільні відносини, пов'язані з процесуальною діяльністю компетентних державних органів (досудового розслідування, прокуратури, суду та органів виконання судових рішень) із розслідування, судового розгляду, прийняття і виконання рішень, вироків, ухвал та постанов у кримінальних, цивільних та адміністративних справах.

Предмет доказування – факти, які обґрунтовують заявлені вимоги чи заперечення або мають інше значення для вирішення справи (причини пропуску строку позовної давності тощо) і підлягають встановленню при ухваленні судового рішення.

Предмет філософії права – неюридичні (граничні) підстави права, виявлення смислу права і його обґрунтування.

Предмет цивілістики – це сукупністю цивільно-правових явищ, якими є приватні права, становлення і зміст цивільно-правових норм і закріплених ними інститутів та конструкцій, правила і практика тлумачення і застосування цих норм з метою виявлення перспектив і тенденцій розвитку інститутів цивільного права.

Представництво – вид адвокатської діяльності, що полягає в забезпеченні реалізації прав і обов'язків клієнта в цивільному, господарському, адміністративному та конституційному судочинстві, в інших державних органах, перед фізичними та юридичними особами, прав і обов'язків потерпілого під час розгляду справ про адміністративні правопорушення, а також прав і обов'язків потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача у кримінальному провадженні.

Представництво – це правовідношення, в якому одна сторона (представник) зобов'язана або має право вчинити правочин від імені другої сторони, яку вона представляє.

Представництво в цивільному процесі – це процесуальна діяльність особи (представника), спрямована на захист суб'єктивних прав, свобод чи інтересів іншої особи, яка бере участь у справі, та сприяння судові у повному і об'єктивному з'ясуванні обставин справи, в ухваленні законного і обґрунтованого рішення.

Прекурсори – це речовини та їх солі, що використовуються при виробництві, виготовленні наркотичних засобів і психотропних речовин, включені до Переліку (ацетон, етиловий ефір, соляну кислоту, сірчану кислоту, толуол).

Претензійні строки – строки для заявлення претензій.

Примірник твору – копія твору, виконана у будь-якій матеріальній формі.

Примусові заходи виховного характеру – це певні заходи, які суд застосовує до неповнолітнього в разі звільнення від кримінальної відповідальності, а також у разі застосування відповідного заходу адміністративного впливу.

Принцип міжнародного права – юридично узагальнене правило поведінки суб'єктів міжнародного права в певній галузі правовідносин.

Принцип субсидіарності – один із основоположних принципів Європейського Союзу, запозичений з католицького канонічного права і спрямований на забезпечення такого механізму ухвалення рішень, який був би якомога ближчий до громадян, і який передбачав би постійну перевірку обґрунтованості дій Співтовариства з погляду можливостей, що існують на національному, регіональному та місцевому рівнях.

Принципи цивільного права – це відправні (основні) положення, які виражають найважливіші закономірності розвитку права, визначають його головні риси, характеризуються найвищим рівнем імперативності і загальною значимістю цього права.

Природно-правове мислення – одна з ключових парадигм філософсько-правового і юридичного мислення, що спирається на ідею універсальних ціннісних принципів, здатних бути мірилом справедливості законоположень, встановлених державою.

Пробація – система наглядових та соціально-виховних заходів, що застосовуються за рішенням суду та відповідно до закону до засуджених, виконання певних видів кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинуваченого.

Прогресивна система виконання покарань – це особливий порядок виконання та відбування покарання (зміна умов відбування засудженими покарання залежно від їх поведінки).

Продавець – суб'єкт господарювання, який згідно з договором реалізує споживачеві товари або пропонує їх до реалізації.

Продукція – будь-які виріб (товар), робота чи послуга, що виготовляються, виконуються чи надаються для задоволення суспільних потреб.

Перспективний емісійний цінний папір – документ, що містить інформацію про розміщення цінних паперів та інші відомості, передбачені цим та іншими законами, що визначають особливості розміщення певних видів цінних паперів.

Протокол – додатковий елемент Угоди про ЄС, що забезпечує докладну інформацію про реалізацію вимог угоди, або таких вимог, які надто довгі для того, щоб включати їх у текст угоди.

Процесуальна співучасть – це обумовлена матеріальним правом множинність осіб на тій чи іншій стороні в цивільному процесі внаслідок наявності загального права або загального обов'язку.

Процесуальне правонаступництво – це заміна особи у відносинах, щодо яких виник спір, у разі її вибуття з цивільної справи.

Пруденційні нормативи – кількісні та якісні показники, встановлені Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку з метою здійснення пруденційного нагляду, обов'язкові для дотримання професійними учасниками фондового ринку.

Психологічне насильство в сім'ї – насильство, пов'язане з дією одного члена сім'ї на психіку іншого члена сім'ї шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно спричиняється емоційна невпевненість, нездатність захистити себе та може завдатися або завдається шкода психічному здоров'ю.

Психотропні речовини – це включені до Переліку речовини природного чи синтетичного походження, препарати, природні матеріали, які здатні викликати стан залежності чи чинити депресивний або стимулюючий вплив на центральну нервову систему або викликати порушення сприйняття, емоцій, мислення чи поведінки, і становлять небезпеку для здоров'я населення у разі зловживання ними.

Псування земель – це така зміна фізичних, біологічних та інших властивостей і характеристик земель, яка зумовлює непридатність використання їх за цільовим призначенням.

Регулювання – найрегламентованіша форма законодавства, докладні інструкції, що застосовуються в усьому ЄС і обов'язкові до виконання для країн-членів ЄС.

Релігійна громада – це місцева релігійна організація віруючих громадян одного й того ж культу, віросповідання, напрямку, течії або толку, які добровільно об'єдналися з метою спільного задоволення релігійних потреб.

Релігійні організації в Україні – це релігійні громади, управління і центри, монастирі, релігійні братства, місіонерські товариства (місії), духовні навчальні заклади, а також об'єднання, що складаються з вищезазначених релігійних організацій.

Речове право в об'єктивному значенні – це сукупність правових норм, що визначають права і обов'язки, пов'язані із володінням матеріальними об'єктами.

Речове право в суб'єктивному значенні – це право (можливість) безпосередньо і незалежно від волі інших осіб здійснювати панування над річчю.

Речові права на чуже майно – це похідні від права власності, права на чужу річ, обмежені у змісті і які надають уповноваженій особі можливість впливати на річ без участі власника в межах встановлених законом чи договором.

Робота – діяльність виконавця, результатом якої є виготовлення товару або зміна його властивостей за індивідуальним замовленням споживача для задоволення його особистих потреб.

Розпорядження про контакт – рішення судового органу стосовно контакту, зокрема угоду про контакт, яка була схвалена компетентним судовим органом або формально складена чи зареєстрована як автентичний документ і яка підлягає виконанню.

Самозахист – це можливість особи у разі порушення свого цивільного права або інтересу, цивільного права чи інтересу іншої особи, виникнення реальної загрози такого порушення застосувати доцільну та адекватну протидію, яка не заборонена законом і не суперечить моральним засадам суспільства та спрямована на попередження або припинення цього порушення чи ліквідацію його наслідків.

Сексуальне насильство в сім'ї – протиправне посягання одного члена сім'ї на статеву недоторканість іншого члена сім'ї, а також дії сексуального характеру по відношенню до дитини, яка є членом цієї сім'ї.

Сервітут – це право обмеженого користування чужими речами (майном) з певною метою у межах, визначених договором чи законом.

Сертифікація – процедура, за допомогою якої визнаний в установленому порядку орган документально засвідчує відповідність продукції, систем якості, систем управління якістю, систем управління довкіллям, персоналу встановленим законодавством вимогам.

Система виконання покарання – це сукупність органів та установ, діяльність яких спрямована на виконання покарань, та порядок виконання (відбування) покарань, пов'язаних з ізоляцією та не пов'язаних з ізоляцією, тобто режим виконання (відбування) покарань.

Сімейні відносини з іноземним елементом – це відносини, суб'єктами (суб'єктом) яких є іноземці або апатриди, або виникнення, зміна, припинення яких пов'язані з об'єктом/з юридичним фактом, що має місце за кордоном.

Сімейні зв'язки – близька спорідненість, наприклад між дитиною та її бабусею й дідусем або рідними братами й сестрами, яка ґрунтується на законі або *de facto* сімейних стосунках.

Соціологічна інформація – будь-які документовані відомості про ставлення до окремих осіб, подій, явищ, процесів, фактів тощо.

Спадкове право забудови земельної ділянки – це право, за яким земельна ділянка може обтяжуватися таким чином, що особа на користь якої встановлюється дане відчужуване та таке, що передається у спадок право, може зводити споруду над чи під поверхнею земельної ділянки.

Спеціальні права запозичення – це розрахункова одиниця, визначена Міжнародним валютним фондом, яка використовується ним для здійснення власних операцій та угод.

Споживач – фізична особа, яка придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити продукцію для особистих потреб, безпосередньо не пов'язаних з підприємницькою діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника.

Споживча кооперація в Україні – це добровільне об'єднання громадян для спільного ведення господарської діяльності з метою поліпшення свого економічного та соціального стану. Вона здійснює торговельну, заготівельну, виробничу та іншу діяльність, не заборонену чинним законодавством України, сприяє соціальному і культурному розвитку села, народних промислів і ремесел, бере участь у міжнародному кооперативному русі.

Споживчий договір – це правочин, за яким продавець, виготівник, виконавець, що є підприємцем, реалізовує товар, роботи, послуги споживачеві – фізичній особі, яка придбаває, набуває, замовляє, використовує (має намір це зробити) товари, роботи, послуги для особистих культурно-побутових, сімейних, домашніх та інших особистих потреб, безпосередньо не пов'язаних з підприємницькою діяльністю або виконанням професійних обов'язків найманого працівника.

Спосіб захисту цивільних прав та охоронюваних законом інтересів – це закріплені законом матеріально-правові засоби примусового характеру, за допомогою яких ведеться відновлення (визнання) порушених (оспорюваних) прав і вплив на правопорушника.

Спростування інформації – це доведення неправильності, помилковості, хибності будь-чого, будь-чиїх тверджень, переконань; заперечення, відкидання будь-яких тверджень.

Статистична інформація – документована інформація, що дає кількісну характеристику масових явищ та процесів, які відбуваються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах життя суспільства.

Страхові послуги – це реалізація захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів.

Строк (термін) придатності – строк (термін), визначений нормативно-правовими актами, нормативними документами, умовами договору, протягом якого у разі додержання відповідних умов зберігання та/або експлуатації чи споживання продукції її якісні показники і показники безпеки повинні відповідати вимогам нормативно-правових актів, нормативних документів та умовам договору.

Суб'єкт деліктних зобов'язань – будь-який учасник цивільних правовідносин, який своїми неправомірними діями завдав шкоду майну чи здоров'ю іншому учаснику правовідносин.

Суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин – це носій цивільних процесуальних прав та обов'язків.

Суб'єкти вчинення нотаріальних дій в Україні – державні нотаріальні контори, державні нотаріальні архіви, приватні нотаріуси, посадові особи виконавчих комітетів сільських, селищних, міських рад та консульські установи України.

Суб'єкт владних повноважень – орган державної влади, орган місцевого самоврядування, інший суб'єкт, що здійснює владні управлінські функції відповідно до законодавства, у тому числі на виконання делегованих повноважень.

Суб'єкти електронного документообігу – автор, підписувач, адресат та посередник, які набувають передбачених законом або договором прав і обов'язків у процесі електронного документообігу.

Суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка досягла віку, з якого настає кримінальна відповідальність за вчинене нею суспільно небезпечне діяння.

Субліцензійний договір – це договір за яким ліцензіат надає іншій особі (субліцензіату) субліцензію на використання об'єкта права інтелектуальної власності.

Суд Європейських Співтовариств – утворюють п'ятнадцять суддів, яким допомагають дев'ять генеральних адвокатів, призначених на шість років за загальною згодою країн-членів. Суд має дві головні функції: перевірка відповідності законодавчих інструментів установ Співтовариства та країн-членів угодам ЄС та надання, на прохання національного суду, тлумачень або інформації щодо положень законодавчих актів Співтовариства. Суд ЄС відповідає за забезпечення відповідності діяльності.

Судове доказування – це діяльність учасників цивільного процесу при визначальній ролі суду з надання, збирання, дослідження й оцінки доказів з метою встановлення з їх допомогою дійсних обставин справи, прав і обов'язків сторін.

Судовий наказ – це особлива форма судового рішення про стягнення з боржника грошових коштів або витребування майна за заявою особи, якій належить право такої вимоги.

Судовий розгляд як стадія цивільного процесу – це система процесуальних дій суду та інших учасників процесу, спрямована на розгляд і вирішення цивільно-правового спору по суті.

Суперфіцій – право користування чужою земельною ділянкою для забудови з можливістю відчуження і передачі такого права в порядку спадкування.

Таємниця особистого життя – це відомості конфіденційного характеру про рані сторони індивідуальної життєдіяльності людини, розголошення яких заподіює або може заподіяти їй шкоду.

Телекомунікаційні послуги – це дії оператора, внаслідок яких забезпечується доступ особи до телекомунікаційної мережі з метою прийому, обробки, зберігання, передачі по цій мережі певних сигналів, знаків, зображень, звуків тощо.

Торгівля – процес обміну товарами, послугами, цінностями і грошима. У широкому значенні – вид підприємницької діяльності, пов'язаний з купівлею-продажем товарів.

Торговельна марка – це будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень, які придатні для вирізнення товарів (послуг), що виробляються (надаються) однією особою, від товарів (послуг), що виробляються (надаються) іншими особами.

Третейський суд – недержавний незалежний орган, що утворюється за угодою або відповідним рішенням заінтересованих фізичних та/або юридичних осіб у порядку, встановленому Законом, для вирішення спорів, що виникають із цивільних та господарських правовідносин.

Треті особи – суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин, які для захисту особистих суб'єктивних прав, свобод чи інтересів вступають у порушену в суді цивільну справу.

Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору – це суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин, які вступають у справу, пред'явивши позов щодо предмета спору до однієї чи обох сторін, з метою захистити особисті суб'єктивні матеріальні права чи інтереси, які охороняє закон.

Угода про визнання винуватості – оформлена відповідно до вимог законодавства домовленість, за якою прокурор та підозрюваний, обвинувачений досягають згоди про повне та беззастережне визнання підозрюваним чи обвинуваченим своєї винуватості, про обов'язки підозрюваного чи обвинуваченого щодо співпраці у викритті кримінального правопорушення, вчиненого іншою особою (якщо це питання підіймається в рамках домовленості), а також про наслідки, які настануть для підозрюваного чи обвинувачуваного в результаті укладення угоди (про міру покарання або звільнення особи від кримінальної відповідальності з випробуванням).

Узуфрукт – це право, яке дає його володільцю можливість використовувати майно, яке належить іншій особі та користуватися його плодами.

Фактично зроблені витрати – це витрати, які виправдані обставинами справи без яких майнові інтереси домінуса зазнали б шкоди. Ці витрати повинні бути необхідними, доцільними та здійснюватись навмисно на користь іншої особи.

Фальсифіковані лікарські засоби – під якими відповідно до Закону України від 4 квітня 1996 року «Про лікарські засоби», слід розуміти лікарські засоби, які умисно промарковані неідентично (невідповідно) відомостям (одній або кільком з них) про лікарські засоби з відповідною назвою, що внесені до Державного реєстру лікарських засобів України, а так само лікарські засоби, умисно підроблені в інший спосіб, і не відповідають відомостям (одній або декільком з них), у т.ч. складу, про лікарський засіб з відповідною назвою, що внесені до Державного реєстру лікарських засобів України.

Фізичне насильство в сім'ї – умисне нанесення одним членом сім'ї іншому члену сім'ї побоїв, тілесних ушкоджень, що може призвести або призвело до смерті постраждалого, порушення фізичного чи психічного здоров'я, нанесення шкоди його честі і гідності.

Філософія права – філософське вчення про право, яке відповідає на питання, що виникають у правовій сфері методом філософії; комплексна, суміжна дисципліна, що знаходиться на стику філософії і юриспруденції.

Фінансові послуги – це різновид діяльності визначених законом суб'єктів господарювання, що здійснюють фінансові операції, пов'язані з емісією та обігом фінансових активів, з метою одержання відповідного прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів, на оплатних засадах, якщо інше не випливає із закону або сутності зобов'язання з надання відповідної фінансової послуги.

Форма захисту – це нормативно визначений порядок здійснення відповідних дій самими суб'єктами цивільного права або державними органами, які спрямовані на відновлення порушеної майнової або немайнової сфери законних інтересів та прав управомоченої особи.

Формальні умови – це вимоги, які висуваються до процедури оформлення шлюбу, тобто стосуються форми укладання шлюбу. Шлюб може укладатися у різноманітних формах. Основними є цивільна (державна), релігійна (церковна) та змішана форми.

Функції кримінально-виконавчої політики – окремі напрямки кримінально-виконавчої політики (ініціативна, програмно-координаційна, інформаційна, гарантійна, захисна, регулятивна).

Функції цивільного права – це головні напрями його впливу на цивільні відносини з метою їх впорядкування.

Цивілістика – це галузь юридичної науки, яка вивчає приватні права, становлення і зміст цивільно-правових норм і закріплених ними інститутів та конструкцій, правила і практику тлумачення і застосування цих норм з метою виявлення перспектив і тенденцій розвитку інститутів цивільного права.

Цивільна дієздатність фізичної особи – це здатність фізичної особи своїми діями набувати для себе цивільних прав і самостійно їх здійснювати, а також

створювати для себе цивільні обов'язки, самотійно їх виконувати та нести відповідальність у разі їх невиконання.

Цивільне законодавство – це система нормативно-правових актів різної юридичної сили, які містять цивільно-правові норми.

Цивільний процес – це сукупність процесуальних дій суду та інших учасників процесу, що здійснюється в установленому законом порядку провадження в цивільних справах.

Цивільно-правова відповідальність як різновид санкції – це покладення на правопорушника оснований на законі невігідних правових наслідків, які виявляються у позбавленні його певних прав або в заміні невиконаного обов'язку новим, або у приєднанні до невиконаного обов'язку нового, додаткового.

Цивільно-правова охорона особистих немайнових прав – це встановлена державою та законодавчо закріплена система заходів та способів, яка забезпечує особі в рамках суспільного буття реальну можливість розпоряджатися своїми особистими правами і відгороджувати своє особисте життя від незаконних втручань.

Цивільно-правовий захист права власності – система активних заходів, що їх застосовують власник, компетентні державні чи інші органи, спрямована на усунення порушень права власності, покладення виконання обов'язку з відновлення порушеного права на порушника.

Чесць – об'єктивна оцінка особи, оцінка моральних та інших її якостей з боку суспільства, певної соціальної групи та окремих громадян.

Ювенальна юстиція – це система установ та організацій, що здійснюють правосуддя у справах про правопорушення, скоєних неповнолітніми, а також проти неповнолітніх, у тому числі і їх батьками.

Юридична особа – це організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку, наділена цивільною правоздатністю і дієздатністю, яка може бути позивачем і відповідачем у суді.

Юридичні послуги – це послуги із захисту прав та інтересів громадян, юридичних осіб, в тому числі держави, у державних органах і в суд, перед будь-якими фізичними і юридичними особами.

Юридичні процесуальні факти – це обставини процесуального характеру, наявність або відсутність яких є необхідною для реалізації права на звернення до суду за захистом порушеного або оспорюваного суб'єктивного матеріального права чи охоронюваного законом інтересу, тобто для відкриття провадження у справі в суді першої інстанції, у стадіях апеляційного і касаційного провадження, по перегляду рішень Верховним Судом України та у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Ядерна шкода – це смерть або тілесне ушкодження, або будь-яка втрата, або пошкодження майна, які виникають або є результатом радіоактивних властивостей чи комбінації радіоактивних властивостей з токсичними, вибуховими, іншими небезпечними властивостями ядерного палива, або радіоактивних продуктів, або відходів на ядерній установці, або ядерного матеріалу, що надходить з ядерної установки, вироблений в ній або направлений на ядерну установку, а також будь-яка інша втрата чи пошкодження майна.

Ядерний інцидент – це будь-яка подія або ряд подій одного і того самого походження, що завдають ядерної шкоди.